

ÎN ACEST NUMĂR:

pag. 2 - **Televiziunea, mon amour**
de Mihai Buznea

p. 3 - **Lista lui Cornel Nistea**
de Constantin Miu

p. 3 - **Arta de a trăi:
Parola marelui meu cântec**
de Constantin Dram

p. 4 - **Curajul fragilității și demnitatea visului**
(sau despre privirile-inocente-leac investite de
Don Quijote, Mîșkin, Pickwick și Goethe)
de Ion Fercu

p. - 6 **Ion Machidon – În șatra lui Nea Laie**
de Camelia Ardelean

p. 7- **Ion Dulugeac: Iubirea n-are fus orar**
„Timpul țese-n patru ițe...”
de Nicolae Georgescu

p. 8 - **La ceas aniversar**
Viorel Savin și Viorel Dinescu
de Ioan Prăjișteanu și Dumitru Brăneanu

p. 9 - **Aprig „rătăcit” în vers**
de Nastasia Savin

p. 9 - **Constantin Dogaru-
Drumul spre ființă**
de Ionel Necula

p. 10 - **Normalitatea captivității, fără primăvară:**
Dan Coman: „Parohia”
de Mioara Bahna

p. 11 - **Simbolistica APEI aspecte mistice la**
Daniel Turcea și V. Voiculescu
de Constantin Miu

p. 12 - **Remember**
Ion Romanescu
de Cornel Galben

p. 13 - **„Atomul magic”**
de **Constanța Cornilă***
de Gheorghe Mocanu

p. 14 - **Daniel Defoe, Robinson Crusoe (VI)**
de Daniel Florin Dincă

p. 15 - **Interviul și evocarea,**
„adjuvante” benefice pentru istoria literară
de Florentin Popescu

p. 16 - **Sergiu Celibidache în portrete**
de Ioan Emanuel Stavarache

MOMENT ANIVERSAR

pag. 17 - **Poetul-matematician Viorel Dinescu**
la împlinirea vârstei de 75 ani
de Ioan Bărbunțoiu

p. 18 - **Sfânta Înviere a Mântuitorului**
de pr. Dumitru Bondalici

p. 19 - **Versuri**
de Camelia Oprea și Tinca Tamaș Pavel

Medalia „Cruciada împotriva comunismului”

însemn fără panglică
din patrimoniul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău

Imaginea obiectului a fost preluată din volumul intitulat
Decorații din patrimoniul Muzeului de Istorie Bacău

autor dr. **Anton Coșa**

Onești, Editura *Magic Print*, 2025, p. 80, fig. 41ab.

Imagine copertă propusă de Mihaela Băbușanu

TUTUROR CITITORILOR SI COLABORATORILOR

Paște fericit!

MIHAI BUZNEA

România pitorească (9)

Motto, „Televiziunea? Gumă de mestecat pentru ochi”

TELEVIZIUNEA, MON AMOUR

* ȘI RĂBDAREA E-O VIRTUTE! Iată că nici anul acesta, pe care l-am așteptat ca pe-un vestitor de fapte bune, nu ne-a adus mai nimic nou, iar pensionarii au rămas încă odată cu mâinile-ntinse, a implorare, către guvernanti: ne dați, ori nu ne mai dați?! Majorările cu care-au fost ademeniți de politicienii care râvneau, și-au reușit, să ajungă la Putere și care-acum întorc întrebarea: da' voi ce credeți?!, rezolvarea pare a veni de unde ne așteptam mai puțin: un telespectator fidel al posturilor noastre de televiziune pos-tează pe site-ul unuia dintre acestea un proiect de ordonanță de Guvern care poate rezolva urgent dilema. Spre a vă convinge că nu umblu cu vorbe-n vânt, frumoase dar seci, precum o fac demnitarii noștri, redăm integral textul respectivului proiect de act normativ, difuzat și multiplicat prin repetiție de mai toate canalele tv:

1. -începând cu data de 01.04.2026 pensionarii vor avea voie să treacă pe culoarea roșie a semaforului;

2.- dacă în termen de șase luni nu se obțin rezultatele scontate, începând cu data de 01.10.2026 trecerea pe culoarea roșie devine obligatorie. Reacțiile celor vizați nu au întârziat să apară, ceea ce-nseamnă că interesul poartă fesul, indiferent de culoarea în care-i vopsit. Și dacă tot se scot de la naftalină bancurile vechi și nesărate, de ce nu se apelează la soluții din perioada epocii de aur - bancnotele din gumă? Că p-alea poți să le-ntinzi cât e nevoie, de la o pensie la alta. E o idee, nimic de zis, și i-o sugerăm în regim de urgență guvernatorului BNR, Mugur Isărescu. Până una-alta, ar mai fi niște soluții lăndemână de reajustare a pensiilor: listele de așteptare; pleacă unul, vine altul. Procedeu a dat roade prin anii '80. De ce nu s-ar prelua, așadar, din ceea ce era fiabil înainte de marea îmbulzeală din decembrie '89?!

* RECLAMELE, SUFLETUL COMERTULUI. Hrana de fiecare zi a românului: reclamele televizate, servite la micul dejun, la prânz și la cină, dar și "între", ca suplimente nutritive. Ziuă, seara și noaptea, fără deosebire. Spoturile astea publicitare au creat o adevărată psihoză, stârnind pasiuni și preferințe care de care mai de nestăpănit.

Cel puțin nepoțica mea, Daria, care n-a împlinit încă zece ani, e pur și simplu ahtiată după ele. Nu-i scapă aproape nimic, le devorează ca pe niște banane, deși pentru a simți gustul unora apelează, imperativ, la explicațiile mele: bunicule, ce vrea să spună asta? Tocmai urmăream, împreună, o reclamă difuzată pe unul

dintre numeroasele canale tv, în care un individ forțos, mare cât malul, se răstește la elevii dintr-o clasă de-antâia, curioși și speriați deopotrivă: bă, voi cu ce vă hrăniți, ai?! Să nu v-aud gura, stați jos, ia uitați-vă la ăsta! Și le-arată o godzilă echipată într-un șort de piele ce stă să plesnească pe mușchii pectorali și cei ai brațelor, individ venit probabil direct dintr-o sală de forță ori de la vreun concurs internațional de culturism.

Speriați, prichindeii încearcă să se-ascundă pe sub bănci, în timp ce mastodontul moralizator trânteste de masă un hartan de porc îmbălsămat în mirodenii, cu amenințarea: numa' cu asta să vă văd, m-ați înjeles?! La așa imagini pline de gingășie infantilă ce i-aș mai putea răspunde ne-poatei?! Poate că doar reclamele noastre televizate sunt pline de mesaje și expresii dintre cele mai elevate culese de la rapsozii mahalalelor selecte, ori direct de la ușa cortului. Cu astea ne educăm manierele consumiste. Reclamele cu cașcavalul sunt doar un episod al unor seriale de succes nemuritor. Inepuizabil, inconfundabil și iremediabil de prost gust. M-ați auzit, bă?! Asta da eleganță în expresie. Sanchi!

* SOLUȚII ALTERNATIVE... Strânși în corzi de criza petrolului și a gazelor plimbate prin strămtoria Ormuz, guvernării noastre cică ar căuta soluții alternative cu care să ne încălzească locuințele și să ne pună în mișcare mașinile. Ecranele televizoarelor s-au transformat în adevărate radiatoare ce trimit înspre noi valuri-valuri de îngrijorări acuzatoare, dar și de speranțe doldora de optimism. N-am măsurat, încă, cu câte grade ne ridică temperaturile din apartamente, dar e cert că vin cu-n aport substanțial de energie calorică. Inventive, precum le știm, posturile tv ne propun și un decalog pe tema „Cum să ne încălzim în lipsa gazelor rusești?”. Iată soluțiile:

1. Te împrietenești cu pinguinii de la Polul Nord, 2. Emigrezi în Congo, 3. Faci rost de 150 l de pălincă, 4. Faci o călătorie pe Venus. Nu muntele, planeta, 5. Alergi un urs polar prin casă, 6. Te împrietenești "mai bine" cu vecina de alături, 7. Mănânci o iahnie de fasole și asiguri gaze pentru toată Europa, 8. Vizionezi filme XXL și te încălzești oricum, 9. Faci un foc de tabără cu manualele școlare, 10. Te duci în lad, unde căldura-i gratis. In ce mă privește, aș mai adăuga o posibilitate: să urmărim oricare dintre programele televiziunilor noastre, care iradiază zi și noapte căldură cu top-tanul datorită emisiunilor extrem de fierbinți. Și-ar mai fi niște soluții pe care le-am putea prelua de la prietenii noștri din Țara Soarelui Răsare. Japonezii. Inspirați, se pare, de povestea românească a drobului de sare. Un sătean se duce în vizită la vecinul și prietenul său. Frig în casă, de mai că atârnav țurțuri de gheață pe la colțuri de geam. Gazda, îmbrăcată într-un chimono subțire și destul de decoltat, desculță și rasă pe cap. Nu ție frig, vecine?, îl întreabă oaspetele, care tremura din gros.

Aș, de unde!, îi răspunde acesta, vezi tu pietriul prins de tavan cu două ațe subțiri, sub care m-am așezat? Numai gândindu-mă că se pot rupe în orice clipă, prăvălindu-se peste mine, mă și apucă toate căldurile!...

Până una-alta, BNR-ul se grăbește să pună în circulație noua cupiură care ne va scoate urgent din criza combustibililor: bancnota de 1 litru: benzina-motorină...

ROMULUS - DAN BUSNEA

Regal poetic și aniversar la Bacău

Într-o atmosferă cordială și deschisă, dar și cu un oarecare feeling nostalgic, în Sala de Conferințe de la „Orizont Hub” din Bacău, a avut loc, joi, 12 martie, un eveniment literar și aniversar cu totul special: lansarea volumului de poezii *Interstelar* al poetei și publicistei băcăuane **Mihaela Băbușanu**, ca și aniversarea zilei sale de naștere, ajunsă acum la o frumoasă și rotundă vârstă.

Evenimentul a fost organizat sub egida Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Bacău și a Uniunii Ziarștilor Profesioniști din România - Filiala „Marius Mircu” Bacău. Colegi, prieteni, colaboratori, reprezentanți ai instituțiilor publice locale și județene, oameni de cultură și artă din Bacău și nu numai, au onorat în număr mare invitația poetei de a-i fi alături într-un moment atât de important și emoționant din viața ei, purtați printre stele, pe căile iubirii, în acorduri muzicale și scurte recitaluri de poezie.

Noul și cel de-al nouălea volum de poezii al **Mihalei Băbușanu** a fost prezentat de un redevabil trio de scriitori, critici și istorici literari băcăuani, alcătuit din Florentina Stanciu, Petre Isachi și Cornel Galben, cărora li s-au alăturat cantautorii Mihaela și Marcel Bălan, Ramona Munteanu, dar și Codrin-Bogdan Cimpoeșu. Pe parcursul serii au luat cuvântul și au transmis mesaje de felicitare și apreciere,

printre alții: lect. univ. dr. Ionela-Cristina Breahnă-Pravăț, președintele Consiliului Județean Bacău; jurnalistul și publicistul Cornel Cepariu, președintele Uniunii Ziarștilor Profesioniști din România - Filiala „Marius Mircu” Bacău; poetul și publicistul Dumitru Brăneanu, președintele Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Bacău; conf. univ. dr. Paul-Claudiu Coștîrleț, deputat și cadru universitar, consilierii județeni Lorena Maxim și Ionel Bălan; consilierii locali Ilie Bîrzu și Cristi Nechita; prof. Leonard Popa, jurnalist, poet și editor; jurnalistul și scriitorul Romulus-Dan Busnea, din partea Serviciului Public Județean pentru Promovarea

Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău; Dragoș Rotaru, avocat; prof. Mirela-Elena Ploianu; poetele Liliana Răcățău și Rodica Dascălu; prof. Geanina Elena Gugleș, de la Palatul Copiilor Bacău; Marian Durac, manager „DaniMar Decor Evenimente”; Silvia-Mirela Bețeanu, artist plastic; Cristi Aioanei, prim-vicepreședintele Aso-ciației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” - Filiala Bacău; Ionuț Munteanu, manager „Vialux” Bacău; Andone Doina, Asociația „Sofi Roz” Bacău; Liliana Atomulese, publicist, editor, creator de conținut și promotor cultural; George Săcăleanu, director „Orizont Hub” Bacău, și alții. „Lansarea acestei cărți a marcat pentru mine nu doar apariția unui nou volum, ci și o etapă de viață, ani de căutare, de implicare culturală, de prietenii și de credință în puterea cuvântului. Cred, în același timp, că bunul-simț și corectitudinea în relații și colaborări nu sunt niciodată în zadar. Am încercat mereu să rămân dreaptă în raport cu oamenii, chiar și atunci când poate nu interacționăm cu cei mai grozavi oameni din lume. Poate nu reușești să îi faci pe toți să îți vadă adevăratele intenții și nu toți au cum să aprecieze tot ceea ce faci. Important este să nu îți pierzi crezul, drumul, și să rămâi fidel oamenilor care îți sunt alături atunci când chiar contează. Iar aseară m-am simțit, cu adevărat, specială și iubită.

Și pentru asta, le mulțumesc din suflet tuturor, atât celor prezenți, cât și celor care s-au implicat în realizarea acestor minunate momente din viața mea, și, bineînțeles, familiei mele dragi”, a spus **Mihaela Băbușanu**.

„Poezia Mihalei Băbușanu ne este atât de familiară, pentru că ceea ce se întâmplă în lumea Mihalei se întâmplă și în lumea noastră, pentru că nu este zgomotoasă, nu este abruptă, nu șochează cu imagini sau metafore forțate și mai ales nu se ascunde după reguli.

Este o poezie caldă, delicată, feminină, profundă, ca o țecere spusă la timp, ca o bătaie de inimă, în care ne regăsim după o zi de muncă; o poezie pe care o respiri înainte de a o înțelege, după ce ai făcut curățenie prin amintiri și ai terminat de vindecat trecutul; o poezie așezată între două secunde, între două cuvinte simple, așa cum le găsești pe stradă, la tot pasul, dar care dor printr-o alăturare perfectă. De la primul cuvânt până la ultimul, poezia **Mihalei Băbușanu** nu e despre cum ar trebui sau cum se cade, e despre timpul interior, despre emoțiile care ne-au făcut ceea ce suntem, despre copilărie, cădere, renaștere și regăsire.

Iată cum ne intră pe sub pielea sufletului și ni-l desface, până înțelegem: Adevărul este că iubirea adevărată/ nu se pierde/ niciodată,/ ci se retrage în tine/ ca o rană/ care nu mai sângerează,/ dar nici nu se închide./ Și în fiecare zi/ înveți să supraviețuiești,/ fără să mai fii/ întreg.

CONSTANTIN DRAM

Arta de a trăi: Parola marelui meu cântec

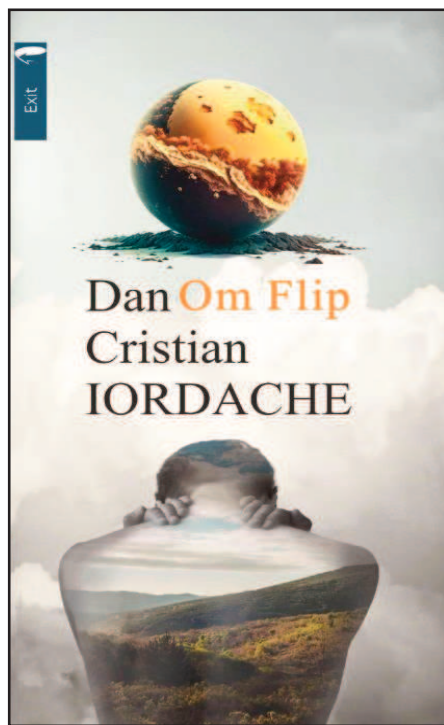
Om Flip, volumul semnat de **Dan Cristian Iordache** (*Junimea*, 2023) reprezintă o altă afirmare a unui poet care a confirmat, publicistic, cu mult timp înainte. Ajuns la o adevărată maturitate artistică, autor al mai multor volume de versuri, membru fondator al unui important cenaclu sucevean („Zidul de hârtie”) cel care a scris acest volum continuă un important filon oriental, pregnant prezent în volumul anterior (**Scrisori pentru Saraswati, Eikon**, 2021). Se știe că spiritualitatea indiană i-a captivat pe europeni și a prilejuit nenumărate traduceri din sanscrită, exemplu grăitor fiind cel al lui Goethe prin Sakuntala, la început de secol XIX. Volumul de față e un adevărat volum-poem închinat spiritualității și spiritualizării: învățătura tibetană spune că dintre toate mantrile, una este cea mantră a mantrelor, cuprinsă în vocala totală aum. Sunet sacru sau silabă esențială sau mantră sau esență totală absolutului suprem, a conștiinței, găsită la început și sfârșit de **Vede** și **Upanișade** e simbol al **Eul în interior** (Atman) și al lui Brahman, care e realitatea supremă.

De aici pornește poetul sucevean în compunerea unui tablou original al spiritualității absolute (cu armonie, muzică, mistică și erotică și cosmos descifrat) cea care presupune trecerea omului de la starea de „om flip” la aceea de aum, o îndumnezeire. Pentru că, dincolo de om, cel care aspiră, se află cel care se autoluminează, dar despre care nu știm dacă (mai) luminează și lumea. „Totul vine de mai de sus, / de la cel ce se autoluminează. / nu e totul să-ți încarci bateriile. / Mare suflet! / ridicați mâinile, e riscant! / dacă sunt bolnavi care cunosc parola / marelui meu cântec / să mi-o paseze, vă rog, mulțumesc anticipat. / cu o atitudine cuvioasă / așa fi vrut să fie naturală propria mea recunoștință. / și este. // Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana. / Sundarana.” Refrenul de final nu e doar o trimitere la „arta de a trăi” ci o întreagă asumare a melodicității, a nevoie de armonie, de cânt, de invocare, așa cum e necesar în rostirea unei mantră.

Volumul e compus din secvențe și ritualuri poetice, învelite în elemente ce țin de mistică creștină așezată față în față cu alte elemente ce trimit spre pierderea sau absența unei divinități (creștine): „Iisus te va ierta / dacă simți nevoia de a fi iertat / Iisus este exact acolo dacă te simți / vinovat: / ai greșit, sunt semne clare. / nu ești pe drumul tău, ești divizat? // mergi pe sârmă la înălțime / - se poate întâmpla / - Iisus este plasa de siguranță, / a doua șansă, / a treia șansă, / șansa”. Desigur, pentru pasionații de orientalistă un asemenea volum e un regal poetic, deoarece ei pot descoperi un alt tip de poeticitate, în care spiritualitatea vine din învățăturile lui Buddha, cea care îl vede pe om într-o continuă căutare, tentat fiind de cunoașterea luminată; cum am mai spus, un rol important îl are melodic-

tatea și semnificația acelor *mantră* are plasează umanitatea într-un timp de dincolo de timp. Desigur, poezia este și joc și ritual și îl vedem pe **Dan Cristian Iordache**, un poet de o profunzime mai puțin întâlnită în perimetrul poeziei contemporane, cum îl celebrează pe om în ceea ce poetul numește **Om Pace**: „nici frig, nici cald, / doar un cetățean depășit istoric / înaintează cu spatele, ținând de coadă un șarpe, / el are ochii și mâinile tale, / părul sau alte instrumente care știu, / în felul lor, să vorbească cum vorbesc amprentele. / toate, toate, ca un pescăruș grațios și precis, / un tablou conștient care așteaptă iarna. // Om Pace!”.

Meditațiile propuse în acest volum sunt altfel de meditații decât cele știute: într-un canon propriu, fidel hinduismului din care se revendică, poetul are propriile-i trimeri spre o realitate pe care trebuie să o accepte, cea care ține de referințe culturale admise și de o întoarcere spre începuturile care îi trimit ritmuri existențiale. Într-o lume tot mai mult dominată de interculturalitate și de nevoia de toleranță religioasă, un volum în care poeticitatea e sumă de liniște, lumină, pace, adevăr, iubire, maternal, cunoaștere, viață, om, Iisus („Nu știu

dacă ați observat, dar Dumnezeu e un tip retras / atât de retras, încât se crede c-a murit, sau doarme”), suflet, dragoste, scrisoare ș.a., poetul, la rândul-i, nu poate fi decât produsul unei lumi care caută refugiu în iluminări care țin de spații culturale și interculturale, în care postumanismul nu e singura opțiune: „am citit versuri postumane, am văzut cum prin / fața ei arămie trece câte un fulg mare, ca o pană. / întâi vertical, apoi orizontal, / până când fața ei a devenit jucăușă. // ari-pile de înger nu aveau treabă cu mine / sau poate aveau.”

Precum o turbină de miere, / au scos la suprafață chipurile puternice / și au făcut din ele un colier. // chipurile s-au răsucit în sinele lor / ca o cataractă din care privesc, / cum eu n-aș putea exista fără tine.”

Dan Cristian Iordache pledează pentru o poezie a omului, a iluminării, a cunoașterii; poetul adevărat nu poate exista, într-o lume așa cum este, decât prin compliniri cu figuri revelatorii ale spiritualității, religioase sau dincolo de religie.

CONSTANTIN STANCU

Scriitorul scrie pentru a supraviețui Lista lui Cornel Nistea*

Viața scriitorului este complexă, se referă la sine, la lumea din jur, la ținutul literar în care activează, la credințele sale, la relația cu divinitatea. **Cornel Nistea**, prozator important al literaturii de azi, implicat în fenomenul literar din Uniunea Scriitorilor prin poziția sa de-a lungul timpului în Filiala Alba-Hunedoara, fiind și președintele ei, dar și în viața culturală de la noi, ne oferă cartea **Însemnări, cugetări, sentințe***, apărută la Cluj-Napoca: *Casa Cărții de Știință*, în anul 2025. Pentru scriitori, pentru iubitorii de literatură și pentru cei care sunt preocupați de istoria culturală a vremii, cartea se citește cu interes, cu pasiune, receptorul intrând în laboratorul de creație propus de scriitor, un laborator unic. Este o felie de viață dedicată literaturii ca putere în societate. Puterea de a aduce omul în situația de a gândi despre destinul său în această lume vizibilă și de a căuta un sens în eternitate. De a pipăi experiența umană și de a înțelege cum să evite erorile celor de dinaintea sa.

Cititorul se întâlnește și cu un jurnal spiritual special, evenimentele zilnice ale scriitorului și omului se întretaie cu citate reprezentative din alte opere, cu însemnări din cultura universală și de la noi, cu reflecții pe marginea ideilor care vin spre acesta cu toată energia declanșatoare de fapte. Faptele scriitorului în lumea în care s-a născut cu timpul pe umeri fragili. Apar citate din filozofia universală, din clasicii greci, din marea literatură a lumii, din istoria sau religiile care au modelat societatea. Sunt texte de esență, penetrante, cu bătaie lungă asupra minții omului. Descoperi că libertatea este importantă, scrisul este o formă absolută de libertate. Plecând de la propria viziune asupra lumii, scriitorul a edificat un univers, contrariile se diminuează în frazele scrise, un orizont străbătut de lumini se deschide.

O lume înflorește sub cuvintele sale, una neștiută de unii, abia sesizată de alții, dorită de mulți. Frumosul stă la baza vieții, la fel Adevărul revelat și cel primit prin gândurile marilor oameni ai culturii. Binele dorit de credincios și de om zi de zi. Dacă am face o listă cu scriitorii și operele care se intersectează cu aceste însemnări, am avea **Lista lui Cornel Nistea**.

Ea începe cu Dostoievski, Tolstoi, Hemingway, continuă cu multe personalități ale culturii, științei, istoriei, religiei, sociologiei etc. La început avem moto din Homer, Hegel, Goethe, cuvintele alese transmit mesajul care străbate clipa. Pentru

Cornel Nistea scriitorul este capabil de sacrificii, de umilințe, de lupte cu sine și cu lumea, conștient că va fi ridicat spre o altă zare. Fără muncă, fără deschidere spre alte suflete, spre cultură, nu se pot realiza opere care să dureze și să modeleze lumea în care trăim. Trecutul și prezentul se împletesc pentru a rezulta un viitor mai înalt. Importante sunt sufletele oamenilor și capacitatea de a rămâne lucid când vremurile sunt înclinare. El este făcător de povestiri, acelea care undesc gândurile și au o rezultantă, care înduplecă lumea. Alteori, autorul devine personaj, se implică în faptele altor personaje, în istorii personale și în credințe. De multe ori, acest personaj este sacrificat, sacrificiul ducând la salvarea sufletelor celor care citesc și se lasă modelați de poveste. De multe ori, scriitorul caută un portal pe unde să evadeze din universul său. Un erou în căutarea lumilor mai bune. Se eliberează, evadează din captivitatea vieții limitate. Este o evadare care ignoră hotarele pentru ca ființa să se limpezească. Cartea pe suport de hârtie este un depozit al experiențelor umane. Ele clarifică istoria și finalitatea ei, dacă oamenii continuă firul de aur al experiențelor asumate. Cronicar al vieții sale, el rămâne sincer până la punctul în care viața are sens. Sinceritatea îl ajută pe scrib să rămână chiar el opera de artă a Creatorului și asta contează și mai mult, oglindă în vitrina lumii de pe marile bulevarde.

Cornel Nistea ne propune un model solid al scriitorului, așa cum s-a format în secolul al XIX-lea și în secolul al XX-lea, model edificat de mari prozatori ai lumii. Acest model contează, pe umerii acestuia stă experiența asumată a oamenilor. Când se bucură. Când suferă. Când sunt în exil. Când mor cu vorbe vii pe buze.

El scrie dintr-o energie naturală, nu poate explica acest demers, dar se exprimă prin cuvinte, frazele legând destinele. E scrisul de mână, cu stiloul, asumându-și fizic acest demers (p. 59), ca la început de comunicare, precum în școală.

Gândurile trec direct din ființa sa în pagina albă.

Evită entitatea non-umană a calculatorului, ca intermediar. De aici opera ca un fluviu.

***Cornel Nistea, Însemnări, cugetări, sentințe, 280 pagini, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2025. Moto din Homer, Hegel, Goethe.**

→ p. 5

ION FERCU

Curajul fragilității și demnitatea visului

(sau despre privirile—
inocente—leac
investite de
Don Quijote, Mișkin,
Pickwick și Goethe)

Cristina Ștefan ne oferă un nou dar poetic: *Micile defecțiuni ale jocului* (Art Book, 2026). Volumul s-ar putea numi, fără a-i altera miza, *Micile defecțiuni metafizice ale jocului cosmic*. Lirismul discursului are prospețimea unui leac pentru vânătaile sufletului. Dacă Mișkin spera că frumusețea va salva lumea, poeta investește lirismul însuși cu statutul de salvator.

Metafora centrală a volumului este existența umană ca joc al cosmosului. În sjajul lui Friedrich Nietzsche, acest joc poate fi înțeles ca manifestare a voinței și a transformării neîncetate. În tradiția indiană, lila desemnează jocul divin, universul ca expresie spontană a divinității. Pentru Albert Camus, existența este absurdă, iar „jocul” devine modul nostru de a trăi în pofida absurdului. Perspectiva științifică mută accentul pe legi și ordine, citind jocul drept metaforă a complexității emergente. Jacques Monod nuanțează, distribuind în scenariul cosmic doi actori lipsiți de suflet – hazardul și necesitatea – într-un univers surd la muzica noastră. În contrapunct, reflecțiile poetice ale **Cristinei Ștefan** par a fi consonante cu intuiția lui Carl Sagan: dacă universul creează stele, galaxii, viață, poate că noi suntem felul în care *Cosmosul se contemplă pe sine*.

Volumul este articulat în jurul acestei idei a lumii ca „joc” zămislit pe niveluri, dăruit cu strategii, ființând din erori și resetări. Trimiterea explicită la teoria jocurilor, cu invocarea lui John von Neumann, transformă poezia într-o meditație asupra libertății și determinismului: „Poate că suntem un joc virtual... / Inteligența ne e dată diferit / tocmai ca reper în joc / și sentimentele, la fel. / Defecțiunile jocului: războaie, molime, / vicii, crime, accidente și multe cataclisme / fac strategia evoluției pe termen lung” („*Micile defecțiuni ale jocului*”). Ideea este reluată obsesiv: jocul are „nivel”, „joker”, „resetare”, dar și „erori Jumanji”, care-l fac să semene cu mecanism magic scăpat de sub control: „Jocul nu are limite / el însuși este un univers întreg / al erorilor Jumanji / și ce ne-am mai zbatut / să facem ordine și reguli... / Ca răspuns, / marele haos / ne-a făcut găuri de chei / prin care ne pândim umbrele / obosiți” (*Fatigabil*). Hao-

sul devine pedagog.

Fluid, iluzoriu, reinventat, timpul este o temă axială: fie ca „nivel” al jocului, fie ca fantasmă inventată de oameni „ca să nu înțelegem moartea”. Salvarea din acest timp ticălos ia chipul exilului în doi, transfigurată într-un poem de dragoste. Invocarea lui Johann Sebastian Bach – „la el sunetele sunt timp” – și a lui Vincent van Gogh – „la el contururile sunt timp” – sugerează că arta poate salva clipa de la disoluție. Esteticul devine adăpost ontologic. „Timpul dur inventat de oameni / ca să nu înțelegem moartea / și tot nu știm că viitor nu există” („*Jocul de-a tine*”). Evadăm, și estetic, într-un poem de dragoste: „Timpul meu ești tu! / Liniștea timpului ești tu / și-n acest ianuarie secăt / ești lujerul meu de speranță. / să mai privim un amurg, / să mai fotografiezi oameni și întâmplări, / să mai ascultăm Bach, / pentru că la el sunetele sunt timp / sau să mai privim un album de van Gogh / pentru că la el contururile sunt timp / și așa... / să redefinim împreună timpul / și mai construim o grădină / a cărei minciună / va dăinui fără noi peste timp” (ibid.).

Dialogul cu moartea și elegia discretă sunt repere tulburătoare. Moartea nu este patetică, ci asumată cu o seninătate aproape șoptită: „Lasă... se moare ușor!” („*Moartea domnului Calistrat*”). Câteodată, aceasta pare doar o întrerupere de la „saltărul lui Dumnezeu” (*Jocul leta!*). Poemul dedicat lui *Calistrat Costin*, croit într-o tonalitate care amintește de un stoicism interiorizat, este un omagiu rafinat în care moartea devine trecere „dintr-o lumină în alta”: „Ce discret ai murit, domnule Calistrat! / Ca o pasăre de zăpadă ai plecat / neștiut, negândit, neîntrebat / acum când zilele dădeau să crească / chiar și-n lăcașul mortuar necunoscut”.

Orașul bacovian și ploaia ca destin, permanențe ale prozei **Cristinei Ștefan**, nu lipsesc nici aici. Sub semnul lui George Bacovia, Bacăul apare ca spațiu lacustru, pluvial, al degradării lente. „Ploi... nesfârșitele ploii” cad peste o urbe ca un potop de lacrimi ale cerului. Intertextualitatea simbolistă este filtrată prin sensibilitate contemporană, iar ploaia devine substanță morală. Decorul este saturat de „ploaia deasă și rece” și de „ploaia verde a primăverii”, de „ploaia grea” și „ploaia morocănoasă”. Rar avem și câte-o „ploaie cu iubire”. „Iar plouă... / Plouă-n orașul lui Bacovia! [...] / Ce-a rămas din destinul urbei? / Ce a rămas din istoria lui? / Ploi... nesfârșitele ploii / ale acestui iunie lacustru. / Tristeți și oameni morocănoși / care-l urăsc pe Bacovia / pentru că ne-a îngropat de vii / în nesfârșitele ploii... / suntem un decor / pictat de mâna unui pictor plângând” („*Nesfârșitele ploii*”). Atmosfera este susținută și de lacustrul... plastic al Mirelei Miron Herța. Natura oscilează între tandrețe și apocalipsă. Când protectoare, când ostilă, aceasta este scena zvârcolirilor noastre locuite de speranță. Siretul devine personaj liric, rău ludic și capricios, care „o ia pe dincolo de pâlcul de sălcii”: „Unde-mi sunt poeziile? / Ca Siretul ce-n vară / a luat-o pe dincolo / de pâlcul de sălcii... / degeaba mă duc la plaja cunoscută / mai ani – a dispărut râul! / Acest ludic râu... / Au rămas prundișuri / și dune de nisip blajine / ici-colo se ivesc rădăcini uscate / în care alte furnici înalță mușuroaie. /

Ai, Siret, Siret... / cum pleci tu pe alte făgașuri / și mă uiți!” („*În joaca Siretului de-a plaja*”). În unele poeme, anotimpurile sunt „absurde”, „statice”, asediate de „secunde bolnave”. Referințele la finalurile lui Gabriel García Márquez și la verosimilul absurd al lui Ismail Kadare adâncesc registrul reflexiv al poemelor, plasându-le într-o genealogie a realismului magic și a absurdului est-european. Toamna, anotimp absurd / a venit ca o iubire șoptită / în câteva clipe. / Alaiul ei fantezist de moarte / culorile ei mult pozate / de moarte pozate / ca pe trofee imaginate / mă duc la finalurile Marquez / pentru ludicul ideii de a fi / și la cele Kadare – pentru verosimilul absurd” („*Absurd*”)... „A venit vremea scurtei bucurii. / Poate chiar de secundă. / N-am așteptat-o / dar e toamnă bolnavă pe pământ” („*Jocul de-a primăvara*”).

Identitatea fragilă este una dintre dimensiunile cele mai fertile ale volumului. Eul devine avatar, personaj într-un sistem care îl depășește. Fragilitatea nu mai este doar slăbiciune, ci deschidere

dureasă și plină de speranță către altceva. Bunăoară, în poemul „Mă voi numi” disoluția sinelui este explorată ca pierdere, dar și ca posibilitate de devenire: „La o anumită clipă / mă voi numi Ana sau Raisa / și voi atinge apa / cu mirarea altei planete”. În „Nu sunt decât joc”, identitatea este confiscată de un „altcineva” care „se joacă de-a mine”: „Nu mai am timp să fiu cine sunt / ideile principale / nu mai vin din amurguri // altcineva se joacă de-a mine / în secunde bolnave / cu arsuri de memorii / și epave de cuvinte prăbușite-n adânc // altcineva numără pastile / în fiecare dimineață / deși nucul din fundul grădinii are mătâșori / iar ghiociei au iscat degete verzi // ce joc mare al ideilor principale! / ce joc primar și barbar! / și nu pot fi cine sunt / pentru că altcineva / îmi demonstrează / clipă de clipă / că sunt iluzia unei idei”.

Punctele de sprijin ale speranței sunt remarcabile. Iubirea devine ultimul spațiu de rezistență. În pofida erorilor jocului, ea veghează cu virtuți de reziliență: „Iubirea rămâne poem și-l îmbraci / Într-un viu necuprins, cu dorul nestins...” („*Să tacă macii*”)... Chiar și când lumea pare un „folder vechi activat din greșală” („*În secolul XXI*”), relația cu iubirea suspendă absurdul. „Mi-au spus că sunt în ultima viață pământeană / și spun și eu ca tata cândva: – și-acum eu ce fac? / (aflase de boala lui fără leac la 30 de ani) / ce fac cu iubirea de oameni? („*Mi-au spus... în joacă*”)... „Și așa se ivea o pace, o iubire între oa-

meni, / o sărbătoare a lui Dumnezeu...” („*Jocul de-a uitarea*”).

Privită ca defecțiune istorică, trăită ca fisură a realului, experiența pandemiei este o altă voce puternică a volumului. Ea apare ca moment de suspendare ontologică, devoalează fragilitatea jocului uman. „Preotul nostru s-a îmbolnăvit de covid / Directorul școlii a făcut covid / Primarul... și el [...] / Doctorul s-a îmbolnăvit și el. / Toată lumea noastră e bolnavă de Covid, / mare parte din ea moare de Covid / și politica a murit de Covid...” („*La noi sunt codri verzi de brad... și jocul pandemiei*”). Poeme precum „*Vaccinul*”, „*Pan / de / mic*”, „*Laborator ET*” sau „*Jocul leta!*” transformă pandemia într-un simptom al fragilității jocului cosmic-uman, în care știința, religia și tehnologia coexistă tensionat, mascându-și neputințele, jucându-se de-a baba oarba cu viața și moartea.

Mesajul **Cristinei Ștefan** cochetază seducător cu paradoxul poezia este eroarea care salvează. Aceasta este, poate, ideea-sinteză a volumului: dacă lumea funcționează strategic și calculabil, poezia introduce gratuitatea, imprevizibilul, harul, speranța. Finalul volumului formulează programatic acest gând: „Poezia nu are strategii! Și nici nu decide vreodată! / Nu are reguli, nu are combatanți, ci iese din sfera vreunor / legi. Poezia e eroarea teoriei jocurilor și aparține numai inteligenței umane singulare și abstracte. / Este însăși defecțiunea jocului” („*În loc de final*”).

Micile defecțiuni ale jocului reprezintă o meditație lirico-filosofică asupra fragilității supraviețuirii noastre, cea salvată (temporar) prin artă, iubire și memorie. Don Quijote, priitul Mișkin și Samuel Pickwick – marii inocenți ai literaturii – cred că s-ar îndrăgosti cu patimă de acest volum, întrucât, asemenea lor, poezia **Cristinei Ștefan** are curajul fragilității și demnitatea visului. După ultima pagină a cărții te curtează și gândul pe care Goethe i l-a mărturisit lui Eckermann, prietenul său: „*Văd venind vremea în care Dumnezeu nu se va mai bucura de ea și va trebui să frământă iarăși totul pentru o creație regenerată*”.

Regal poetic și aniversar la Bacău

(Continuare din pag. 2)

Volumul *Interstelar* e o promisiune a **Mihaelei Băbușanu** pentru *Cea mai frumoasă zi*.

„*Cea mai frumoasă zi!* Este

când iau de pe marginea p a t u l u i / Cămașa ta albă / Și mă îmbrac / Cu ea în minte. / Atunci mi se pare că respir / Prin două piepturi”. Să respiram

împreună poezie!” scria în prefața volumului *Interstelar*, profesoara, poeta și traducătoarea **Florentina Stanciu**, despre poezia **Mihaelei Băbușanu**.

Întregul film al evenimentului poate fi urmărit pe pagina de YouTube a televiziunii DCTV Bacău, la

<https://www.youtube.com/watch?v=A-YkWYkNe2M>

Lista lui Cornel Nistea

(Continuare din pag.3)

Trăind în epoci diferite, comunism și democrație, se revoltă împotriva nedreptății sociale, împotriva ideologiilor care deformează realitatea și strivesc omul.

Sunt multe referințe asupra acestui aspect, scriitorul rămânând de veghe în lanul istoriei. Pe un peron de gară, scribul întâlnește privirea unui deținut, om în lanțuri, o privire care străbate timpurile. Acea privire a rămas întipărită în memorie, pecete despre libertate, demnitate, umanitate. Reținem: „Au fost cele câteva secunde în care intrasem în comuniune cu omul firav în lanțuri, după îmbrăcăminte, privire și ținută, părea un intelectual devenit indezirabil, de vreme ce se pronunțase împotriva ideologiei marxist-leniniste-staliniste instaurate în România, cu ajutorul tancurilor sovietice” (p. 63).

Când se află în fața cărților, o lume se pune în mișcare: „Nu cred că există pe lume o marfă mai ciudată decât cărțile” (p. 135). Este un gând care s-a cimentat în viața scriitorului.

De multe ori, se apelează la citate din cărțile citite, ca fiind vii.

Fixează pe pagini citate din *Jurnalul Părintelui Alexander Schmemann* despre viață, destin, dramă umane: „Greșeala omului modern este identificarea vieții cu activismul” (p. 83). Sunt citate care marchează punctele de tensiune din viața oamenilor. De reținut ca temă pentru romanele care s-ar putea scrie de tinerii scriitori, cei care vin. Existența românească a fost în atenția scriitorului, a reținut unele direcții din lucrarea *Dimensiunea românească a existenței*, de Mircea Vulcănescu (p. 103). Era/ este o temă de actualitate pentru orice artist deoarece relevă legătura românilor cu un Cosmos armonios, efect al creației, lumea fiind o carte de semne, toate având sens, chiar și moartea. De aici lipsa de teamă în fața morții. Tăria spirituală fiind necesară pentru existența pe acest teritoriu românesc. Scriitorul privește spre suferințele oamenilor, **Cornel Nistea** a pornit de multe ori de la viața asupra vieții a lui Carl Gustav Jung, psihiatru și terapeut elvețian, cunoscut pe plan internațional, cel care a introdus dimensiunea culturală în analiza omului, dar și atitudinea religioasă asupra vieții. Interesante remarcile notate despre Jung: „Am suferit mult din cauza lipsei de înțelegere de care am avut parte și am fost izolat când ajungeam să spun lucruri pe care oamenii nu le înțeleg” (p. 176). Apoi a adăugat: „Pentru opiniile mele, în Evul Mediu aș fi fost ars pe rug”. Sunt citate care se pliază și pe viața autorului prezent.

Cât despre aspectul religios, autorul, fiind într-o vizită în Israel, la fața locului, în interacțiune cu poporul evreu, a putut constata că „Iisus nu mai era evreu, ci omul universal” (p.77).

O remarcă esențială, raportat la Mântuitorul care iese din istorie pentru a crea istorie. Sunt citate și multe fragmente din *Biblie*,

credința fiind un pilon necesar pentru armonia dintre om-scriitor-dascăl-om al culturii.

De-a lungul timpului, mai ales înainte de 1989, linie roșie în existența multor români, când informatorii erau mereu pe „fază”, analizând fiecare pas al unui scriitor, **Cornel Nistea** a rămas fidel actului de creație original, solid, cu impact: „Frumosul artistic și sentimentul înalt al iubirii sunt resurse inepuizabile ale creației artistice, această axiomă exprimată de marii creatori de artă se va dovedi mereu valabilă, chiar și atunci când apare tragicul. Scriem, așadar, să supraviețuim prin creația noastră, reinventând lumi în care reținem pentru a căta oară...” (p.141).

Fericirea este mereu în atenția omului, o caută, are nevoie de confirmarea stării care dă sentimentul deplin al ființei: „Am căutat mereu în memorie un moment în care am fost fericit, dar n-am găsit decât puține plăceri și satisfacții în locul fericirii ade-vărate, pe care, de altfel, n-am putut defini niciodată” (p. 207). Iată, după mii de pagini din cărțile scrise, scriitorul nu poate defini fericirea, fiind doar străin și călător pe acest Pământ. O notă care pune accentul pe căutarea fericirii ca formă a fericirii.

Ca profesor, scriitorul s-a străduit să deschidă gustul pentru lectură la mulți elevi. A fost o luptă necesară, dură, pentru a putea lămurii oamenii că este nevoie să ajungă la punctul în care ar putea să „înțeleagă”. Sunt multe însemnări pe această temă, relevante și cu amprentă existențială.

Din păcate, privind la viața unui avocat, unul care nu a reușit să prindă bucuria lecturii în timpul școlii, ajuns la maturitate, cu sentimentul slab al împlinirii, și-a mobilat casa cu o bibliotecă imensă, dorind să dovedească faptul că face parte din „înalta societate”. Soția sa își cumpăra hainele de la magazinele din Paris, pentru a lăsa impresia că sunt „realizați” (p. 196).

Sunt multe însemnări de genul acesta, despre oameni și societate, despre cum contextul istoric modelează mintea umană. Cu ochiul atent, scriitorul a observat lumea în dinamica ei.

Mereu există o dramă, mereu există speranța.

Cu alte cuvinte, **Cornel Nistea** a însemnat fapte, evenimente, stări, a cugetat asupra lor pentru a prinde adevărul.

A fixat sentința pentru a focaliza în aceasta ideea fulger care schimbă mediul și dă viață. Sentința fiind necesară pentru a coagula gândul și a stabili capacitatea de acțiune.

O carte în care cititorul poate să se recunoască sau poate refuza luciditatea. Sentințele poartă semnele vremii în care s-au edificat, limitele efectelor depinzând de modul cum va arăta umanitatea în viitor.

El reține: „...cred că literatura nu-i decât rezultatul revoltei sinelui în încercarea adeseori disperată de a-și lămurii controversate, de a scăpa de obsesii, scrisul devenind o supapă a defulării, în speranța evadării din captivitatea în care a fost ținut prizonier încă de la începuturile sale, ca să poată spune: *Scriu, sunt liber!*...” (coperta 4).

CRISTINA ȘTEFAN

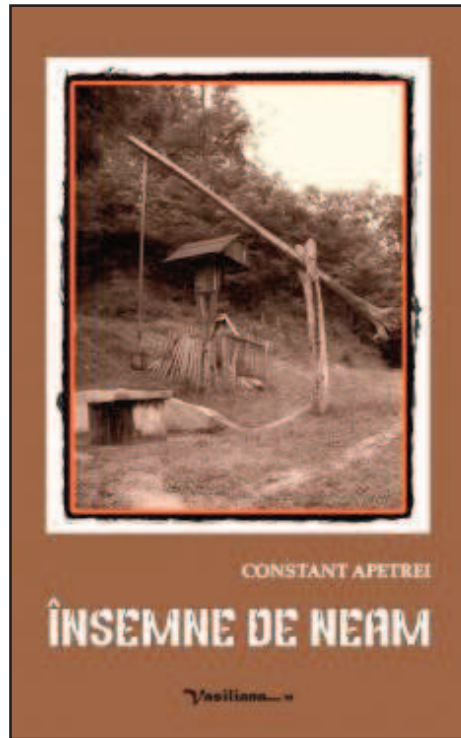

Constant Apetrei – Însemne de neam

Recent, a apărut la Iași (editura *Vasiliana 98*) o carte dintr-o stirpe rară azi, scrisă de **Constant Apetrei**. Volumul de poezie *Însemne de neam* aduce în atenția cititorilor sentimente de mult apuse, cum ar fi dragostea de țară - și se rostește des aici cuvântul „Patrie”, dragoste și respect față de țărănul român, ctitor de țară, tradițiile românești, portul, natura, simbolurile strămoșești aflate în obiceiuri și obiecte găsite azi doar în muzee.

Coperta înfățișează o fântână cu cumpănă și o troiță, imagine din secolul trecut, pe care o mai găsim în sate și în prezent.

Prefața aparține lui **Constantin Dram** care sintetizează importanța educativă a cărții, dar și frumusețea versurilor: „*Multe dintre sonurile poemelor cuprinse în acest volum amintesc, mai degrabă, de vechii barzi transilvani și de misiunea poetului în cetate, cel care e legat de ce înseamnă civism, social-politic, răzvrătire, cugetare trimisă către cei mulți.*” – coperta IV.

În acest context, acum câteva zile am citit o intervenție a președintelui Academiei Române, referitoare la schimbările în educație și învățământ, în orientarea elevilor spre alte discipline, dar scoaterea din programa școlară a istoriei și a geografiei, materii importante despre neam, patriotism, strămoși precum și locul și coordonatele țării noastre în lume:

„TREZITI-VĂ !!!”

„*Au ajuns copiii să-și facă idoli din personajele apărute la TV, pentru că nu mai au modele și nu le mai cultivă nimeni dragostea de țară și de eroii autentici ai României.* (...)

La noi, e rușine să cânti așa ceva. Și am mari dubii că în România, pe un-

deva, se mai învață cântece despre patrie. Iar acum citesc că geografia și istoria României stau să fie scoase din programa școlară. Cine mai suntem noi, oameni buni? Ne dizolvăm încet, în acidul turnat de „sus”, de niște iresponsabili, impostori cu CV-uri pompoase, proști cu aere sau vânzători de neam.

Ne otrăvesc mintea, ca să uităm și cine suntem, și cum am ajuns aici, de parcă nu e nimic greșit în a fi pribeag. Fără o identitate clară.

Parcă suntem ai nimănu!” - Ioan-Aurel Pop – președintele Academiei Române

Ecoul al acestor cuvinte aspre și drepte, **Constant Apetrei** ne spune: „*Astfel, ei, urmașii din bătrâni, / Faceau echilibru între două fronturi - / Satul și orașul, în istorii, Aveau țel aceleași orizonturi... / Mica țară să trăiască bine - / Familia, din părinți și prunci - / Iară Patria, familia cea mare, / Era cea mai sfântă din porunci!*” (*Rânduială*, p. 25).

Sunt poezii și despre casa părintească, despre mame și neam: „*Inchinare mamei, și rugă, / Și omagiu-n pagină de carte,*” dar și despre omul modern: „*Lumea modernă, a noastră, / În știință este vastă, / La morală e mai mică - Azi, nerozii se ridică!*” sau „*Dar omul modern, cu vagă figură, / Trăiește o viață fugară - / Nu poate rămâne în nicio gravură / Fără matricea eternă de țară...*”

Multe poeme sunt cu caracter istoric și social, în special despre revoluția din 1989: „*Într-un decembrie, odată, / a-nteles și-un dictator / Că orice mărire dată / Cade ca un muritor...*” dar și poezii cu vremuri de demult: „*Prea curând, după război, / Ajunse și pe la noi / Influența unui rus / Care a pus cu fundu-n sus / Toată vatra românească - Țara parcă purta mască.*”

Profesor de limba română, acum pensionar, **Constant Apetrei** a scris un volum cu tentă didactică, versuri în gen clasic, rimate și ritmate, cu un limbaj direct, deschis, întru motivarea lejerității lecturii, dar este și un volum-manifest împotriva deturnării valorilor autentice românești, a istoriei, a principalelor criterii educaționale a tinerei generații.

Poezia patriotică. la noi, are state vechi, începând cu Dosoftei și poezii Văcărești, apoi I. H. Rădulescu, Vlahuță, Coșbuc, Alecsandri, Eminescu, Goga și continuând cu cei moderni, Blaga, Arghezi, Păunescu. Azi, la o căutare pe google, puțini sunt cei care scriu despre patrie - și dacă scriu nu sunt în prim-planul vizibilității literare: Mircea Dorin Istrate de la Mureș, Al. Florin Țene, în revista *Luceafărul*, apoi, într-o recenzie a lui *Nicolae Carlan*, găsim și o antologie de poezie patriotică, antologar Marin Iancu, prefată Nicolae Băciuț - în *Crai Nou* - sept. 2018 - și merită citată prefata Ioanei Both la o altă antologie de versuri patriotice: „*Poezia patriotică românească*” publicată pe SCRIBD.

Constant Apetrei se alătură, prin acest volum, pleiadei de poeți care își cântă țara, precum și tarele sistemului, vechi și actual, în ideea receptării poeziei patriotice ca identitate națională, astfel realizând și înțelegerea și corectarea mentalităților culturale de azi. Finalul este, la fel, o îndrumare către cititori:

„*Cât mai ai vreme și-avânturi / Du-te la bibliotecari - / Caută cărțile mari / Și citește printre rânduri...*”

Felicitări și ca dedicație acestui nou volum: „*Pământul aicea e viu / Patria aici este vie / Nimic nu moare / Totul rămâne într-un singur cuvânt / Patria este acasa lui sunt.*” - Patria - Nichita Stănescu

CAMELIA ARDELEAN

Ion Machidon – În șatra lui Nea Laie

Cunoscut ca poet, prozator, dramaturg, cronicar literar, publicist și editor, **Ion Machidon** este membru al Uniunii Scriitorilor din România și semnatarul a circa 60 de volume personale, fiind prezent, totodată, în numeroase antologii personale sau colective. Obține premii importante la concursuri literare organizate pe tot cuprinsul țării, atrăgând atenția unor scriitori și oameni de litere precum *George Bălăiță, Cezar Ivănescu, Gellu Dorian, Victoria Milescu, Marin Ifrim* ș.a. Receptarea critică favorabilă de care s-a bucurat de-a lungul timpului confirmă consecvența unui demers literar orientat spre etica responsabilității și spre recuperarea valorilor comunitare.

Născut în prima zi de primăvară, într-un sat din județul Bacău, în 1951, **Ion Machidon** a avut un parcurs al sortii demn de un film artistic de succes. Rămas cu o infirmitate de la vârsta de 13 ani, în urma unui accident, el a luptat continuu să se autodepășească, să se reconstruiască, să dovedească faptul că talentul și ambiția se pot manifesta și într-un trup marcat de limitări fizice. Această biografie traumatică nu este convertită într-un exhibiționism confesiv, ci se resoarbe într-o etică a rezistenței și a verticalității morale, recognoscibilă în întregul său demers poetic, conferindu-i discursului liric o autenticitate a suferinței trăite, nu doar tematizate livresc.

În 2025 s-au împlinit 30 de ani de la înființarea Editurii „**Amurg sentimental**”, condusă de poetul și scriitorul **Ion Machidon**, instituție care a devenit un reper pentru promovarea literaturii de atitudine civică și a autorilor marginalizați de circuitul editorial dominant. Volumul **În șatra lui Nea Laie**, apărut la Editura „**Amurg sentimental**” din București, în 2024, are 255 de pagini și conține peste 100 de „poeme-pamflet scrise pe-o coajă țepoasă de castană”, formulare sugestivă care anunță de la bun început caracterul aspru, polemic, neconcesiv al discursului poetic și asumarea unei poezii de intervenție morală.

Titlul volumului face referire la societatea indiferentă, decadentă, lipsită de empatie, orientată mai mult spre interesul personal decât colectiv, din zilele noastre, în care românul de rând luptă din răsuputeri să supraviețuiască, în timp ce „șatra lui Nea Laie”, în opinia autorului, „știe de toate acestea, dar nu-i pasă” (*Slava lui Dumnezeu*). Sintagma devine o marcă simbolică recurentă în volum, desemnând clasa conducătoare, elitele indiferente, „viermuiala” politică și administrativă care trăiește într-un univers paralel cu suferința reală a comunității, funcționând ca un concept-simbol ce structurează imaginarii critic al cărții. Din punct de vedere estetic, titlul concentrează

programul poetic al autorului: poezia ca pamflet moral, ca instrument de denunț și de demascare, ca și „coajă țepoasă” menită să zgârie conștiințe și să producă disconfort etic, refuzând deliberat confortul estetic și neutralitatea contemplativă. Tematica iubirii de patrie predomină în volum, fiind reluată în numeroase poezii cu titluri sugestive: *Mă iartă, maică țară; O lacrimă prea grea; De ce această soartă tristă pentru tine, țară; Din tot ce este aici; Am râs și am plâns în țara mea; Suntem de-aici; La margine de șant; De patrie; Apelul meu* etc. Această insistență tematică indică o adevărată obsesie axiologică a autorului, pentru care poezia devine spațiu de apărare simbolică a identității colective.

Patriotismul nedisimulat, specific țăranului român din vremuri de mult apuse, este readus în prezent: „Ascultă, loane, ascultă Marie./ neamul vă strigă, neamul vă cheamă./ cu mâna pe furcă, cu mâna pe armă./ că țara ni-i luată cu grâne și flori/ (...) rămâneți peste timpuri stăpâni./ stejari cu ghinda străveche pe ram/ nu fiți carne de tun la alții-n război” (*Astă țară a noastră să fie*). Versurile recuperează tonul doinei și al chemării comunitare, configurând o poetică a solidarității și a rezistenței identitare.

Patria este personificată: pentru poet, țara e „maica (...) din bătrâni”, pe care „n-are cine să o spele/ de durerea-i dintre gene” (*De când te știu*). Definiția patriei cuprinde izvoarele „cu apă răcoroasă”, „pădurile care murmură (...) doinele noastre bătrânești”, „cântecul pășărilor din livadă”, „brațele mamei care-și strâng la sân pruncul”, referințe la Miorița, la Carpații „cu vârfuluri înfipte în țăriile cerului” și la „Izvorul lui Mihai Eminescu” (*Mă gândesc la izvorul lui Mihai Eminescu*), ceea ce transformă patria într-o sinteză afectivă între geografie, mit și memorie. Dezacordul față de cei care își denigrează țara este mărturisit într-un dialog imaginar cu Creatorul: „mi-este rușine, Doamne, că sunt român, când văd românii/ cum râd și o batjocoresc la margine de șant”, când „aud plângând pe Eminescu/ de mila acestui neam”, când „văd că mierlele și cucii nu mai cântă-n/ a mea pădure” (*La margine de șant*).

Discursul devine astfel o formă de spovedanie colectivă și de acuzare morală a indiferenței.

Autorul utilizează critica socială și poezia ca pamflet moral. Poemul *Disproporție socială* reflectă disperarea împletită cu mânia poetului, urlul de durere în fața neputinței de a schimba ceva, de a interveni în dezechilibrele sociale și a îndepărta nedreptatea. Adevărurile dureroase sunt relatate direct, fără înflorituri stilistice: „Strângeți averi pentru voi, copii și nepoți./ case s-aveți de-a pururi pentru neamul găngav și bubos./.../ (...) s-aveți cu voi ce lua după moarte”, în timp ce „săracii plâng și mor de foame în stații de metrou”. Invectiva are aici rol catartice și persuasiv, poezia devenind instrument de denunț etic.

Poetul păstrează totuși o rază de speranță într-o judecată dreaptă: „luați aminte, că o să vină vremea când socoteală cu toții veți da”; „moartea stă la pândă”; „veni-va ziua/ când o să vă ducă la dracu-n praznic”; „voi larve, voi viermi ce nesătui vă construiți imperii”; „aste

gâze, în viermuiala lor pe-aici, au dat până și țara străbunilor cadou”. Pierderea credinței în divinitate este contrabalansată de proclamarea dreptății divine: „Tu, Doamne, nu faci nimica pentru ei”; „de ce, părinte, Doamne, se-ntâmplă ce se-ntâmplă în lumea asta de roboți?”, tensiunea dintre revoltă și rugăciune conferind textelor o dimensiune dramatică.

Dezamăgirea pentru starea de paragină a țării se manifestă violent: „gunoaie între blocuri/ gunoaie în tramvaie/ gunoaie de oameni/...// gunoaie din lacrimi/...// gunoaie în picături de ploaie/...// gunoaie de oameni fără de oameni” (*Cântec*), imaginea acumulativă funcționând ca procedeu de hiperbolizare a degradării morale.

Ion Machidon se comportă ca un purtător de cuvânt al poezilor, cărora li se adresează direct, chemându-i să-și demonstreze responsabilitatea estetică; în *Treziți-vă, poezi*, spre exemplu, autorul face un apel către toți mânduitorii de metafore: „nu stați la poarta țării ca bieți neputincioși”; „nu vă dați deoparte, chiar de o fi să fiți în țeapă trași”; „luați la slova voastră-aminte: să plângă când voi scrieți/ de toate de pe-aici”; „fiți uniți într-o unire sfântă, purtând cununi de stele./ că vremurile-s turburi”; „uitați-vă cum țara pleacă de parte, în trenul sortii, fără de bileț”; „luați asupra voastră-al țării viitor”. Poetul este conceput ca instanță morală, nu ca simplu artizan al frumosului. În *Ah, aud cum plânge poezia*, sunt înfierăți poezii „fără cultură”, care „adună vorbe din talciocuri învechite” și scriu „în dorul

de omul avid: „omul cu știința sa își bate joc de tine”; „că-mi vine să îngenunchez în fața ta, să te sărut ca pe-o fecioară”; „te vreau să fii mereu mireasă” (*Natură, tu...*), discursul dobândind accente de elegie ecologică. Iubirea de cuplu apare rar, ca o evadare necesară din real: „dacă fac dragoste nu o fac pentru mine/ ci pentru-a cunoaște o altă lume ireală...” (*Dacă citesc...*), fiind mai degrabă o breșă de respiro decât un centru tematic. În poezia *Testament*, autorul explo-rează o dimensiune eshatologică, respectiv o reflecție asupra sfârșitului vieții și a judecării finale, atât personale, cât și cosmice. Poetul nu se limitează la contemplarea morții fizice, ci meditează asupra unei plecări într-o lume mai bună, unde valorile pierdute ale vieții pământești pot fi recuperate: „De-o fi să cad cândva/ ca bradul din picioare/ frate Traiane, nu lacrima./ saltă ca la nunta mea”; „am primăvara mea/ de frunze și de cer/ acolo, sus, pe culmi”. Această dimensiune eshatologică conferă textului o adâncime morală și spirituală, deoarece poezia devine nu doar un pamflet social sau un manifest patriotic, ci și un loc al meditației asupra destinului ultim al omului, al justiției divine și al continuității spiritului dincolo de viața terestră. Prin raportarea la prietenul poet Traian Vasilescu, Machidon construiește un univers al solidarității spirituale, în care sufletele sunt martore ale in justiției lumii, sperând într-o judecată dreaptă.

Această preocupare pentru eshatologie se leagă organic de restul volumului: la fel cum autorul condamnă nedreptatea socială și indiferența „șatrei lui Nea Laie”, tot așa el apelează la o judecată ultimă, unde adevărul, dreptatea și responsabilitatea morală se vor restabili. Dimensiunea eshatologică nu este, deci, abstractă, ci funcționează ca un îndemn la conștiință morală și civică, completând tema principală a volumului: lupta pentru o lume mai dreaptă și pentru respectarea valorilor naționale. În concluzie, volumul **În șatra lui Nea Laie** se distinge printr-un stil frust, direct, dar totodată profund empatic și reflexiv, care capturează realitățile crude ale societății contemporane. Limbajul polemic, pamfletar, repetitiv și uneori violent, nu are scopul de a șoca grațuit, ci de a trezi conștiința cititorului, de a amplifica indignarea și de a suscita reflecția morală. Prin abordarea sa, Machidon demonstrează că poezia poate funcționa nu doar ca artă pentru artă, ci și ca instrument de judecată socială, critică civică și intervenție etică.

Dimensiunile sale tematică și stilistică – de la patriotismul visceral („voi lupta chiar și cu moartea mea în brațe” pentru „țara ce o vreau cu tricolor la poartă”) și iubirea de natură, la reflecțiile eshatologice asupra vieții și morții – conturează un univers cōerent, în care durerea, melancolia, nostalgia și indignarea se împletesc cu speranța și credința într-o dreptate finală. Citind aceste poeme, se resimte atât profunzimea angajamentului moral al poetului, cât și capacitatea cuvântului de a vibra la unison cu suferința și speranța poporului său.

Astfel, **În șatra lui Nea Laie** nu este doar o colecție de texte literare, ci un manifest poetic al unui martor al vremurilor noastre, care își asumă cu verticalitate rolul de conștiință a comunității, reamintindu-ne că poezia poate fi, și trebuie să fie, un vehicul al adevărului și al responsabilității colective.

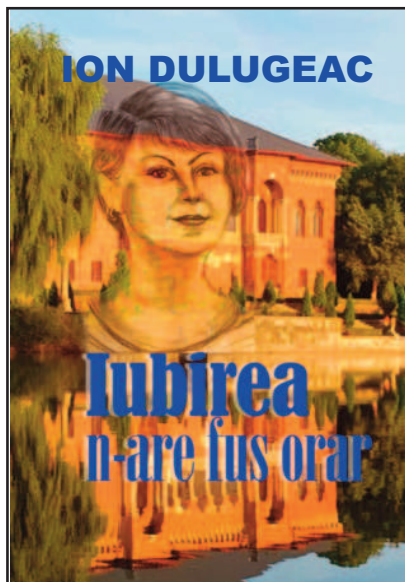

lelii”. Machidon se pronunță degajat despre puterea cuvintelor: „cuvintele ustură” și „dor/ când sunt spuse la repezeală”, dar pot „înnobila sufletele oamenilor”, subliniind originea lor metaforică – „ele vin din adâncul apelor/ din adâncul murmurului de codru/ din adâncul soarelui”; „au margini fără de margini/.../ au parfum când omul este omenos”; „prind rădăcini în inima ierbiilor”; sunt „anafura” și „patria limbii române” (*Cuvintele*). Repetiția ca procedeu stilistic amplifică revolta, mânia, dorința de schimbare, generând o jelanie colectivă cu funcție de contagiozitate morală. Nostalgia trecutului îl cuprinde pe autor pe tot parcursul volumului: „dor îmi e de pacea inimii de-odinioară/ când țara mea era a celor care au trăit aici, români cu inima cât Dunărea de mare”; „cântecul privighetorii nu mai este”, iar bucuriile copilăriei sunt pierdute (*Trăim atâtea drame zi de zi*). În prezent, „plaga” lipsei de empatie se extinde asupra planetei „bolnave de bombe și de tancuri”, aflate „pe dric”, Terra devenind „un cuib de viespi”, „o rană-ntinsă, carbonizată de-atâta ură” (*În mileniul III*), ceea ce deplasează critica din plan național în plan global. Poetul evocă pierderea purității naturii, faptul că natura „curată la suflet ca o stâncă” este distrusă fără milă

NICOLAE
GEORGESCU

Ion Dulugeac: Iubirea n-are fus orar „Timpul țese-n patru ițe...”

...Ar trebui să încep aceste notații cam așa: După vreo 20 și ceva de române scrise cam în goana calului dar consolidând foarte încăpățânat o atitudine scriitoricească, **Ion Dulugeac** se odihnește în poezie, și a scos, deja, două volume, primul dintre ele, „*Iubire pentru cumintire*”, fiind un fel de dispensar al amorului pe lângă genul său proximal, „Spitalul amorului” de Anton Pann... Mă scoate, însă, din această atitudine acidă (unde mă pusese și o prefață de-a dreptul bombastică ce-l compara pe autor cu marii noștri lirici...) și mă aduce la realitate ... textul ca text. **Ion Dulugeac** scrie, de data aceasta, poezie din ziceri populare la care se adaugă cu zicerile lui și rotunjește, tot popular, în felul pildelor, spații mici făcând din totul fabulă sau parabolă,

oarecum în genul lui Pann, dar amintind și de Miron Radu Paraschivescu, chiar de Costache Conachi, și întreținând în general o atmosferă de taifas (rafinat, însă) ce nu se mai sfârșește. Metafora „timpul se țese în patru ițe”, amintind probabil de cele patru anotimpuri, se prelungește, autorul insistând: „Timpul umblă-n cizme / și vremea-n papuci” pentru că vremea e o „cucoană” care „când iarna-mi vine să treacă / își ia papucii și pleacă”. Acestea nu sunt, toate, expresii populare, ci metafore ale autorului care a intrat ca într-o mânășă în vorbe de duh și proverbe, pipăind limba pe dedesubt. Titlul volumului său de versuri pare înșelător, trimițând la „cumintirea” trupului prin dragoste oriunde și oricum (ca în volumul anterior); în fapt, **Ion Dulugeac** dezvoltă o pledoarie pentru iubire, adevărat crez-manifest ce se află în mai multe poeme, dintre care-l aleg pe acesta, ce conține titlul: „prostia-i cică un bazar / nu are margini nici hotar / înțelepciunea-i printre drepti / că nu mai are înțelepti / iar cinstea-n lume a fugit / să caute un om cinstit / și plânge-acum că n-a găsit / ura vedem cum toți o văd / că face peste tot prăpăd / minciuna este una d-aia / ce-aprinde-n lume pâlălaia / e-o scârbă o nenorocită / minciuna este rău pocită / probabil este născocită / de o

femeie înșelată / că e prea lungă și prea lată / de dragoste vorbind mai rar / iubirea n-are fus orar / politica învârte totul / în ea-i și tata și nepotul / și vărul, nașul și cumnatul / sunt și partidele și statul / e toată țara conjugată / iar uneori e și-njugată / nu îi lipsește nici-o roată / și-acum un lucru foarte nou / nu îi lipsește nici-un bou / numai iubirea așadar / iubirea n-are fus ora.” (*Așa o fi*). Avem totul pe lume, spune acest poem, numai iubire nu, ea nu și-a găsit locul, și nici fâșia ei de timp. De aici, „misiunea” poetului: „...eu voi Doamne cât trăiesc / dragostea să o sădesc / în tot sufletu-omenesc / ura-n suflet aciuită / e ca smoala clocotită / toată lumea împreună / fără ura-ar fi mai bună...” (*Vara*). Urmează „Porunca din Scriptură” (...Viața-i scurtă și subțire / s-o trăim toți în iubire”), iar mai încolo, poeme ca „Descântec de nerozie”, „Puterea prostiei”, „Nerodul” sunt, în economia construcției teoretice, vituperării ale frânelor spre iubire. Totul este spus simplu dar „cu tâlc”, cu mijloace artistice puține și bine folosite. Iar în corolar, grija de națiune câștigă accente grave, ca în acest „bocet” ce arată cât de sus poate urca poemul când se ghidează de expresii populare și modele intrate în memoria colectivă: „la ce mai folosește și cui / mândria națională / dacă națiunea se află în disoluție / alți cocoși, cocoșei cântă / pe gardul nostru cucurigu / eu ascult / Ștefan doarmen noi / demult pe noi crește mucigai / și pe trupul lui Mihai / cum iei cap de unde n-ai / plâng miorile pe plai / frânt e stâlpul ruptă mâna / care ține-n ea țărâna / ne-o iau alții cu-anașana / de-aici pân' la Tabla Buții / ne conduc nepricepuții / și toți aștia toți aiștea / intră-n garduri cu oiștea / nu le pasă de popor / ci de conturile lor / pe-ale noastre le vor rase / pe-ale lor mereu mai grase / ale noastre sunt sfrijite / ale lor sunt rotunjite / eu acum întreb cetatea / ce-a făcut cu libertatea / păi făcui ia, ce făcui / adormii și o pierdii / unul moare altul zace / n-am știut cu ea ce face / și-avem multe dobitoace / Doamne grijă ai de turmă / și dă-i mintea de pe urmă.” (*Bocet național*). Până a cădea în cântec de brigadă, cum pare a dori de câteva ori autorul (când face jocuri de cuvinte pe „putina de varză”, de pildă), poezia patriotică a sa este autentică, profundă, emoționantă. Se pot spune multe despre morfologia acestui volum construit atent și cu dorința de a avea de toate în el. Importantă mi se pare reconstruirea aceasta a atmosferei anton-pannești – și anume: reconstruirea de la sine, redescoperirea ei oarecum fără intenție, ghidată de ritmurile și expresiile de limbă. Ion Dulugeac este un scriitor care, psihologic vorbind, crede orbește în el însuși (își face din numele propriu – nume comun, își zice „Dulugeac” cum și-ar zice „Zavaidoc” – care-i este, de altfel, un model estetic – și se privește / vede din afară ca pe ceva obiectiv, definit) – și cu ochii larg deschiși în posibilitatea sa de a face din viață artă și din artă viață, cum zice de câteva ori. Desigur, scriitorul se definește mai limpede, mai clar în poezie, pentru că aceasta îl aruncă de-a dreptul în cuvinte, spre deosebire de proză care-l ocolește mult prin descrieri și sentimente omenesti, adesea prea omenesti; asta neînsemnând, însă, că i s-ar putea „recomanda” să se afunde exclusiv în vers, dar nici să ajungă să egaleze, cu acesta, numărul volumelor de proză dacă ar sta pe loc acolo; cel mai cuminte este să-l vedem la lucru – știind că această abundență a scrisului literar care-l hrănește e deja un fenomen în literatura română actuală.

* **Ion Dulugeac: Iubire fără fus orar**, Editura Romhelion, București, 2025, Colecția „Poesis”

DIANA DOBRIȚA BÎLEA

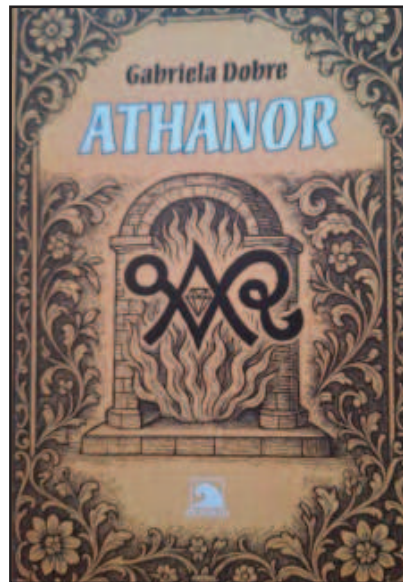
Alchimia spiritului

Volumul de poezii **Athamor** (Ed. Ex Ponto, 2025, prefață de **Otilia Ardeleanu**) al mezzosopranei **Gabriela Dobre** are la bază simbolul cuptorului alchimic, așa cum putem intui chiar din titlu.

Athamorul, în care materia impură se supune unui proces de transmutare până la obținerea aurului, este, în discursul liric, imaginea unei transformări interioare.

Aici, sentimentele, senzațiile, cunoașterea sunt supuse unei arderi spirituale menite să purifice și să transfigureze ființa.

Astfel, cartea poate fi citită ca

o meditație asupra drumului omului prin experiențele fundamentale ale existenței. Poemul care deschide volumul descrie un proces alchimic paradoxal. Acesta este lipsit de lumină, dureros, inițiativ: „Înăuntru, focul nu arde / ci întunecă / Piatra se frânge / și din crăpături curge sânge”. Materia și orice alte elemente sunt supuse aici unei metamorfoze implacabile: „În Athamor, / inima devine metal, / ochiul – oglindă spartă, / iar tăcerea – lingou” (**Athamor**). Universul alchimic, redat prin vocabule precum „cuptor”, „creuzet”, „aur”, „foc”, „metal topit”, este cadrul trăirilor intime. Iubirea apare ca element principal supus transformării și, în acest mod, regenerării: „Am pus iubirea noastră în cuptorul tainic, / unde focul nu arde, ci preschimbe”. Experiența afectivă dobândește semnificația unei purificări spirituale: „În acest foc lichid, / eu și tu ne topim, / pentru a renaște aur: / nu metal, / ci inimă” (**Athamor 2**). Dar aici, și marea este un spațiu simbolic al metamorfozei, un vast laborator al naturii: „Marea, în noapte, e o retortă imensă. / Valul e metal topit” (**Alchimistul**). În alte poezii, peisajul marin este receptat cu sensibilitate contemplativă.

Accentele elegiace conferă mării valențele dorului și ale distanței: „Între mine și tine nu mai e distanță, / ci doar marea, o rană fără sfârșit / ce îmi scrie, la fiecare reflux, / povestea iubirii ce n-a mai

venit” (**Ecoul valurilor**).

Marea este acum un simbol al rupturii afective. Sunt poezii în care discursul este mai filosofic, cu imagini ce se extind către registrul metafizic. Reprezentativ în acest sens este poemul **Setea**, care, printr-o construcție inedită, exprimă neli-niștea eului liric: „În tâmpla mea / s-a-nșurubat o sete. / Ca o căpușă albastră, / sfredelitoare. / Atârână, jumătate-n minte, / jumătate afară, / prelingându-se pe gât, / o iederă toxică / ce mă strânge / cu frunzele înfipite-n sânge, / cu tulpini răsucite / până-n vena cavă / și de acolo bea... / Tot ce se poate / limfă grea, siefie, în loc de ambrozii / și nectar, / aripi amestecate cu bronhii și leucocite, / hematii rotunde, rubinii / și emoții adunate-n ciorchine. / Iată de unde vine / această sete / care mă bea ea pe mine!” (**Setea**). Neliniștea care trece și în plan organic este dorința de cunoaștere sau chiar dorința de absolut.

În alte poezii, actantul liric transformă experiența individuală într-o reflecție asupra universului. În poemul **Eu sunt acest ocean**, de exemplu, eul poetic se identifică cu energia vitală a lumii: „Eu sunt limfa planetei, / Calea lactee, / strălucind de jos în sus. / Eu sunt pupila / cu irisul-n lună, / Sunt uterul cel străpuns de catarge, / Pântecul din care nasc sirene / Cu tot cu glasul lor împungând galaxia. / Eu sunt acest ocean”. În mod similar, în poezia **Casa mea**, lăuntru ființei este transformată în imagini ce împletesc ma-rinul și cosmicul, spațiul intim și infinitul lumii: „Casa mea e plină de scoici, / (...) / Cochilii / în care au înflorit galaxii / (...) / Când, oare, / s-a întâmplat / această emoție de siliciu, / acest uragan stelar, / această extensie de soare / (...) / Casa mea e un palat de coral, / în care-mpietrit, / se așterne sufletul meu / sub val”. Finalul cărții atinge și o dimensiune mistică. O poezie frumoasă, intitulată chiar așa, **Mistic**, vorbește despre transfigurarea iubirii, astfel încât protagoniștii părăsesc planul emoției efemere pentru a se metamorfoza într-o veritabilă contopire spirituală: „În tăcerea adâncă a nopții / ne-am atins frunțile ca două candelă, / iar suflul tău a fost rugăciune, / al meu – răspunsul ascuns al focului. / Din priviri am făcut un altar, / din inimă, un vas de lut fraged, / și-n el s-a turnat lumina / până când am devenit trans-parenti. / Nu trupurile noastre se contopesc, / ci umbrele lor, arse de dor, / se ridică în spirale de aur, / căutând o chemare din altă lume. / Și poate că mântuirea / nu e decât această clipă / în care doi muritori, / prefăcuți în duh, / îndrăznesc să ardă împreună”. Exuberanța și varietatea imagistică, libertatea construcțiilor metaforice, reflecțiile filosofice având ca miez cultura solidă a autoarei fac lectura volumului de poezii **Athamor** plăcută și interesantă. Îmbinarea universului alchimic cu cel natural și deschiderea către dimensiunea metafizică a experienței umane mențin fascinația până la ultima pagină.

Cititorul, invitat să participe cu imaginația sa la această alchimie în care plămada vulnerabilă a existenței se transformă în aur spiritual, este martor al unei experiențe poetice intense.

Volumul confirmă astfel o poezie de substanță, în care imaginărilor simbolice și reflecția se întâlnesc într-o formulă lirică matură.

Viorel Savin

la ceas aniversar

Viorel Savin (născut în 1941, la 4 aprilie, la Borzești, jud. Bacău) este un scriitor complex, afirmat în mai multe genuri literare – proză, poezie, dramaturgie. Prin opera sa, el reușește să surprindă aspecte profunde ale existenței umane, îmbinând reflecția filozofică cu observația realistă asupra societății.

Prozatorul **Viorel Savin** se remarcă prin construcția atentă a personajelor și prin explorarea conflictelor interioare. Scrierile sale abordează adesea teme precum identitatea, destinul și relația individului cu lumea înconjurătoare.

Stilul este sobru, dar expresiv, punând accent pe autenticitate și pe analiza psihologică.

În poezie, autorul își dezvăluie o latură sensibilă și introspectivă. Versurile sale sunt încărcate de emoție și simboluri, reflectând trăiri personale, dar și preocupări universale. Limbajul poetic este sugestiv, uneori metaforic, creând imagini puternice și memorabile.

Ca dramaturg, **Viorel Savin** valorifică dialogul și tensiunea scenică pentru a reda conflicte umane esențiale. Piese sale pun în lumină relațiile dintre oameni și dilemele morale ale acestora, fiind construite într-o manieră care captează atenția publicului.

În concluzie, **Viorel Savin** este un scriitor versatil, a cărui operă se distinge prin profunzime, echilibru și diversitate. Contribuția sa la literatura română contemporană este semnificativă, oferind cititorilor și spectatorilor o perspectivă autentică asupra condiției umane.

Iată și câteva dintre creațiile sale: 29 de premiere teatrale pe scene importante din țară, la radio și televiziune, unde numai „Bătrâna și hoțul” îi este difuzată, pe toate canalele, de cincisprezece ori. În afară de dramaturgie („Jocul de dincolo de ploaie”, „Lucruri și ființe”, „Tragedii în fond”, „De-ale revoluției” etc.), de poezie („Lamentația fructelor”, „Exilat în strigăt”), de publicistică („Acorduri pentru urechi surde”, „Ca viermele în hrean. Amintiri necenzurate”), de artă (albumul monografic „Nicu Enea”, „Grafica lui Nicu Enea”, albumul „Ioan Măric” etc.), de biblioteconomie („Despre starea autografului. Cărți cu olografe în bibliotecă” etc.), a mai publicat ciclul „Romanele din B.”, compus din: **Gresia albastră** (roman holo-grafic, ediție definitivă, Iași, Ed. Junimea, 2021), **Implozia lui Melec** (roman în versuri, Iași, Ed. Prin-ceps Edit Multimedia, 2017), **Cinesun-ta – fata cu trecutul amputat** (Iași, Ed. Junimea, 2017), **O zi din viața lui Teofil Avram** (Pitești, Ed. Paralela 45, 2020), **Adevărul despre moartea lui Mihai Solomon**

(Iași, Ed. Junimea, 2020), **Ano-nimii** etc.

Poemul de weekend

„oraș provincial cenușiu
și perfect imbecil –
toate defectele cu sclipici ale lumii
și ca o pasăre proastă
fericită că scurmă în bălegar
te lauzi cu viciile tale scârbavnice
la colțuri de străzi
prin birouri de firme
prin cluburi la baluri
în conferințe de presă
pe stadioane pe centură
prin familii așa-zis onorabile
și pe la Prefectură...
[...]
diafragma-i sub stern
răcoros golită de sânge privirea
la presiune extremă în spatele
pleoapei închise
îi armează globul ocular
în vid căutând-o apa în baie cântă
întruchiparea Simonei
rotunjimile-i toate întâlnite-n
cădere –
la înălțimi felurite simfonii felurite
de sunete tari de sunete moi
apa laudă trupul viu al femeii
foșnet de ploaie ricoșându-i
pe umeri împânzindu-i-se
pe sub bărbie
pe gât alergând
de sub sâni
în grabă să-i prindă pulpele
ușor desfăcute...”

(Din volumul **Implozia lui Melec**)

Cinesun-ta

(fragment din romanul cu același nume)

...- Și ce a urmat după asta?
- Mișcarea de răsucire spre
scara turnului mi-a trimis din nou,
în nan, odată cu aerul de sub
cămașă, damful acela dezagre-
abil: de rănced. M-am gândit pe
loc la havuzul din grădină ca la o
soluție. M-am întors în salonul de
lângă bucătărie și m-am urcat în
genunchi pe canapeaua de sub
fereastra din mijloc, cercetând cu
amănuntul aleile parcului. Putea
să apară - nu? -, de oriunde,
cineva; venit în control sau la furat
fructe! Din când în când îmi îngus-
tam nările și inspiram aerul în
reprize scurte, încercând să sur-
prind nuanțe ale mirosului pe
care, enervându-mă la culme, mi
se părea că trupul meu le împru-
muta aerului din jur.

În timp ce scotoceam cu privi-
rile ascunzișurile parcului, mi-am
desfăcut nasturii cămășii și mi-am
dezbrăcat-o. Bustul dezgolit mi-a
primit direct răcoarea salonului,
infiorându-mă. Cu cămașa strânsă
mototol în pumn, ținută cât mai
departe de mine, mi-am îmfundat
nările în pielea brațului.

Oarecum/ușurată am constatat
că mirosul mlaștinii nu mi se im-
pregnase în trup. Doar îmbrăcă-
mintea îmi mirosea a baltă și a
vegetație putredă. Se impunea să
mi-o spăl urgent, iar rezervorul
havuzului era numai bun.

- Dar castelul de Nadlis, nu era
prevăzut cu... minime utilități?

- Ba da, dar robinetele din
bucătărie nu funcționau, iar chiu-
veta din baia de alături nu reușea
să elibereze decât un fir plâpând
de apă rece. Așa că ...”

Revista PLUMB și Filiala Bacău
a Uniunii Scriitorilor din România îi
urează multă sănătate, bunăstare,
putere de creație.

Ioan Prăjișteanu

Viorel Dinescu

la ceas aniversar

Viorel Dinescu personalitate complexă a lumii culturale românești și profesor de înaltă ținută morală, împlinește pe 2 aprilie 2026, 75 de ani de viață, o vârstă a maturității depline și a înțelepciunii, deasemenea și șase decenii de la debut. Ca scriitor și slujitor al cuvântului, este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala de poezie București, iar ca ziarist este membru în comitetului de coordonare a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Filiala „Radu Macovei” - Galați. Deopotrivă, este și membru al fi-lialelor ziaristilor din Basarabia și Bucovina și o prezență constantă în spațiul din stânga Prutului. Este de ase-menea cetățean de onoare al municipiilor Galați și Bârlad. S-a născut la Zărnești, comuna Jorăști, jud. Galați, într-o zi de început de primăvară la 2 aprilie 1951, umplându-i sufletul de lumină și bucurie, stare care la marcat toată viața, devenind un autentic poet și creator de frumos. Ca pregătire este pro-

profesor de matematică completat de scriitorul, eseistul, jurnalistul și criticul literar, de aleasă ținută morală. A început să scrie în timpul anilor de liceu, fiind redactor șef al revistei „Aripi tinere” (1967-1970). La debut, tânărul „muzician al tăcerii” i-a atras atenția scriitorului și criticului literar Eugen Barbu... „Vă încredințez că de la poetul Ioan Alexandru nu am mai găsit la niciun poet un cântec spus... atât de frumos...”, consemna Eugen Barbu, în periodicul „Săptămâna” nr. 35-41 (1985). A debutat spectaculos cu două volume tipărite în același an, 1983, „Ora ideală”, la Editura Cartea Românească, și „O altă nuanță a revoluției”, la Editura Albatros, și a triumfat în anul următor cu „Ecuatii albastre”, carte premiată la scurt timp de Academia Română. Abia trecuse de cumpăna primelor trei decenii de viață și avea deja în față un viitor care-l revendica ca un poet autentic. Să tipărești, la marile edituri, trei volume de versuri în doar doi ani este o performanță demnă de înviat.

Așezat de unii critici în rândul marilor poeți, **Viorel Dinescu** avea să confirme forța sa lirică venind cu noi și noi volume, „Etapă”, „Ontologia cristalului”, „Eros – Anteros”, „Călăuze arhaice”, „Zei de pământ”, „Asimptota”, „Arhipelag stelar”, „Zidul cu privighetori”, „Om virtual” și altele, cu deschideri spre critica literară, eseu, pamflet. La 55 de ani, și-a strâns poezia de până atunci într-o edificatoare „Dimensiune ascunsă”, antologie de reper, editată la Iași, orașul studenției sale.

În pragul celor 70 de ani de existență, Academie Română care-i premiase poezia de tinerețe i-a pus la dispoziție editura sa, iar rodul a fost o nouă antologie, „O sută și una de poezii”, esență a esențelor, ADN-ul său liric, cu poemul „Călătorul albastru”, un fel de manifest, postat pe coperta a patra a volumului, un imn al creației sale poetice! Cu activitatea de ziarist s-a întâlnit, concret, prin anii 1992-1996, ca redactor al revistei „Porto-Franco”, iar din 1996 (și până în 2023) a fost redactor-șef la

Edit Press-Galați. De peste trei decenii, profesorul Viorel Dinescu este realizatorul emisiunii de cultură „Confluente” la postul ExpresTV Galați. O altă constantă a fost și rămâne prezența sa la universitățile și liceele din Chișinău și Cahul, alături de regretații săi prieteni scriitorii Grigore Vieru, academicianu Nicolae Dabija, Leonida Lari, dar și de academicianul Mihai Cimpoi, de alți oameni de cultură, academicieni și martiri din cealaltă jumătate de Moldovă românească. De peste trei decenii, **Viorel Dinescu** este o prezență constantă în publicațiile din Republica Moldova și Cernăuți - Ucraina, semnând peste 400 de articole de atitudine, cronici, interviuri, medalioane, reportaje de dor și unitate, de întoarcere Acasă a limbii române și a vorbitorilor ei de peste Prut, poetul gălățean susținând adevărate pledoarii în sprijinul culturii și spiritualității românești. Este mai puțin știut că poetul și gazetarul a devenit autorul Imnului orașului Cernăuți, „Simțire românească”, muzica M. Holiarțoc, imn interpretat cu prilejul împlinirii a 600 de ani de existență a orașului.

La împlinirea acestei frumoase și înțelepte vârste, membrii Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor urează scriitorului, eseistului, ziaristului și profesorului **Viorel Dinescu** un călduros „LA MULȚI ANI” cu multă sănătate și inspirație în creația sa lirică. Îl asigurăm de toată prețuirea, dragostea și respectul nostru!

Catedrala din lacrimi

În ultimele nopți, din trecutele milenii, mă visau stele gemene, îndrăgostite de drumuri pe care treceau suflete transformate în fulgere spre porțile întâlnirilor bizare.

Feeriile lunii navigau, navigau spre adâncuri și mă recunoșteau ca pe o curiozitate întârziată în intersecția așteptărilor unde doar amintirile își schimbau locul, când tristețile se confundau una pe alta.

Lăsăm fereastra deschisă și mă temeam să nu fiu acoperit de visele catedralelor ascunse în lacrima mea, călătoare prin mlaștini de lumină de unde se înălțau, încetul cu încetul, scheletele zilelor viitoare, pe unde mă voi întâlni cu răscrucile care mă vegheau când plecam cu pași vinovați din copilărie, pentru a hoinări pe coclauri virgine.

Numai de n-ar fi ger prin catedralele ascunse în lacrima mea, că tot mă urmărește un răsărit de pe marginea grădinilor rătăcite într-o depărtare cu ramuri, plutind înspre mine odată cu colinele universului pline de omături. Un descântec înainteașă prin roua luminii și nu mă găsește.

Dumitru Brăneanu

președinte Filiala Bacău a Uniunii Scriitorilor

NASTASIA SAVIN

Aprig „rătăcit” în vers

Stihurile poetului **Viorel Birtu Pîrăianu** au o sensibilitate deosebită, o identitate poetică păunzătoare accentuată de rătăcire, de reflecție spirituală, de ieșirea din immanent.

În volumul **Ramuri de ceară**, (Editura Singur, Târgoviște, 2020), poetul se definește prin imagini simbolice: „sunt manuscrisul unui vers rătăcit pe pământ/ sunt oglinda ce reflectă lumina” (*Poem*) evocând un fragment poetic incomplet, pierdut în lume, sugerând o creație efemeră și veritabilă, un intermediar ce captează și redistribuie adevărul, similar cu proprietățile oglinzilor în fizică și în poezie. Poetul se descrie drept un „străin aprig rătăcit în vers” (*Poetul*), asemenea unui rătăcitor „nu am masă, casă”, dedicat exclusiv artei, accen-

tuând sacrificiul pentru chemarea creativă: „cad, mă ridic, pășind printre șoapte în noapte/ privireaburare, cuvântul-iertare/ sfâșii amurgul cu un surâs, cu o floare/ sunt aici un pendul fără de odihnă/ căutând nenăscutele ere” (*Pendulul*).

Volumul **Surâsul unui sărut** (Editura Ștef, Drobeta-Turnu Severin, 2023) reprezintă o imagine metaforică a condiției poetului, a sufletului uman, exprimând transfigurarea emoțională într-un limbaj tăcut, interiorizat: „e noapte/ în mine, în jur” (*În vârtejul gândurilor*). Poezia respiră, nu reprezintă doar o exprimare a sentimentelor, ci o experiență trăită pe cale senzorială, propunând imagini delicate și sugestive. Emoția este sugerată prin stări și senzații, iar femeia este o prezență difuză, mai degrabă simțită decât văzută: „sfâșiam tăcerea cu mâinile/ căutându-și pașii/ erai aproape/ uneori îți atingeam gândurile printre cioburi de suflet/ știam/ că într-o zi te voi găsi/ în surâsul unui sărut” (*Surâs*). În volumul **La țărml universului, iubirea** (Editura Ștef, Drobeta-Turnu Severin, 2025) confesiunea este subtilă, iar sensul se dezvoltă prin atmosferă și prin vibrație interioară, nu prin afirmații directe. Imaginea străinului „aprig rătăcit

în vers” din **Ramuri de ceară** o regăsim și în poemul care deschide noul volum „sunt doar un țipăt rătăcit între cele două lumi” (*Între două lumi*), unde identificăm un autoportret liric. Tema principală a volumului este poezia ca mod de a supraviețui existenței, iar cea secundară, dacă privim toate poemele ca un întreg, o reprezintă căutarea sub diferite ipostaze. Stihurile au un ritm scindat care intensifică emoția, care te fac să simți golul dintre cuvinte „scriam cu spuma mării, viața și taina/ strivind în palmă petale de trandafiri”, (*Cărări spre lumină*), „am dat cu gândurile de pereți/ a țâșnit sângele/ prin porii sufletului” (*Cuvântul*), „viața și moartea/ două cuvinte aruncate pe o tablă” (*În palmele sufletului*). Textele prezintă un univers însuflețit și personificat, iar realitatea este transfigurată într-un zbor poetic imaginar ce explorează cunoașterea și nemărginirea universului.

Versul „poemul a țipat strident printre rândurile nescrise” personifică textul liric. Țipătul sugerează o tensiune creatoare ce există înainte de a fi ținută în cuvinte, iar „rândurile nescrise” trimit la forța creatoare latentă. Imaginea timpului care „se scurgea printre degetele murdare” introduce o scară existențială: opera nu este perfectă, este umană, este evidențiată de efort, dar și de vulnerabilitate, structura „degetele murdare” marcând atât contactul direct cu realitatea, cât și reprezentarea nestilizată a actului creator: „ajunsesem la marginea neliniștii/ acolo am înțeles cine eram/ țipătul a răms un cuvânt nescris între copertile ultimului poem” (*Printre gânduri răzlețe*). Simbolurile cosmice: stele (printre cioburi de tăcere stele se scurg iarăși în mare, ești picătura din gândul spulberat între stele), cer (grădina cerului, casa mea e firesc aproape de cer, să ascund durerea în cer), ingeri (am găsit ingerul, aripi de inger, un inger cu aripi frânte în ceata lui Dumnezeu, căutam faguri de lumină), univers (la sfârșit poposesc pe țărml universului), lumina (în strigăt de lumină, căutam în oglindă adâncimea luminii, obrajii îmi ard de lumina divină, căutam faguri de lumină în palmă) conferă poemelor o dimensiune amplă.

Scrisul este, simultan, eliberare și formare a identității, ritmul impus părând a fi un vals cosmic ce atinge apogeul cu strigătul eliberator: „plâng în zori/ uneori mă așez/ pe un ciot de viață/ frământând cerul sau infernal/ ce curge în noi/ și țip în zori a chemare” (*Chemarea*).

Textele gravitează în jurul unor axe centrale: dorul și iubirea pierdută, singurătatea existențială, căutarea spirituală, poetul ca martor al lumii, dar și al propriei suferințe, simbolizând un drum inițiat în care vocea lirică evoluează pe schema: îndrăgostit – hoinar – martor – creator.

Astfel, iubirea inițială este un ideal luminos („erai stația finală a unui vis/ și am tras semnalul de alarmă/ pentru a opri clipa/ înflorea iubirea”, *Sărutul*), absența produce dor și singurătate „resimț acut absența ta” (*Tăceri*), singurătatea deschide o înțelegere profundă a existenței „astăzi te regăsesc în tăceri adânci în ireal” (*Aripi frânte*), iar din această durere ia naștere vocea lirică „bolnav, m-am internat în același spital/ doctoral zăcea în celălalt pat, extenuate/ atunci am strigat în noapte, eu cine sunt, mai sunt” (*În celălalt capăt*).

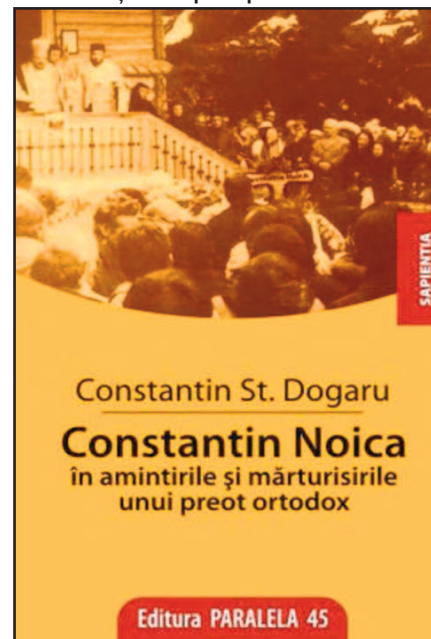
Concluzia care se desprinde din ansamblul poeziilor din volumul **La țărml universului, iubirea** este că singurătatea se transformă într-un spațiu în care se naște cuvântul, iar iubirea reprezintă doar începutul drumului pentru că poezia devine destinul.

IONEL NECULA

Constantin Dogaru- Drumul spre ființă

Avea Noica o vorbă, nu m-ai fi căutat, dacă nu m-ai fi găsit. Care justifică, într-un fel, relația părintelui **Constantin Dogaru** cu sihastrul de la Păltiniș și, firește, dă rațiunea acestei cărți - **Constantin Noica în amintirile și mărturisirile unui preot ortodox** (Editura Paralela 45, Pitești, 2008). E sigur că autorul mai întâi l-a găsit și abia după ce s-a cuibărit bine în fiind s-a pornit în căutarea unui Guglielmo împreună cu care să-i caute ființa fiindului. Cartea reconstituie, într-un fel îngrijit și rafinat, drumul inițiat parcurs de autor în împlinirea sa spirituală, dar îl reconstituie, vorba lui Hegel cu drum cu tot, cu înfruntarea tuturor aluviunilor și a vâmlor apărute în calea lucrului bine împlinit. Mulți dintre cei ce l-au căutat la Păltiniș au convenit ulterior, prin voie vegheată, să dea seama despre el, despre altruismul său și despre profunzimea în

care obișnuia să aducă orice discuție aleatorie. Și nu-l am în vedere doar pe Gabriel Liiceanu, al cărui *Jurnal*, dar și *Epistolarul* a conferit sens și distincție unei epoci anoste și bine ideologizate din devenirea spiritului românesc. Într-o vreme apatică, marcată de clișee și gregarism un semnal despre sihastrul păltinișan cădea ca o ploaie de vară peste o pajiște ofilită.

Noica însuși, mărturisește Maria Cogălniceanu, una din vizitatoarele sale, își îndemna vizitatorii din compania sa să-și consemneze într-un jurnal personal toate cele întâmplate la Păltiniș în timpul sejurului.

Cartea părintelui **Constantin Dogaru** se adaugă acestei bibliografii nicasiene și-i reconstituie profilul de metafizician bine așezat în noimele gândirii lui Heidegger, pe care Noica îl audiase cândva, la vremea formării sale intelectuale.

Aflat la o vârstă când setea de cunoaștere și curiozitatea intelectuală prioritizează orice altă ispită temperamentală, tânărul preot de țară, dintr-un sat prahovean uitat de lume se hotărăște să-l viziteze pe Noica la Păltiniș și cartea reconstituie cu fidelitate discuțiile lor maiou-

tice în care părintele Dogaru, a remarcat bine Vasile Andru în succintul său comentariu de pe ultima copertă, chiar are vocație autentică de ucenic. Nu spun că lucrarea în sine oferă, celor deja familiarizați cu gândirea lui Noica, ceva nou în chip absolut, dar aduce precizări și nuanțe care ajută la mai buna cunoaștere a viziunii sale privind rostirea românească și sentimentul românesc al ființei. Ceea ce impresionează cu adevărat în această carte este râvna ucenicului de a se ridica la nivelul polihistorului păltinișan și chiar surprinde aportul ucenicului la menținerea unei stachete mai ridicate a discuțiilor. La cei douăzeci de ani autorul dovedește o solidă așezare în lectura presocraticilor, dar și a părinților creștini, sau în cunoașterea filosofiei lui Heidegger. Peripatetic pe cărările muntoase, la pensiunea unde luau masa sau în camera primitoare a gazdei, părintele și amfitrionul se provoacă și se complinesc reciproc în decelarea marilor probleme filosofice care domină veacul și lumea. Aflăm, bunăoară că la credință se poate ajunge mai curând plecând de la filosofie - de la neputințele ei de a lămuri convingător omul și lumea - decât de la știință. E o idee pe care a mai recunoscut-o și alți gânditori precum Ion Petrovici, bunăoară. Mai comentează cartea lui Ernest Renan, autorul unei cunoscute cărți despre **Viața lui Iisus**, pe care îl amendează pentru faptul că vede numai omul istoric, pe Iisus cel din Nazaret, nu și pe Hristos, cel de dincolo de istorie (negându-i mesianitatea și dumnezeirea), despre Nae Ionescu, magistrul care a fascinat generația lui Noica și reduce în discuție prepoziția întru căreia îi descoperă o mare valență epistemică, Relația autorului cu sihastrul de ka Păltiniș s-a desfășurat pe parcursul a doi ani) 1984-1985) când filosoful începuse să resimtă unele probleme de sănătate. Ultima vizită la Păltiniș a avut loc în sept. 1987, când filosoful venit de la spitalul din Sibiu, nu l-a mai invitat sus, în cameră. Era un motiv de prevestire sumbră, *Plec acasă cu inima zdrobită, îmi fac cruce, mă rog și pornesc.După câțiva kilometri trag pe dreapta, am ieșit din mașină și am plâns... Prin Europa liberă află că în luna decembrie și într-o zi de vineri, pe patru, Constantin Noica a plecat... Singura scrisoare primită de la Noica poartă data 15.1. 1985. A fost înmormântat duminică 6 decembrie 1987, de Sf. Nicolae, în locul pe care și-l alesese singur. Departe de a fi un subiect epuizat, Noica rămâne o prezență perenă în gândirea românească, un reper și un model de gândire a identității românești. S-au scris și se vor scrie în continuare cărți despre el și despre filosofia sa, dar o exegeză convingătoare va trebui să se deconteze negreșit și din aceste consemnări ale părintelui **Constantin Dogaru**, pe care îl felicit sincer pentru această bijuterie de carte.*

Poate că un corp de literă mai generos ar fi facilitat mai fluent lectura, dar chiar și așa rămâne o sursă bibliografică referențială pentru toți cei interesați de opera sihastrului păltinișan,

MIOARA BAHNA

Normalitatea captivității, fără primăvară: Dan Coman: „Parohia”

revoluționar. Gestul țăranilor nu exprimă o revoltă din considerente ideologice, fiind mai degrabă un reflex al normalității arhaice. În felul acesta, abuzul este suspendat temporar, nu anulat, din moment ce sistemul rămâne intact, iar ordinea nu este răturnată, ci doar rearanjată.

O carte atipică, „Parohia” – *Polirom*, Iași, 2024 – este, în mai puțin de 200 de pagini, monografia unei lumi distopice, redată din perspectiva unui personaj reprezentativ pentru ea, din multe puncte de vedere, care, în pofida unui comportament și a unei mentalități infantile, la cei treizeci de ani ai săi, are capacitatea de a observa și de a schița cu luciditate imaginea unei comunități surprinse la finalul regimului comunist din România, dintr-un sat ca toate celelalte de atunci. Sugestivă în acest sens este – cu puține excepții – absența numelor proprii ale personajelor și ale localităților: lumea romanului capătă un caracter generic, aproape alegoric.

Cronotopul se menține deliberat în limitele nedeterminării și în plan temporal. Acțiunea se structurează în capitole purtând numele anotimpurilor – vara, toamna, iarna –, iar absența primăverii poate fi o sugestie transparentă a lipsei speranței și a gândului de schimbare a unui statu-quo înrobitor, acceptat însă ca firesc de către majoritatea oamenilor. În acest context, lipsa primăverii capătă o semnificație limpede: nu există regenerare, nu există promisiune, nu există ieșire din cerc. Vara, toamna și iarna se succed ca stări ale degradării, ale consumării lente a oricărei posibilități de devenire. „Parohia” nu este doar un spațiu geografic sau spiritual, ci o condiție existențială, o formă de captivitate colectivă acceptată ca normalitate.

Naratorul-personaj este fiul cel mare al unui preot și al soției acestuia dintr-o parohie de undeva din România comunistă. Celălalt fiu al familiei, mai tânăr cu trei ani, are un retard mintal care-l face să se comporte ca un copil de vârstă foarte mică, drept care, deseori, pentru a nu-l pierde sau pentru evita eventuale pericole, familia îl ține în curte, legat de un picior. În această familie, adevăratul motor al întregului este preoteasa.

Ea concentrează voința, controlul, exercită violența, mai mult simbolică, în timp ce soțul – tăcut mereu, în viața de zi cu zi, cu excepția slujbelor de la biserică, atunci când vocea lui puternică impresionează întreaga comunitate – este executantul docil, poate reserminat, oricum, respectat, ascultat și apărat cu prețul libertății lor de către țărani. Un episod relevant este tentativa de înlăturare a lui din biserică, orchestrată de un maior de miliție, Mîrza, personaj grobian, care acționează discreționar, folosind delațiuni fabricate, inclusiv cu sprijinul inconștient al fiului cel mare al preotului. Reacția comunității – țărani fac zis în jurul preotului, iar agresorul, după un ritual poate păgân, prin stropirea lui cu sângele unei oi, este pus pe fugă în pielea goală – nu are nimic

Nu are nimic idilic lumea din romanul lui Dan Coman. Scene de un naturalism dur sunt relatate sec, fără comentarii morale, fiindcă totul este redat din perspectiva unui narator care pare a nu avea capacitatea de a se lamenta ori justifica. Naratorul nu este un inocent moral, ci un martor incomplet format, un adult cu o structură afectivă și cognitivă rămasă într-o zonă de infantilism funcțional: tocmai de aceea devine un narator necredibil, dar eficient în surprinderea mecanismelor comunității, pe care le problematizează explicit. Pe de altă parte, acest tip de neutralitate a privirii, amplifică, paradoxal, impactul emoțional al textului: ororile – violența domestică, degradarea fizică și psihică, sexualitatea deviantă, umilința – nu sunt subliniate, ci lăsate să existe, în deplina lor banalitate, ca elemente constitutive ale existenței cotidiene, nu ca excepții. Relațiile de familie sunt marcate de o intimitate maladivă: frații dorm în același pat, aflat în același încăpăre cu al părinților, iar când naratorul se însoară, schimbarea constă în aducerea Niniei, o tânără stranie și ea, în patul lui („canapeaua Sanda”), și mutarea fratelui în patul părinților, să doarmă între ei. De asemenea, cei doi frați sunt protejați de mamă asemenea unor copii mici și tot ea, ajutată de soț, le face baie.

Preoteasa este, în acest univers, figura dominantă, autoritatea ei domestică dublând autoritarismul politic al epocii. Preotul, în schimb, deși reprezentant al unei instituții a consilierii spirituale, în familie este redus la rolul de instrument, perceput ca lipsit de substanță în viața reală, drept care este apostrofat mereu de soție pentru incapacitatea lui de a lua decizii, de a se impune. Relația dintre cei doi poate fi văzută ca o miniatură a raportului dintre individ și sistem în comunismul târziu.

Lumea „parohiei” funcționează după reguli tacite, imuabile, în care autoritatea nu este neapărat instituțională, ci derivă din frică, obișnuință și complicitate. În acest context, cum ei nu sunt „nimea-n sat”, „nimea-n drum”, după cum atrage mereu atenția preoteasa, familia trebuie să-l ajute măcar pe fiul cel mare să-și găsească un rost, drept care, prin insistențele mamei, ajunge mai întâi să cânte ca toboșar care mai mult îi încurcă pe ceilalți instrumentiști, după ce a demonstrat că, de fapt, n-are vocație pentru nimic, într-o formație care se reunește ad-hoc să cânte la nunți.

După ce eșuează ca muzicant, tot datorită prestigiului, respectului de care se bucură tatăl, ajunge profesor suplinitor la școala din sat, deși n-are studii, pentru cei câțiva copii pe care mai mult îi chinuie, predând de toate, de la sport și agricultură și până istorie și constituție și fiind atras de feminitatea în devenire a câte unei fetițe.

Romanul are și zone de mister și de lirism. De pildă, Ninia, fata șchioapă („Șchioapa naibii”, cum o cataloghează ori de câte ori are prilejul preoteasă, pentru ca, în ultimele cuvinte ale cărții, după ce i-a devenit noră, imprecativ să șuiere printre dinți: „dormi, dormi-o-ai!”), o marginală în sat, cu care se căsătorește în cele din urmă personajul, împlinindu-i în parte mamei dorința de a nu rămâne neînsurat ca un sărăntoc, e o ființă ciudată: tot timpul pe câmp, păzindu-și niște misterioase animale mirosind a pufuleți, pe care, când se decide să o ia de soție, eroul le bagă într-un sac, este / pare o marginală în sat, dar cel ce-i devine soț, e fascinat de ea, se joacă împreună, fără nimic erotic totuși. Tot în zona de mister se situează și imaginea unei femei roșcate cu un iepure în brațe, apariție spectrală care îi sporește personajului-narator frica de întuneric.

Pe de altă parte, există și zone de straniu care se intersectează cu aluzii politice: pe râu vin cadavre anonime pe care oamenii din parohie le adună și le înmormântează, fără să ceară explicații, iar noaptea mai ales în sat vin camioane mari, negre, care apar și dispar, putând fi puse în relație cu misterioasele cadavre aduse de apă, unele dintre ele carbonizate.

Sunt în roman și alte figuri tipice pentru epocă, prin care se completează tabloul, precum vărul Virgil, care scrie poezii patriotarde și recită la televizor versuri encomiastice, dedicate președintelui și soției lui, care-i declanșează naratorului o tentativă de a se apuca de versuri și chiar scrie o poezie dedicată mamei în care o compară cu soția președintelui, însă ea se revoltă atât de tare, încât îl lovește și-i pune caietul pe foc, amenințându-l să nu mai facă niciodată așa ceva, spre surprinderea și neînțelegerea „poetului” aflat la început și, din cauza mamei, la sfârșit de drum artistic.

Așadar, școala funcționează cu improvizații, maiorul de miliție este un agent al terorii, merge acasă la oameni, inclusiv la preot, îi lovește cu bestialitate, îi înjură, le ia bunurile, mai ales mâncarea de care fac rost cu greu, amenințându-i totodată cu pușcări, programul de la televizor e scurt, propagandistic, dedicat președintelui și, ca să-l vadă chiar și pe acela, în special *Teleenciclopedia*, preotul, trimis de soție, răsucește antena în grădină și rămâne lângă ea până se termină câte o emisiune: „îl urmăream cu privirea pe președintele nostru și pe soția lui vizitând ba o fabrică de sticlă, ba un șantier, ba făcând semnul acela cu mâinile, de parc-ar fi vrut să șteargă o fereastră de praf”... În ansamblu, „Parohia” este mai mult decât un roman despre comunismul rural târziu: este radiografia unei captivități colective, a unei lumi în care violența, abjecția și lipsa orizontului sunt trăite ca normalitate.

Prin vocea unui narator necredibil, Dan Coman reușește să surprindă tocmai ceea ce discursul explicit ar fi riscat să piardă: banalitatea răului și imposibilitatea ieșirii din cerc.

AL. FLORIN ȚENE

Marin Sorescu poetul care a făcut cuvântul să zâmbească

În literatura română a secolului al XX-lea, personalitatea lui Marin Sorescu ocupă un loc aparte prin originalitatea expresiei și prin modul unic în care a reușit să transforme ironia, umorul și reflecția metafizică într-o formulă poetică inconfundabilă. Într-o epocă literară adesea marcată de gravitate solemnă sau de constrângeri ideologice, Sorescu a reușit performanța rară de a face cuvântul să zâmbească, fără a-i diminua profunzimea. În opera sa, râsul nu este superficial, ci devine o formă de luciditate și de rezistență spirituală.

Născut la 29 februarie 1936, în satul Bulzești din județul Dolj, Marin Sorescu a debutat editorial cu volumul *Singur printre poeți*, apărut în 1964. Cartea a produs imediat un impact puternic în mediul literar, deoarece propunea o formă de poezie parodică și reflexivă, în care autorul dialoga ironic cu marile modele ale literaturii universale. Volumul demonstra o libertate de spirit rar întâlnită în contextul cultural al epocii și anunța apariția unei voci poetice complet diferite de cele dominante.

În locul solemnului tradițional, Sorescu introduce un ton aparent naiv, familiar, aproape anecdotic.

Versurile sale par uneori simple observații cotidiene, însă această simplitate ascunde o profundă inteligență artistică.

Poetul transformă banalul în metaforă și creează o poezie a surprizei, în care ideea filozofică se strecoară în spatele unui zâmbet.

Una dintre trăsăturile definitorii ale liricii lui Marin Sorescu este ironia. În poezia sa, ironia nu este doar o figură stilistică, ci o modalitate de a înțelege lumea.

Poetul privește realitatea cu o luciditate calmă, descoperind absurditatea existenței și fragilitatea condiției umane.

Un exemplu elocvent este celebrul poem *Iona*, care va deveni ulterior piesa centrală a dramaturgiei sale. Inspirată de mitul biblic al profetului înghițit de balenă, opera propune o meditație asupra singurătății omului modern. Personajul principal trăiește într-un univers închis, încercând mereu să găsească o ieșire. În această alegorie existențială, umorul și absurdul se împletesc cu tragicul.

De altfel, dramaturgia lui Sorescu - reprezentată de trilogia formată din *Iona*, *Paracliserul* și *Matca* - ilustrează aceeași combinație de ironie și reflecție metafizică. Personajele sale sunt adesea oameni obișnuiți confrunțați cu întrebări fundamentale despre sensul vieții, libertate și destin.

Marin Sorescu este adesea considerat un poet al paradoxului. Versurile sale pornesc de la o idee aparent banală, dar evoluează spre concluzii surprinzătoare.

➔ p.12

Simbolistica APEI aspecte mistice la Daniel Turcea și V. Voiculescu

Apa, ca element cosmogonic și soteriologic, ocupă un loc central în lirica sacră. Dacă în poezia lui **Daniel Turcea** apa este adesea asociată cu transparența duhului și cu „izvorul” vieții veșnice, la **Vasile Voiculescu** ea devine un spațiu al metamorfozei, un „ocean” de iubire sau o „fântână” a regăsirii de sine. Eseul de față analizează cinci ipostaze în care fluiditatea materiei devine vehicul pentru mesajul teologic al mântuirii.

1. Apa ca izvor al vieții și al cunoașterii

La **Daniel Turcea**, *Izvorul* (din poezia cu același nume) nu este doar un element, ci o formă de comunicare divină: „nu e tăcere / care să nu se-audă / nu e izvor / care să nu ne / fie / cuvânt / și nici o moarte / nu mai e”. Versul scurt, care sugerează ritmul sacadat al unei revelații primite treptat. Remarcăm afirmația prin care ideea poetică este identificarea naturii cu Logosul. egație, spre a evidenția că sursa vieții și a morții este Cuvântul. Metafora „izvorul-cuvânt” elimină distanța dintre creat și Creator. Textul trimite la conceptul hristologic al „Apei vii”. „Hristos este Izvorul care nu secătuiește niciodată, iar cel ce bea din El devine el însuși un izvor de apă curgătoare spre viața veșnică, prin harul Duhului Sfânt.” (*Sfântul Chiril al Alexandriei, Comentar la Evanghelia după Ioan*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2000, p. 312).

La **V. Voiculescu**, în *Sonetul CLVII* (157), ideatica se axează pe introspecție ca proces de excavare spirituală: „Săpat-am adânc în mine, o fântână, / Cu sărg, cu trudă, dornic de lumină, / Să scot (...) minunea (...) / Din matca ei de taină și lumină.” Fântâna simbolizează adâncul inimii. A se observa că procesul sondării sinelui este reliefat la nivelul registrului verbal prin folosirea verbului a săpa, în relație cu trei adverbe: „adânc”, „cu sărg”, „cu trudă”, spre a sugera cazna propriei unui ascet. Voiculescu ilustrează aici „coborârea minții în inimă”. „Omul trebuie să șape în propriul suflet până când dă de stralul de apă vie al harului botezului, îngropat sub dărâmurile grijilor lumești.” (*Sfântul Teofan Zăvorâtul, Calea spre mântuire*, Editura Egumenița, 2002, p. 89).

2. Apa ca purificare și transparență

În poezia *Limpede* a lui **Daniel Turcea**, ideea poetică relevă puri-

tatea absolută care duce la pierderea ego-ului în elementele primordiale: „atât de limpede / încât / nu mai ești / decât privire / și apă / și cer / în care se spală / lumina”. Purițea și transparența sunt exprimate printr-o subordonată consecutivă, care conține treptele devenirii întru ființa duhovnicească – lumina, puse în evidență cu ajutorul enunțului și a repetării lui și cumulativ: „...privire / și apă / și cer” (s.n.). Sub aspect teologic, în versurile citate, apare starea de apatheia (nepătimire), unde sufletul devine o oglindă clară a divinității. „Când oglinda sufletului este curățită de rugină păcatului, ea primește razele Soarelui Dreptății și le reflectă în întreaga lume.” (*Sfântul Grigorie de Nyssa, Despre fericiri*, Editura Anastasia, 1998, p. 145).

La **Voiculescu**, în *Sonetul CLXIX* (169) sacrul este imaginat ca fiind lacul al cărui străfund e de o frumusețe aparte: „Iubirea ta e lacul în care mă oglindesc, / Cu fundul de mărgean și ape de cleștar, / Din care chipul vechi, hidos, îl izgonesc, / Să iau un chip de nimb și haine de altar.” Ideea poetică este transfigurarea chipului uman prin reflectarea în divinitate. Metafora „apei de cleștar” subliniază evidențiază puterea regeneratoare a apei mistice.

Această idee este adusă în prim-plan prin antiteza dintre „chipul vechi, hidos” și „chip de nimb și haine de altar”. Teologic, apa este aici simbolul Botezului și al Pocăinței (al doilea botez). „Pocăința este baia lacrimilor care spală haina sufletului, redându-i albea și strălucirea de la începutul creației.” (*Sfântul Ioan Scărarul, Scara raiului*, Editura Amarcord, 2000, p. 118).

3. Apa ca spațiu al jertfei

În poezia *Marea*, **Daniel Turcea** îi atribuie mării statutul de topos al jertfei: „marea / n-are margini / nici noi / când ne scufundăm / în ea / spre a învia / deasupra ei / pescăruși”. Nemărginirea mării e aidoma nemărginirii spiritului celor doi parteneri. Scufundarea în mare nu înseamnă înec, ci metamorfoză. Simbolul pescărușului sugerează eliberarea spiritului din densitatea materiei lichide. Sub aspect teologic, scufundarea reprezintă participarea la moartea și învierea lui Hristos. „Moartea nu este sfârșitul, ci o afundare în oceanul milostivirii divine, de unde ieșim înnoțiți și înaripați pentru veșnicie.” (*Vladimir Lossky, Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, Editura Anastasia, 1993, p. 176).

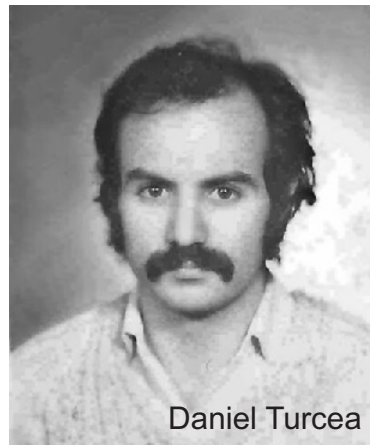
La **Voiculescu**, *Sonetul CLXXX* (180) este semnificativ pentru libertatea prin jertfa de sine: „Pe marea dragostei tale corabia mi-am spart, / Să pot înota liber, fără scânduri sub mine, / Din tot ce-i omenesc și greu să fiu despart, / Și valul morții m-arunce, viu, în Tine.” Ideea poetică este abandonul total în fața harului. Apa apare aici în ipostaza „marea dragostei” – topos unde se petrece metamorfozarea eului, imaginea metaforică a naufragiului fiind

elocventă: „...tale corabia mi-am spart, / Să pot înota liber...”

Sub aspect teologic, eliberarea de „...tot ce-i omenesc și greu să fiu despart” are drept scop declarat unirea mistică, prefigurată de marea dragostei, idee ilustrată printr-un paradox: „Si valul morții m-arunce, viu, în Tine.” „Sufletul care îl caută pe Dumnezeu trebuie să părăsească orice sprijin pământesc și să se arunce în abisul credinței, unde singura plutire este voia Divină.” (*Nicolae Berdiaev, Sensul creației*, Editura Humanitas, 1992, p. 210).

4. Apa ca euharistie

Daniel Turcea folosește în poezia *Ploaia* metafora personificatoare a pământului flămând ca dublu al eului poetic însetat de absolut: „plouă / cu stele / în gura pământului / flămând / plouă cu viață / peste / rânile noastre / care se fac / ochi”. Metafora „rânile care se fac ochi” sugerează că prin suferință și primirea harului (apa cerească) omul primește vederea spirituală – „rânile noastre / care se fac / ochi”. Teologic, ploaia simbolizează coborârea

Duhului Sfânt (epicleza) peste creație. „Așa cum pământul uscat nu poate rodi fără ploaie, nici sufletul uman nu poate aduce roadele virtuții fără apa cerească a harului.” (*Sfântul Irineu de Lyon, Contra ereziilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, 1994, p. 254). În *Sonetul CXC* (190), Voiculescu ilustrează metaforic unirea profanului cu sacrul: „Căușul palmelor mele l-am făcut potir, / Să prind roua căzută din rânile Tale, / Și-am băut-o cu sete, mai scumpă ca un mir, / Să-mi stingă focul arderii pe cale”. *Apa* (roua/ sângele) este inerentă pentru setea eului poetic rugător. *Metonimia* (căușul palmelor-potir), conferă gestului uman o dimensiune liturgică.

Sub aspect teologic, apa și sângele ce au curs din coasta lui Hristos sunt fundamentul Tainelor Bisericii. Declarația poetului isihast că „...roua căzută din rânile Tale” a băut-o „...cu sete, mai scumpă ca un mir” trimite la versetele 53-54, cap. 6 din Sf. *Evanghelia după Ioan*: „Iisus le-a zis: – Adevărat, adevărat vă spun că, dacă nu mâncați trupul Fiului Omului și nu beți sângele Lui, nu aveți viață în voi înșivă! Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, iar Eu îl voi învia în ziua cea de pe urmă.” Focul arderii pe cale al celui care tânjește după unirea mistică poate fi „stins” numai cu roua rânilor mai scumpă ca un mir. „Liturgia este momentul în care timpul se oprește și roua veșniciei se depune pe inima omului, potolind setea de absolut.” (*Alexander Schmemmann, Euharistia. Taina împărăției*, Editura Anastasia, 1993, p. 82)

5. Apa ca oglindă a Eternității

Unirea mistică – oglindă a Eternității este ilustrată metaforic de **Daniel Turcea** în poezia *Oglinda*: „stăm / pe malul apei / și nu mai sun-

tem / doi / ci una / cu reflexul / cerului / care curge”. Aici, profanul și sacrul se află într-o relație unitivă, prin intermediul apei. Așa se explică ideea oglinirii omului în Divin. Acesta e sensul „reflexul / cerului / care curge”, sugerând dinamismul vieții spirituale.

Sub aspect teologic, versurile citate reflectă unitatea în diversitate a trupului mistic al lui Hristos. Ideea aceasta transpare din vorbele Sf. Maxim Mărturisitorul: „În Dumnezeu, toate sunt una, fără a fi amestecate, așa cum lumina soarelui se reflectă în mii de picături de apă, fiind aceeași în fiecare.” (*Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, 2006, p. 192).

La **Voiculescu**, Ideea poetică din *Sonetul CLXXXV* (185) este extazul unirii finale: „Sunt râul ce-alerga spre marea ta uitare, / Să-și piardă numele, hotarul și albia, / Să nu mai fiu eu, ci nemărginita zare, / Unde-și găsește pacea corabia.” Râul ce alerga spre marea Ta uitare este alter egoul poetului rugător. Imaginea metaforică a mării de uitare e specifică oglinirii râului în Eternitate, prin unirea mistică. Apare aici și dorința eului de eliberare din chingile omului vechi, prin folosirea conjunctivelor cu valoare imperativă: „Să-și piardă numele, hotarul și albia, / Să nu mai fiu eu”. Prin unirea mistică râul ce-alerga devine „nemărginita zare, / Unde-și găsește pacea corabia.”

Sub aspect teologic, avem de-a face cu „iubirea care nu mai caută ale sale”, ci se pierde în cel iubit. „Desăvârșirea constă în faptul că omul nu mai trăiește el, ci Hristos trăiește în el, așa cum râul nu mai este râu când a ajuns în ocean.” (*Dumitru Stăniloae, Ascetica și Mistica Bisericii Ortodoxe*, Editura Deisis, 1993, p. 275).

Simbolistica apei în lirica lui **Daniel Turcea** și **V. Voiculescu** dezvăluie o geografie spirituală comună. Pentru ambii poeți, apa este o substanță sacră care spală / purifică, oglindește, hrănește și, în final, absoarbe ființa în infinit. **Transparența** din versurile lui **Turcea** și profunzimea din cele ale lui **Voiculescu** sunt două fețe ale aceleiași medalii: dorul de absolut care găsește în fluiditatea apei calea cea mai potrivită pentru a exprima inefabilul divin.

Zorile

*Zorile lasă urma de argint,
Ritualul mărginirii, steagul
despărții noastre,
Simfonii de puritate, tânguiri
de albe clipe,
Lacrimile căzute ce determina
lotusul să înflorească.*

*Harfa ninsorii ruptă în două
Dă drumul la balsamul iubirii,
Scrisorile vegetale păstrau
metamorfozele,*

*Pumni primiți te ridicau
de la pământ ca întâia oară.*

*În ochii adâncului clipește o rază
Loviturile brumei nu au ucis iarba,
Pentru amândoi a rămas imaginea
Cum cerbul nopții alerga
printre stele.*

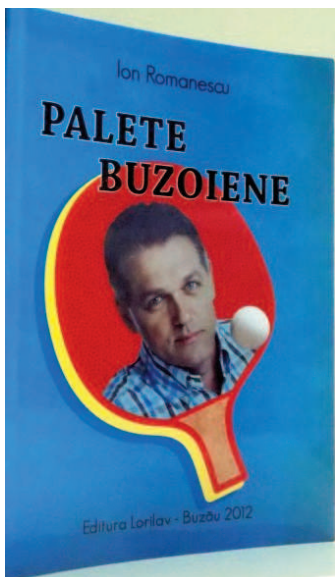

CORNEL GALBEN

Remember Ion Romanescu

N. 1 aprilie 1930, în satul Furnicari, comuna Gioseni (azi, Tamași), plasa Siretul de Jos, județul Bacău - m. 25 aprilie 2014, la Buzău. *Ofițer de aviație, inginer, rebusist, poet, prozeșt, epigramist.* S-a ivit în sânul unei familii de răzeși înstăriți, „mari iubitori de neam și glie”, ce au „păstrat, din generație în generație, portul și ținuta dacilor liberi, alături de datinile și obiceiurile strămoșești, muncindu-și cu hărnicie și dragoste bucata lor de pământ, pentru a avea ce pune pe masa rotundă, cu trei picioare, la orele prânzului”. A deprins încă de mic tainele muncilor agricole și ale gospodăriei, însă pentru că a îndrăgii mai mult cartea, părinții l-au înscris la Școala Primară din localitate (1937-1941), unde le-a urmat exemplul în ceea ce privește silința și hărnicia, astfel că i-au îngăduit să continue, de data aceasta la Gimnaziul Unic Comercial din Bacău (1941-1944) și apoi, tot în urbea bacoviană, la Liceul Comercial de Băieți (1944-1948, actualul Colegiu Economic „Ion Ghica”). Schimbarea orânduirii sociale și faptul că tatăl său fusese trecut în rândul chiaburilor i-au frânat pentru un an evoluția, astfel că după ce i-a fost respins dosarul de admitere la o școală militară, pe motiv că are origine „nesănătoasă”, s-a văzut silit să înșele vigilența autorităților comuniste și spre satisfacția sa a izbutit mai ușor decât spera: „Am fost nevoit să mă încriu în UTM ca să-i conving că vin din rândul clasei muncitoare. Am intrat bine în pielea acestui personaj, pentru că mi-am dat seama că numai așa voi putea ajunge să studiez într-o școală militară, după ce cu un an în urmă îmi fusese respins dosarul. Am avut noroc că nu și-au dat seama de șiretlicul meu și așa a început aventura vieții mele.” A profitat și de penuria de cadre generată de înlăturarea vechilor ofițeri, dați la o parte și denigrați ca intelectuali, așa că a participat „sârguincios la toate ședințele Uniunii Tineretului Muncitoresc, unde se discutau probleme de propagandă considerate ridicole pentru un tânăr care vroia doar să-și poată completa studiile” și la alte activități specifice epocii, dar a avut grijă să nu se plictisească, transformând acele „adunări interminabile

tapetate cu un limbaj de lemn” în „oaze de recreere”, ce aveau să-i deschidă apetitul pentru reviste de umor, catrenele epigramice și cuvintele încrucișate. Și-a dat seama încă o dată că „numai cu ajutorul cărților și a artei poți răzbi în viață și așa a ajuns să facă o pasiune pentru teatru, literatură, careurile de cuvinte încrucișate și textele epigramistice”. Acestea aveau să-l salveze atât în perioada cât a fost elev al Școlii Militare de Ofițeri Tehnici de Aviație din Mediaș (1949-1952), pe care a absolvit-o ca șef de promoție, cât și după ce a fost înaintat în gradul de locotenent de aviație (23 august 1952) și repartizat la Aerodromul din Ianca, raionul Făurei, regiunea Galați (azi, oraș în județul Brăila), ca specialist în „instalațiile electrice, oxigen și aparatele de la bordul avioanelor militare cu reacție”. A răspuns de fiecare dată cu asupra de măsură ordinelor primite, ceea ce i-a permis să avanseze în grad mai mereu înainte de termen. Ordonat și disciplinat, a fost un model nu doar pentru subordonați, muncind mai mult decât ceilalți colegi și participând cu trageră de inimă și la activitățile extraprofesionale. Trecând la început prin mai multe unități de aviație, s-a stabilit în cele din urmă la atelierele din Școala Militară de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu” de la Boboc, județul Buzău, de unde a ieșit la pensie cu gradul de comandor. Aici, văzându-se preocupările literare și artistice, a primit misiunea să-l interpreteze pe Ștefan cel Mare, din piesa „Apus de soare” de Barbu Ștefănescu Delavrancea, rol ce l-a făcut celebru nu doar în cadrul Teatrului Popular din Buzău, colectiv alături de care a activat 18 ani și a obținut numeroase premii la nivel național. Cu o parte dintre actorii acestuia s-a reîntâlnit în cadrul întrunirilor Cenaclului umoriștilor „N.Gr. Mihăescu-Nigrim” și al cenaclurilor literare „Viața Buzăului” și „Alexandru Sahia”, al căror membru a fost, ori pe alte

scene, pentru care a scris texte dedicate brigăzilor artistice sau epigrame șfichiuitoare. Rebusist pasionat a compus, de asemenea, careuri de cuvinte încrucișate și probleme enigmatice, care aveau să-i aducă mai târziu și calitatea de membru al Uniunii Epigramiștilor din România. Ieșit la pensie după

o carieră strălucită în domeniul aeronauticii, a continuat să fie activ și după trecerea în rezervă, ca membru al filialelor județene Buzău ale Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere „Mareșal Alexandru Averescu”, Asociației Române pentru Propaganda și Istoria Aeronauticii „Comandor Mihai Băetanu” și Asociației „Origini” participând, „cu spirit de inițiativă și entuziasm, la cele mai importante activități” și devenind unul din principalii colaboratori ai revistelor editate de ele, pentru care a scris nenumărate articole, poezii, epigrame și careuri. A publicat, între altele, în ziarele și revistele militare, în *Urzica*, *Epigrama* și *Constelații diamantine*, iar pe plan local în *Foaie literară*, *Opinia*, *Renașterea Buzoiană*, *Viața Buzăului* ș.a. Editorial a debutat, pe cont propriu, cu volumul *Prinse din zbor: epigrame și careuri* (Postfață de Ionel Stănuță, Buzău, 2002), urmat de cărțile *Poeme prinse din zbor* (Buzău, Editura AncaPrint, 2007), *Catrene epigramatice* (Râmnicu Sărat, Editura Rafet, 2009), *Sub cupola azurie: poeme, sonete, rondeluri* (Prefață de Constantin Marafet, idem, 2009), *Cât e Buzăul de mare* (monografie, idem, 2009), *Epigramiștii buzoieni* (Buzău, Editura Lorilav, 2010), *Icari cu aripi vulturoști* (idem, 2011), *Rădăcini mioritice: coordonate istorice* (idem, 2010), *Sub cupola azurie: povești adevărate* (idem, 2011), *Mărturisire: file de istorie* (idem, 2012), *Palete buzoiene* (idem, 2012), *Voie bună!: epigrame și catrene* (București, Editura Editgraph, 2012), *Aripi românești* (Editura Lorilav, 2012), *Sub aripi de zbor, visând* (idem, 2012), *Buzău - vatră milenară: amprente istorice* (idem, 2013), *Fănică Aluion - Pion Cazan* (idem, 2013), *Haosul labirintic românesc* (idem, 2013), *Truditor de aerodrom cu voie bună* (idem, 2013) și *Hapuri antistres: catrene epigramatice și poeme* (idem, 2014). Împreună cu Grigore Buga și Dan Camer este, totodată, coautor al restituirilor *Peșițe buzoiene (texte necenzurate)*, apărute sub aceeași egidă (2013), cu epigrame mai figurând în volumele colective *Fumuri* (culegere de epigrame) (2002), *Cuget, deci există, dar nu mai rezist* (2005), *Antologia epigramei românești, 2007* (2007), *Pledoarie pentru epigramă* (2007), *Epigrame cu și despre femei* (2010), *Când pleca odată, la război, un om...* (2010) și *Epigramiștii buzoieni* (2010). La rândul său a îngrijit volumul *Epigramiștii buzoieni* (Editura Lorilav, 2010), însă creația sa își așteaptă încă editorii, întrucât a lăsat o moștenire impresionantă de „*manuscrite valoroase, care fac obiectul apariției în paginile revistelor din viitorii câțiva ani*”.

Până atunci, poate vor auzi de el și consătenii cărora le-a dus faima, care până acum l-au ignorat complet.

Marin Sorescu...

(Continuare din pag. 10)

Poetul inventează situații absurde sau imagini neașteptate, transformând poezia într-un joc al inteligenței. În multe texte, universul este privit prin ochii unui observator ironic, care pare să descopere pentru prima dată mecanismele lumii. Această perspectivă creează impresia unei ingenuități deliberate, prin care poetul pune sub semnul întrebării adevărurile considerate evidente.

Astfel, cuvântul capătă o mobilitate aparte: el poate deveni glumă, reflecție sau metaforă filosofică. Zâmbetul pe care îl provoacă versurile lui Sorescu nu este unul superficial, ci unul care invită la meditație.

Dincolo de aparența ludică, opera lui **Marin Sorescu** este profund metafizică. Poetul reflectează frecvent asupra timpului, morții, creației și relației dintre om și divinitate. În multe poeme, universul apare ca un mister imens, iar omul ca un explorator fragil al acestui mister. Această dimensiune devine tot mai evidentă în volumele târzii, în care tonul ironic este completat de o gravitate discretă. Poetul nu abandonează umorul, dar îl transformă într-un instrument de introspecție. Zâmbetul devine astfel o formă de înțelepciune.

Opera lui **Marin Sorescu** a fost tradusă în numeroase limbi și apreciată pe plan internațional, poetul fiind considerat unul dintre cei mai importanți scriitori români contemporani. Activitatea sa nu s-a limitat la poezie și dramaturgie; el a fost și eseist, romancier și, pentru o perioadă, ministru al culturii.

Moștenirea sa literară constă însă, mai ales, în libertatea de spirit pe care a adus-o poeziei române. Într-o epocă în care literatura putea deveni rigidă sau solemnă, Sorescu a demonstrat că poezia poate fi profundă fără a fi gravă, filozofică fără a fi solemnă.

Marin Sorescu rămâne poetul care a făcut cuvântul să zâmbească. Prin ironie, paradox și inteligență artistică, el a creat o poezie în care umorul și meditația coexistă armonios. Versurile sale ne amintesc că adevărurile cele mai profunde pot fi exprimate uneori printr-un gest simplu sau printr-o glumă subtilă.

În acest sens, opera lui Sorescu nu este doar literatură, ci și o lecție de libertate interioară: aceea de a privi lumea cu luciditate și, în același timp, cu un zâmbet.

PETRUȚA
NITĂ-BOCU

P.S. Pax vobiscum!

Iubește-mă,
în mâinile tale sunt
doar cenușă
născută din viață
și moarte, umbra mea
zidită în cer, umbra mea
dintre iubire și ură, doar
să iubești și să crezi!

Iubește-mă,
iubirea mă urmărește
mereu, și nu te umple
de temeri,
mă răstignești și mi-ar fi
greu să mai văd zorii
acestei lumi,
care nu mai simte nimic!

Iubește-mă,
până să mor sub
o coroană de spini,
printre cuie caută rana
care-mi dospește în
sânge, apoi privește
cum soarele
mă urcă-n Lumină!

Iubește-mă, cu felul tău
în care-mi scrii scrisorile
și poeziile triste, pentru
toate îți trimit doar
post-scriptum:
Pax vobiscum!

...și Dumnezeu a decis

să mă facă Femeie
din rodul pământului
strâns în rodul sărutului
și-n loc de mâini
Mi-a dat vâsle puternice
pentru a răzbate
furtunile cu propria
cârmă
peste propria mare
Mi-a sculptat în sânge
lumină cu întuneric
libertatea și iubirea
nașterea și moartea
peste piele

Mi-a crescut
lanuri de pâine adăpost
pentru foamea soldaților
dar mi-a șoptit să nu uit
niciodată lupta
...de aceea Dumnezeu
M-a Făcut Femeie

te-aș iubi

deși ni se
sfârșește timpul,
iar noaptea rece
de-ar cuprinde plânsul,
ne-ar stinge ploaia
în săruturi
sub florile de mai durutul

și-n aste vremuri
de uitare tot te-aș iubi
cu tot abisul
ce ne despică-n două
trupuri un cer de viață
următoare visul

te-aș tot iubi
cât o eternă clipă
de-aș fi eu însămi
începutul

„Atomul magic”

Volumul de poezii *Atomul magic* semnat de **Constanța Cornilă** se construiește pe o metaforă centrală cu valoare de ax ontologic și moral: „atomul” – unitate primordială a existenței, dar și simbol al conștiinței, al iubirii și al echilibrului pierdut într-o lume aflată în derivă. Încă din motto-ul ales, care atribuie poezilor rolul de „anticorpi sociali”, autoarea își asumă o misiune etică și terapeutică, plasând discursul liric într-o zonă de responsabilitate civică și spirituală.

Textele din prima parte a volumului („Semne Morse”, „De ce?”, „Va veni”, „Deziluzii”) configurează o viziune profund ne liniștită asupra contemporaneității. Lumea este percepută ca un spațiu al disoluției valorilor, dominat de haos, artificialitate și alienare. Imaginarul apocaliptic, prezent în imagini precum „rechin plutind”, „mapamondul strâns de-un clește” sau „coloane de secunde negre”, construiește o poezie de avertisment, în care tonul elegiac se împletește cu cel profetic.

Se remarcă o tendință de a conceptualiza realitatea prin intermediul unor metafore științifice (atom, moleculă), ceea ce conferă discursului o notă de modernitate, dar și o anumită abstractizare. „Atomul” devine astfel un principiu al armoniei pierdute, o entitate fragilă („se zbate ca un pește / pe plaja cea uscată”), dar totodată salvatoare, așteptată ca o epifanie. Unul dintre nucleele tematice ale volumului îl constituie tensiunea dintre rațional și afectiv. Poezii precum „Să decelezi” sau „Liberul arbitru” interoghează limitele discernământului într-o lume confuză, în care granițele dintre bine și rău devin tot mai difuze. În acest context, „atomul magic” apare ca o instanță de reconciliere, o sinteză între cunoaștere și iubire. Pe de altă parte, lirica erotică („Iubirea în doi”, „Tu, iubire!”), „Când se naște iubirea”) aduce un contrapunct de sensibilitate și căldură.

Iubirea este văzută ca forță regeneratoare, capabilă să salveze „ultimul atom de vrajă”. Discursul devine aici mai fluid, mai imagistic, apropiindu-se de o poezie a tandreții și a comuniunii.

Volumul este străbătut de o puternică dimensiune spirituală, cu accente moralizatoare. Invocațiile adresate

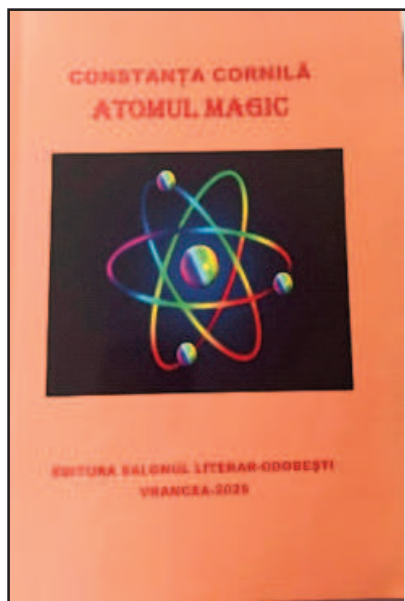
divinității („Ocroțește-mă!”, „Rugăminte”), referințele biblice sau mitologice (*Adam și Eva*, *Cupidon*) și reflecțiile asupra păcatului și iertării conturează o poezie cu vocație sapiențială. Autoarea nu se limitează la observația critică, ci propune soluții: întoarcerea la credință, la simplitate, la valori fundamentale.

În acest sens, „Post Scriptum”-ul volumului funcționează ca o cheie de lectură explicită, definind „atomul magic” drept „iubire, rațiune, iertare și izbândă”. Această explicitare reduce însă ambiguitatea poetică, orientând lectura într-o direcție univocă, mai apropiată de discursul eseistic decât de sugestia lirică. Din punct de vedere stilistic, poezia **Constanței Cornilă** se bazează pe o abundență de imagini și metafore, uneori de o mare plasticitate („frunza minții”, „orologiile se-nvârt în fiecare trup”), alături încercate până la opacitate.

Se observă o predilecție pentru personificări și simboluri recurente (timpul, lumina, umbra, atomul), care creează o coerență tematică, dar pot conduce și la o anumită redundanță.

Versificația este liberă, cu accente prozodice variabile, iar discursul alternează între lirism autentic și pașaje discursiv-explicative. În unele texte, tentația retorică și a moralizării diminuează tensiunea poetică, în timp ce în altele (precum „Pistolarul” sau „Cârcotașa”) se remarcă o imaginație narativă și o prospețime a expresiei.

„Atomul magic” este un volum animat de o intenție generoasă: aceea de a restabili, prin poezie, echilibrul unei lumi dezarticulate.

Constanța Cornilă scrie o poezie a neliniștii și a speranței, în care discursul critic se împletește cu cel confesiv și moral.

Deși uneori încărcată conceptual și explicativă, lirica sa reușește să transmită autenticitate și implicare, propunând o viziune în care salvarea rămâne posibilă – prin iubire, credință și conștiință.

În ansamblu, volumul se înscrie într-o poezie de atitudine, în care „atomul” devine nu doar simbol poetic, ci și proiect etic.

PRIMĂVARA ADIERILOR LIRICE

Sub îngrijirea ASPRA - Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice & Editura *Boema*, apar o serie de antologii prefăcute de domnul **Petre Rău**, scriitor și membru al USR.

Din prefața volumului „*Primăvara Adierilor Lirice*”: Proiectele noastre au un atribut unanim recunoscut: conțin aprecieri și comentarii la nivel textual pentru fiecare dintre autorii selectați în prealabil cu rigurozitate. Știm bine că mulți dintre participanți așteaptă nu numai să fie publicați într-un astfel de volum, dar și să li se spună o părere autorizată despre creațiile lor și despre drumul pe care îl au de parcurs pentru a căpăta deplină încredere în scrisul lor. Știm că o orientare elocventă venită din

partea unei voci competente, cu privire la pasiunea lor pentru creația literară este întotdeauna bine-venită. De altfel, deținem numeroase mărturii de la cei care ne apreciază efortul, primim și recunoștința celor care își pun speranțele și încrederea în noi - o grupare literară profesionistă care, spun tot ei, își face cu temeinicie treaba legată de acest gen de proiecte literare. Suntem astăzi la al 32-lea volum antologic de creații literare și continuăm să promovăm noi talente, în special din rândul tinerelor condeie, punându-le în proximitatea scriitorilor cu mai multă experiență pentru a-i face suficient de vizibili publicului iubitor de literatură.

Vă invităm să lecturați paginile acestei noi culegeri de creații literare! Protagonistii, 39 de autori prezentați în ordine alfabetică, dimpreună cu lucrările lor, sunt recomandați printr-o relativ succintă și deloc exigentă evaluare. Semnează următorii: Gheorghe APETROAE, Vasile AIOANEI, George BĂICOIANU, Constantin BIDLĂSCU, Andrei BREABĂN, Ana-Maria CHIRCEA, Timur CHIS, Ligia Doina CONSTANTINESCU, Nicolae CREPCIA, Vlad Cristian CROITORU, Eugenia-Lucica DELCEA, Cecilia DRAGOMIR, Nicolae DUMITRU, Maria FILIPOIU, Ioan GANGA - PAHON, Mihai Iunian GÎNDU, Tudor Ștefan GOTIA, Nicolina HALGAȘ, Victoria IUGA, Nori JELER, Magdalena MOCANU, Mădălina-Paula MOGOȘ, Neta MUSCĂ-IONICĂ, Așer NEGOI, Mioara PĂGUTE, Petruța PETRE - poveștile copilăriei, Marin RADA, Raluca Daniela RĂGHINĂ, Iosefina SCHIRGER, Liliana

Încredere în îngeri

În liniștea dintre noapte și zi
te-am simțit venind ca o lumină
care știa drumul spre mine.
Aripi nu aveai, și totuși aerul te asculta.
Nimic spuneați, și totuși
sufletul meu înțelegea.
Poate că îngerii nu vin din cer,
poate se nasc în priviri și rămân

Elena SIMION, Ioana STROE, Anne-Marie SZANISZLO, Adrian TALABĂ, Călin Rareș TURLIUC, Grațiana ȚURTU, Roland Florin VOINESCU, Robert-Gabriel VRĂNCEANU, Ana-Maria ZLĂVOG, Miriam ZOHAR.

<https://www.goodreads.com/book/show/212026800-prim-vara-adierilor-lirice>

Despre poezia Iosefinei Schirger

Autoarea ne-a expus un grupaj larg de poezie, ceea ce ne-a onorat, știind că au fost destinate antologiei noastre literare „*Toamna pe sensul liric*”. Poeta este una vădit versată, reiese clar din scurta sa biografie prezentată, deține nu mai puțin de 56 de volume de poezie (rar mi-a fost dat să aflui atâtea volume de versuri la un singur autor!) și este încă tânără și în (de)plină vervă creatoare.

Este o versificatoare aproape desăvârșită, chiar dacă unele lucrări nu par a fi cizelate până la capăt. Am mai spus-o cuiva, dacă îmi pot permite să repet această glumă, că dacă Adrian Păunescu ar fi trăit și ar fi cunoscut versurile Iosefinei Schirger, cu siguranță ar fi invidiat-o! Mai ales că el, regretatul poet, n-a crezut niciodată că poate avea un concurent feminin, și încă așa prolific.

Poezia de care fac vorbire este una cu adevărat fabuloasă, cu încărcătură artistică și tonalități care pot surprinde plăcut ascultătorul. Parte din poezii au rime interioare, bine potrivite. Chiar dacă

nu toate titlurile sunt inspirate, o astfel de poezie, dacă n-ar trece printr-un proces de rafinare, fie el și unul superficial, nu ar avea mari șanse să pară că au tins vreo dată spre perfecțiune. Dar truda poetei este recunoscută. Lăsăm în seama cititorului câteva extrase alocate, care să vorbească de la sine: „Într-o corabie cu pânze / pe o mare albastră / vine din cer lirica noastră. / Așteaptă cuvintele pe care / nu le-am scris să se facă / o carte, să apară în vis” (*Inima oarbă*).

„E toamnă. Una fierbinte și la tine în cărți, în gând, în cuvinte / Dacă m-ai chema, m-aș zori cât o mie de păsări din colivii / Apele de la inima mea, și s-ar înroși. Cum a știut ea, / mâna destinului, să mi te dea pe mâna mea de față rea?” (*Setea și apa*).

În antologia „*Primăvara adierilor lirice*” autoarea **Iosefina Schirger**, o poetă prolifică și versată (așa cum am afirmat la întâlnirea cu versurile sale), ne prezintă un grupaj liric care, la prima lectură mi-a lăsat senzația că sunt versuri în ritm de *hip-hop*: „Nu ne-am oprit, Aș fi murit! / Mai am cu tine ceva de trăit.” (*Cer deschis*); Nu te pot lăsa / să-mi sfășii inima / cu adâncurile tale umbrite, / încă ne iubite! (*Pași în iarbă*). Mai în glumă, mai în serios, nu pot să nu adaug aici că, nu demult, am citit undeva despre un masterand în psihologie care a demonstrat că ritmul de *hip-hop* este potrivit pentru versurile lui Eminescu. Nu știu câte poezii/texte ale **Iosefinei Schirger** au ajuns în palmaresul raperilor, dar asta nu e decât o altă notă bună, pentru că tot în domeniul artei suntem.

<https://www.goodreads.com/book/show/202796435-toamna-pe-sensul-liric--antologie-aspra>

când toți ceilalți pleacau în albastru.
Eu cred în îngeri căci te-am întâlnit
într-o zi obișnuită care
de atunci a dorit să fie eternă.
Și dacă într-o noapte voi rătăci prin
întuneric, voi ști că nu sunt singur
căci undeva, inima ta
încă mă visează.

I. P.

Daniel Defoe, Robinson Crusoe (VI)

„«O, dacă ar fi fost salvate cel puțin unul sau două suflete de pe această corabie nenorocită! Măcar un suflet, să am și eu un tovarăș, o ființă la fel ca mine cu care să vorbesc și care să-mi vorbească.» (...) Dorința mi-era atât de aprigă, încât nu mă gândeam decât la acel om pe care l-aș fi voit salvat. Măcar unul singur!» (R. C., p. 155)

Robinson imaginează felurite mijloace prin care ar părăsi insula, condiția esențială fiind să supraviețuiască, faptul explicându-ne prudența acestuia: „Acolo mă simțeam mai în largul meu, fără să fiu împovărat cu arme și muniții cum umblam prin celelalte locuri.” (R. C., p. 161). Obsesia companionului se asociază cu obsesia continentului. Decizia prinderii unui aborigen, să îi faciliteze plecarea din insulă, îl face mai îndrăzneț: „Nu mă mai feream să fiu văzut de sălbatici, ci căutam cu tot dinadinsul să dau de ei.” (R. C., p. 165). Ceea ce i se întâmplase lui Robinson, în vis, se petrece aieva. Felul cum se desfășoară lucrurile (dansul, uciderea lui captiv, fuga celuilalt, urmărirea lui) îl avantajează pe Robinson, căci vânatul, viitorul Vineri, se dovedește excelent alergător și înotător, intervenția lui Robinson părănd expresia voinței divine: „Cerulea mă îndemna să scap viața acestui nenorocit.” (R. C., p. 167) După 25 de ani de reclusiune, Robinson stă față în față cu omul.

Aici, în acest episod, nu se războiesc niște bărbați, ci două civilizații, una, în comparație cu cealaltă, fiind pe un plan superior de evoluție. Armele combatanților o dovedesc: arcului cu săgeți i se opune pușca, săbiilor de lemn – sabia de oțel, reamintind de precolumbieni și de conquistadori. Robinson primește recunoștința salvatului: „Când a ajuns lângă mine, a îngenucheat și a sărutat țărâna, apoi s-a aruncat la pământ, a pus capul jos și, luându-mi un picior, și l-a pus pe cap. Prin această voia să spună că se supune și mi se dă rob pe viață.” (R. C., p. 168). Robinson contemplă indigenul, a cărui frumusețe este relevată prin diferențiere, făcând referire la băștinașii din Brazilia și din Virginia, dar și la negri. Sub aspectul exteriorității se întrezărește noblețea interiorității, Defoe ilustrând ficțiunea literar-filozofică a omului natural: „Nu părea să fie ursuz sau sălbatic din fire. Fața-i avea o expresie bărbătească, dar în același timp blândă, arătând bunătate mai ales când zâmbea. Părul negru pe care-l purta lung nu era cârlionțat; fruntea îi era mare și înaltă; ochii îi străluceau de istețime și viață. Culoarea pielii nu era de tot neagră, ci mai mult arămie. Nu avea nuanța galbenă a băștinașilor din Brazilia, din Virginia sau din alte părți ale Americii. Era mult mai deschisă, asemenea măslinelor verzi, și plăcută la vedere. Fața îi era rotundă, nasul mic, dar nu turtit ca la

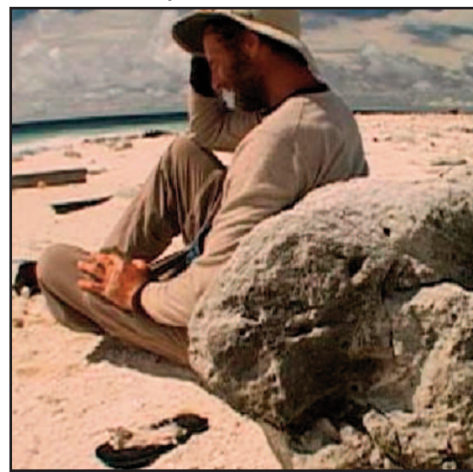
negri.” (R. C., p. 170).

Robinson începe procesul europeanizării lui Vineri. Mai întâi îl îmbracă, nuditatea nefiind practică nici de el, deși habitatul și izolarea, dar și dificultatea procurării de haine ar fi impus-o. După ce îi schimbă înfățișarea, îi interzice să practice vechile obiceiuri, de homofag, deci modelarea lăun-tricului debutând cu acțiunea asupra diferenței esențiale dintre ei: „Când am trecut pe lângă locul unde își îngropase vrăjmașii, mi-a arătat locul, căci își făcuse semn ca să-i regăsească. Mi-a făcut semn ca să-i dezgropăm și să-i mâncăm împreună. Atunci m-am necăjit rău, arătându-i toată scârba pe care o resimțeam la această idee și prefăcându-mă că îmi vine să vărs.” (R. C., p. 171).

Robinson se informează asupra provenienței celor ce fuseseră sacrificați. Vineri, prin semne, îi transmite că erau prizonieri de război, că doi conducători aborigeni se luptaseră, că mulți bărbați fuseseră capturați, având același sfârșit: uciși, devorați de învingători. Robinson poruncește să fie adunate rămășițele, pe care le incinerează pentru a elimina semnele unui abominabil obicei. Insula nu mai reprezintă un spațiu sălbatic: semnul Crucii, expus de Robinson, îi conferă apartenența la un alt orizont religios, unul care excludea canibalismul și idolatria. După ce îl îmbracă pe Vineri (pantaloni de pânză, haină din piele de capră, căciula din piele de iepure), Robinson își pune problema cazării noului insular. Faptul pare nesemnificativ, însă îl arată tot bănuielnic, ceea ce se explică prin fragila sudură dintre ei, pentru că vede în celălalt tot un pericol în stare latentă. Viețuind în preajma unui străin, canibal pe deasupra, nu renunță la măsurile care să îl ferească de surprize, dar nu își refuză plăcerea de-a realiza portretul insului candid, părănd să fi uitat că fostul războinic Vineri ucisese, că își devorase prizonierii, aidoma semenilor săi, astfel Defoe, privindu-ne de sub masca personajului Robinson, devenind captivul ficțiunii omului natural: „De fapt nu aveam nevoie de toată această pază, căci nu s-a pomenit om mai credincios, mai iubitor și neprefăcut ca slujitorul meu Vineri. Nu era viclean, nu avea nicio patimă sau gânduri ascunse. Era totdeauna voios, gata să mă slujească și legat de mine cu o dragoste de fiu. Pot spune chiar că și-ar fi jertfit oricând viața pentru mine. Toate dovezile ce mi le-a dat m-au convins foarte curând că nu mai aveam nevoie să mă feresc de el.” (R. C., p. 173). În viziunea creaționistă a lui Defoe, omul, indiferent de etnicitate și de rasă, a primit o sumă de calități prin voința lui Dumnezeu, fiind obiectul strictei determinări divine. Nu zestrea de calități native i-ar diferenția pe oameni, ci privilegiul pe care Dumnezeu ni-l acordă pentru a ne manifesta conform calităților înnăscute. Cultura nu-i favorizează pe civilizați în comparație cu primitivii, ci îi dezavantajează, fiind deformați, barbari ai barbarilor, pe care se simt obligați să îi modeleze: „Cu uimire mi-am dat seama că lui Dumnezeu îi plăcuse, în ocârmuirea supușilor săi, să dea numai unei părți din lume folosirea însușirilor cu care înzestrare totuși pe toți oamenii. Dăruise și celorlalți – totuși – aceeași putere de judecată, aceleași simțăminte, aceleași porniri către

dragoste și prietenie, aceeași patimă și ură împotriva răului, același sentiment al recunoștinței, al neprefăcătoriei, al credinței, precum și toată puterea de a face binele și a-l primi, pe care ni le dăruise și nouă. Atunci când voia el să le dea prilejul de a se folosi de ele, oamenii ceilalți se arătau tot atât de bine pregătiți, ba dimpotrivă, mai bine chiar decât noi, și își foloseau însușirile înnăscute într-un fel mult mai frumos chiar decât noi, căci noi aveam mai multe prilejuri decât ei de a ne arăta omnia. M-am întristat dându-mi seama că noi ne întrebuițăm însușirile înnăscute în mod mai mărunț și mai meschin decât sălbaticii, cu toate că suntem mai luminați și cu mai multă știință decât ei.” (R. C., p. 173)

Când privim opoziția civilizată-barbar, așa cum se reflectă în Robinson Crusoe, nu putem să nu remarcăm

similitudinea de viziune cu Montaigne, cel ce o examinase în esuri, Defoe fiind, în această direcție, soiul de epigon, virtual, care ne pozitivizează imaginea sălbaticului: „Așadar, aceste nații ne par barbare fiindcă au primit o foarte slabă înrâurire a minții omului și sunt încă foarte aproape de curatul lor izvor. Legile firești mai sunt în putere, foarte puțin smintite de ale noastre, dar sunt atât de lămurite, că adesea mi-e jale că nu au fost cunoscute de mai demult, în vremi când se găseau oameni care ar fi putut să le judece mai bine decât noi. Mă plâng că Licurg și Platon nu avut-au știre de ele, căci bănuiesc, după ce aflat-am acolo la cele nații, că nu numai zugrăvelile cu care poezia a înfrumusețat vârsta de aur, dar încă și toate născocirile care înfățișează o stare fericită pentru oameni și chiar încă tot ce dorește și-și închipuie filosofia este întrecut cu mult la ele.” (Montaigne, *Eseuri*, I, Editura Minerva, 1984, p. 259).

Educația lui Vineri devine activitatea prioritară a lui Robinson. La început comunicarea se realizează prin semne, apoi Robinson se transformă în profesor, iar Vineri – în elev, Robinson – în maestru, iar Vineri – în discipol, deci Vineri va ajunge să fie un metis cultural: „S-a dovedit cel mai înzestrat elev care s-a văzut vreodată.”

Era întotdeauna vesel, sânguitor și foarte fericit când mă putea înțelege sau când reușea să mă facă să-l înțeleg, așa că mi-era nespus de plăcut să-i vorbesc. Viața în-aceea să-mi fie acum atât de ușoară, încât, dacă nu aș mai fi dus grija sălbaticilor, aș fi rămas cu dragă inimă tot restul vieții pe această insulă.” (R. C., p. 174).

Ceea ce trebuia exclus, în primul rând, era homofagia lui Vineri, de aceea se va strădui să îl învețe cum vânează el, cum se hrănește el, în

consecință îl supune inițierii, fiindcă pușca reprezintă un mister care îi provoacă spaimă, dar și o atitudine de idolatrie, pentru că Vineri îi vorbește și o roagă să nu îl omoare. Ignoranța lui Vineri se explică prin situarea pe trepte diferite de evoluție a societăților din care ei provin.

Vineri, produs al culturii neamului său, mănuieste sabia de lemn și arcul, iar canibalismul este un act de normalitate, pe care nu trebuie să îl motiveze. Robinson – față de Vineri – are comportament de stăpân. Când împușcă iedul, îi ordonă să îl care în spate. Când împușcă pasărea, procedează aidoma. Când ajung acasă, Robinson prepară mâncare, dar nu servesc masa în același timp. Întâi mănâncă el, după aceea îi oferă lui Vineri, adică îi impune o ierarhie, de la stăpân la slugă. După experiența cu ciorba, Vineri primește altă lecție. I se servește carne friptă, ceea ce îl încântă și îl face să îi promită stăpânului, prin semne, desigur, că nu va mai practica antropofagia, fapt puțin verosimil, pentru că Vineri conviețuiește de o scurtă vreme cu Robinson. Fiindcă le trebuie pâine, îi poruncește lui Vineri să bată și să vânture grâul. S-ar spune că Robinson începe să își exploateze supusul. Comportamentul lui Robinson este semnul autorității, al raportului stăpân-servitor. Actul de inițiere este obligatoriu, căci la baza oricărei decizii se află grija rezolvării problemelor supraviețuirii. Muncind împreună și explicându-i necesitatea acestor eforturi, Robinson (inițiatorul, modelul, pedagogul) evită asperitățile care s-ar crea între el și Vineri, care își însușește satisfacător limba stăpânului. Cei doi pot să înfiripeze un dialog, ceea ce îi va folosi lui Robinson, pentru că își va exercita com-petența lingvistică, de vreme ce practicase monologul interior, lipsindu-i interlocutorul: „Vineri începuse să vorbească destul de bine. Cunoștea numele lucrurilor ce le ceream sau locurile unde îl trimiteam. Ședeam adesea de vorbă cu el, folosind limba pe care n-o mai întrebuițasem de atâta amar de vreme.” (R. C., p. 177).

De ce se imaginează un dialog între Robinson și Vineri? Să ne convingem de capacitatea lui Vineri de a înțelege ce i se vorbește, de a formula enunțuri în limba stăpânului? Ar fi prea simplu. Oare gândul lui Defoe merge mai departe? Să existe o fascinație a nativului pentru limba, pentru obiceiurile, pentru puterile străinii ale altcuiva? O deschidere naturală spre schimbare, spre evoluție? Indigenul acceptă ce i se propune, dar acest fenomen este de durată, greoi, afectat de respingeri, explicabile. Relația dintre Robinson și Vineri este fața ideală a relației băștinaș-cuceritor?

Ceea ce află Robinson este că Vineri aparținea unui neam războinic, că luptele cu vecinii erau crude, că prizonierii erau sacrificați, că insula lui Robinson fusese vizitată de Vineri și de congeneri de multe ori, că ospetele ritualice erau dese, că ei navigau în pirogi, profitând de flux și de reflux, că neamurile care se războiau erau caribeeii. Robinson își dă seama că pământul zărit în depărtare era insula Trinidad. Vineri îl informează că în Trinidad mai erau albi, care își dovediseră cruzimea față de aborigeni. 179).

→ p. 15

Robinson Crusoe (VI)

(Continuare din pag. 14)

Robinson presupune că erau spanioli, pe care nu pierde ocazia să îi blameze pentru atrocități: „Mi-a povestit că, departe de tot, dincolo de lună (voia să spună dincolo de locul unde apune luna, adică la vest de țara lor), trăiau oameni cu bărbi albe ca mine și arăta cu degetul favoriții mei. Mi-a spus că aceștia au ucis o mulțime de oameni. Am înțeles că trebuie să fie vorba de niște cuceritori spanioli, a căror cruzime era cunoscută în toată America, unde neam de neam, din tată în fiu, o țineau minte.” (R. C., p.)

Când Robinson se interesează de religia lui Vineri, află că Vineri și congenerii săi se închină lui Benamuki, făuritor al lumii materiale (munți, mări, lună, stele), dar și stăpân al vieții spirituale, de vreme ce toți – chiar și cei jertfiți la ospete rituale – ajung în fața acestui zeu. Robinson denunță, în opoziție cu religia creștină, natura diavolească a lui Benamuki: „M-a privit foarte grav și mi-a răspuns că totul spune «O!» în fața lui Benamuki. Dar cei care mor în țara lui, l-am întrebat, se duc undeva după moarte? Mi-a răspuns că da; se duc cu toții la Benamuki.”

«Chiar și cei care sunt mân-cați?» am întrebat eu. «Da» – mi-a răspuns Vineri. M-am străduit să-i lămuiesc lui Vineri că toate spusele bătrânilor care se duceau în munți să spună «O!» lui Benamuki nu erau decât înșelăciune, cu atât mai mult cu cât pretindeau că stau de vorbă cu el.” (R. C., p. 180).

Robinson, în lecția de religie dată lui Vineri, abordează raportul dintre Dumnezeu și diavol, afirmând rivalitatea, caracterul distructiv al celui de-al doilea.

Prin răzvrătirea contra Creatorului, diavolul pregătește prăbușirea în păcat, fiindcă – dorindu-și egalitatea, dacă nu supremația – vrea să compromită creaturile lui Dumnezeu. Întrebările lui Vineri îl derutează pe Robinson, acest misionar improvizat:

– Bine – a grăit atunci Vineri – dacă tu spui că Dumnezeu e atât de mare și de puternic, atunci el mult mai puternic, mult mai mare ca dracul? // – Da, da, Vineri – i-am răspuns – Dumnezeu e mai tare ca dracul; el este deasupra lui. De aceea îl rugăm să-l calce în picioare pe diavol, să ne ferească de ispita lui și să-i taie toate ghearele. // – Dar – a continuat Vineri – dacă Dumnezeu este mult mai tare ca dia-vol, de ce Dumnezeu nu ucide pe diavol și așa diavol nu mai face rău? // Am fost surprins de această întrebare.

Deși om bătrân, nu eram totuși decât un începător într-ale învățaturii și nu prea deprins cu dezlegări mai grele. (R. C., p. 180). Instruirea lui Vineri continuă. Robinson îl inițiază în utilizarea puștii, îi dăruiește un briceag, îi confecționează o cingătoare cu inel pentru agățarea securii, îi transmite informații despre țările Europei, despre Anglia mai ales, despre felul cum se trăiește acolo, cum se comportă oamenii ei, despre expansiunea maritimă engleză, despre naufragiile de odinioară, când Robinson ajunsese pe insulă. Văzând resturile bărcii, Vineri îl informează pe Robinson că în urmă cu patru ani salvaseră de la înec șapte-sprezece albi, care locuiau în țara lui, că nu fuseseră mâncați, nefiind prizonieri de război, fapt care atrage atenția asupra canibalismului ca străvechi fenomen cu implicații religioase, chiar războiul primind conotații de aceeași natură: „«Ei mănâncă oameni numai când fac luptă la război», m-a lămurit Vineri, adică nu-i mănâncă decât pe cei luați prizonieri.” (R. C., p. 183). Robinson și Vineri contemplează orizontul. Zărind pământ, Vineri exclamă: „Acolo văd țara mea, acolo neamul meu!” (R. C., p. 183). Ceea ce surprinde este confesiunea lui Vineri, care, fiind suspectat asupra posibilității întoarcerii la homofagie – o respinge, chiar

s-ar erija în promovatorul valorilor deprinse de la salvator, devenind alt civiliza-tor, care își va schimba semenii în privința obiceiurilor, a relației cu alogenii, care nu vor fi dușmani, ci prieteni, frați, căci osmoza între rase, între etnii, între culturi nu e o iluzie: „L-am chemat și i-am zis: «Vineri, n-ai vrea să fii în țara ta, la neamul tău?» «Da» – mi-a răspuns el. «Eu mult fericit în țara mea.» «Și ce-ai face acolo? Te-ai face iarăși sălbatic și ai mânca din nou carne de om ca înainte?» M-a privit îngândurat și, dând din cap, mi-a răspuns: «Nu, nu! Vineri spune lor să fie buni. Spune lor să mănânce pâine, carne de vită, lapte, să nu mai mănânce carne de om.» (...) «Eu merg, dar ei au să mă mănânce când voi ajunge acolo.» «Nu, eu fac ei să nu mănânce. Eu fac ca ei să te iubească mult!»” (R. C., p. 184).

Intenționând să se deplaseze pe continent, Robinson și Vineri construiesc o periagua, iar Robinson îl învață pe Vineri cum să o facă prin cioplire, nu prin ardere. Munca lor durează o lună, iar două săptămâni le sunt necesare pentru a transporta barca la apă. Vineri se inițiază în utilizarea uneltelor și se dovedește a fi un discipol receptiv: „I-am arătat că e mai bine să o cioplăm cu scule și l-am învățat cum să le mânuiască. A lucrat totul cu mare îndemânare.” (R. C., p. 187). După lecția de fabricare a bărcii, Vineri va primi lecții de navigație, însă folosirea compasului îi dă bătaie de cap. Dacă orientarea se va face, ziua, după linia continentului, dacă în toiul nopții îi vor călăuzi stelele, compasul rămâne inutil: „Nu a fost niciodată în stare să-i înțeleagă rostul.” (R. C., p. 188)

Ce învață Vineri de la Robinson? Să vorbească limba engleză, să consume carne friptă, de vânat, și ciorbă, să poarte veșminte, să mânuiască armele, să cultive pământul, să vânture grâul, să coacă pâine, să utilizeze sculele de dulgherie și compasul de navigație. Robinson îi transmite lui Vineri informații de geografie, de istorie, de etos european. Faptul că l-a convins să renunțe la canibalism reprezintă succesul lui Robinson, însă evanghelizarea îi dă mari dureri de cap acestui frate alb, care nu este un homo religios subtil.

Relația Robinson-Vineri stă sub semnul autorității și al inițiativei lui Robinson, dar exclude oprimarea, violența, atrocitatea, deci fratele cel mare, aici englezul Robinson, îl modelează pe fratele cel mic, caraibul Vineri.

Prin figura barbarului Vineri, pe care Robinson îl idealizează în virtutea unei tradiții, Defoe devine, involuntar, discipolul lui Bartolomeu de Las Casas ori al lui Montaigne, așa contribuind la promovarea mitului bunului sălbatic, a cărui evoluție s-ar rezuma astfel: „Mitul «bunului sălbatic» apare, paradoxal, în zorii timpurilor moderne, în secolul al XVI-lea. Idealizarea «omului natural» și nostalgia vârstei de aur, când omenirea trăia în armonie cu lumea, surprind, într-adevăr, într-o perioadă în care civilizația occidentală se afirmă, prin cuceririle sale, ca purtătoare a viitorului. (...) În secolul Luminilor, în perioada când toate valorile civilizației sunt supuse examenului critic, ficțiunea «bunului sălbatic» își exercită întreaga putere de seducție punând față în față natura și societatea.

Dar nici mitul nu scapă interogației filosofice: bunătatea, libertatea, egalitatea oamenilor din mijlocul naturii fac obiectul unor dezbateri tensionate.

Acestea pierd din intensitate în perioada în care exploatarea coloniilor, revoluția industrială și ideologia Progresului prezidează alienarea și excluderea «sălbaticului.» (Claude Eterstein, **Bunul sălbatic, în Dicționar de cultură generală**, Editura Amarcord, 2001, p. 730).

Interviul și evocarea, „adjuvante” benefice pentru istoria literară

FLORENTIN POPESCU

Istoricilor, comentatorilor literari și îndeosebi autorilor de monografii, interviurile cu scriitori și amintirile despre aceștia le sunt de un folos, lucru ce nu mai trebuie argumentat și nici demonstrat.

O repede privire asupra literaturii din urmă cu o sută de ani, sau poate chiar mai mult, pune în lumină acest adevăr cu prisosință. Evident, se înțelege, în orice studiu serios (monografie, eseu ș.a.), deși colaterale, interviurile și evocările inserate în text au darul de a spori și valoarea și temeinicia demersului critic. Ceea ce de cele mai multe ori nu s-a descoperit/nu se descoperă prin cercetarea de arhivă și de bibliotecă iese la iveală din contribuțiile și paginile acestora, care au stat în preajma personalităților respective ori au avut prilejul să le cunoască și să comenteze cu ele în varii împrejurări.

Este, desigur, de înțeles că acele mărturii au și o anume notă de subiectivism, dincolo de care cercetătorul trebuie să privească cu atenție, cu acribie și putere de discernământ.

Cu aceste gânduri eu unul privesc încă de la început orice carte de evocări sau interviuri pe care îmi propun s-o citesc cu ceva mai multă luare aminte decât la alte volume.

Este și cazul micului tom semnat de **Ilie Neacșu**, intitulat simplu și modest **I-am cunoscut** (Editura **Detectiv Literar**, 2023).

Poate că puțină lume mai știe astăzi că în avalanșa publicațiilor de tot felul și de toate orientările care apăreau la noi în primii ani de după decembrie 1989 erau doar câteva care se bucurau de o uriașă audiență la cititori, cunoscând tiraje greu de imaginat astăzi, după mai bine de treizeci de ani care s-au scurs de atunci. Una din acele publicații (invazia audio-vizualului pe spații largi era încă departe de a se produce) era **Europa**, publicație eminentă patriotică, cu un profil controversat pe piața presei românești. Fondatorul și directorul „Europei” era Ilie Neacșu, fost activist U.T.C. și P.C.R. înainte de decembrie 1989, iar atunci, la începutul deceniului unu al noului veac, fiind unul din temerarii care s-au avântat cu entuziasm și mare încredere în cuvântul tipărit în publicistica politică, într-un moment în care aceasta era foarte căutată de public.

Se înțelege, desigur, că în

ipostaza sa de director de revistă și de publicist încă tânăr și foarte activ dl. Ilie Neacșu a avut prilejul nu numai de a urmări și consemna mișcările și evenimentele de pe scena politică, ci și de a cunoaște zece, poate chiar sute de personalități care pe atunci țineau, cum se zice, afișul zilei: foști guvernanți din regimul trecut, parlamentari în funcție, înalți gradanți ai Armatei și ai Serviciilor mai mult sau mai puțin secrete ale statului.

Intr-un necesar și binevenit „Argument” care însoțește actuala apariție editorială, dl. **Ilie Neacșu** scrie: „Ca director de ziar central cunoști un număr însemnat de personalități. Multe destăinuri ale partenerilor mei de dialog se încadrau la secrete de stat, la momente intime, necunoscute publicului. Interlocutorii mei doreau ca doar eu să fiu beneficiarul unor astfel de informații. Așa se face că, pentru unele informații, m-am angajat să nu le fac publice cât timp persoanele respective sunt în viață. N-am reușit să-i includ pe toți în această carte. Poate voi edita și un al doilea volum. (...) Cred că odată cu apariția acestei cărți, posteritatea va afla lucruri inedite despre anumite personalități”.

Deși autorul nu ne dă nicio informație în legătură cu criteriile după care a orânduit portretele celor evocați, se pare că a fost ales criteriul cronologic al întâlnirilor și nicidecum unul al categoriilor de invitați de vreme ce figuri de politicieni alternează cu chipuri de înalți militari, scriitori cu sportivi și interpreți de muzică populară și universitari cu înalte figuri bisericesti etc. Avem a face cu un fel de desfășurare a fluxului memorial și cu o sumă de evocări și aprecieri personale.

Cât privește literatura, este cu totul remarcabil că autorul aduce interesante, inedite și nu puțin informații despre o întreagă serie de personalități: **Romulus Vulpescu, Ion Coja, Dinu Săraru, Marin Sorescu, Leonida Lari, Lucian Avramescu, Corneliu Vadim Tudor, Eugen Barbu, Grigore Vieru, Radu Theodoru, Adrian Păunescu, Dan Zamfirescu, George Țârnea** (i-am menționat după ordinea în care apar la sumar).

Astăzi, după mai bine de trei decenii și jumătate, când patimile politice de atunci au dispărut demult și le-au luat locul altele, când cea mai mare parte din „protagoniștii” scriitorii nu mai sunt, când însăși căutata și citita „Europă” a d-lui Ilie Neacșu a devenit și ea istorie, astfel de cărți, nu numai necesare și binevenite, cum spuneam mai la început, capătă, în plus, și o valoare de document. Un document în egală măsură istoric și sentimental. Încă un argument pentru a-i saluta apariția.

IOAN EMANUEL
STAVARACHE

Sergiu Celibidache în portrete

La finalul anului 2025, ca precursor al filmului *Cravata Galbenă*, care prezintă, într-o formă artistică, viața tumultuoasă, cu sușuri și coborâșuri, dar încununată de succes, a dirijorului Sergiu Celibidache, apare și cartea biografică **Spațiul Celibidache**, semnată de cercetătorul **Stelărel Olaru**, lansată în luna octombrie. Aceasta este cea mai completă carte apărută până în prezent despre viața artistului, cercetătorul utilizând dosarele de urmărire de la DIE, SIE dar și alte dosare conexe, referitoare la personalități, prieteni, muzicieni etc. Pe lângă acestea, sunt cercetate și fișele de student ale lui Celibidache de la *Hochschule für Musik și Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin*.

Lucrarea completează datele și chiar corectează unele dintre informațiile publicate anterior în volumul lui **Klaus Weiler Celibidache – muzician și filozof**, cartea explorează intensitatea artistică și viziunea filosofică a dirijorului; **Klaus Lang, Celibidache și Furtwängler. Marele conflict post-belic de la Filarmonica din Berlin** această fiind mai degrabă axată pe relația dintre dirijor și discipolul său, sau **Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu, Sergiu Celibidache privit prin Cortina de Fier**, unde sunt redată note din dosarul de urmărire. Noua carte conține numeroase informații inedite despre viața familiei lui Celibidache: tatăl, mama, surorile sale. Cât și diversele relații pe care le mai avea în țară cu câțiva prieteni apropiați, printre care avocatul Eugen Trancu-Iași sau cu violonistul Ion Voicu. De asemenea, sunt prezentate modalitățile și încercările de racolare ale acestuia ca informator, precum și diverse personalități instruite special la plecarea în occident cum să intre în anturajul său intim. Succesul său trebuia valorificat într-un fel de regimul comunist, dar cum să fie **Sergiu și Ioana Celibidache** apropiați de regim când comuniștii le-au luat totul, iar tatăl Ioanei Celibidache, născută Procopie Dumitrescu, fost moșier, “a mucegăit într-un pod cu șapte pisici și cu o sobă care nici nu mergea”? (1).

Nu am să discut despre carte, deoarece nu-mi permite spațiul, am să readuc în atenție câteva portrete interesante făcute acestui artist, care pot contura pentru cititor o înfățișare fizică, dar mai cu seamă a caracterului puternic. Autorul cărții, Stelărel Olaru, prezintă o descriere a artistului în momentul în care acesta ajunge la București, în jurul vârstei de 22 de ani. Venind de la Iași și neavând unde să doarmă, plimbându-se prin București, vede un anunț privind organizarea unui concurs pentru postul de pianist la o

școală de dans. În primele zile trăiește în condiții precare, iar la prezentarea la concurs nu poate face o impresie prea bună: „*prin urmare, Floria Capsali nu a fost deloc rezervată din cauza aspectului destul de soios al tânărului cu accent moldovenesc, care dormea prin parcuri sau prin mahalale, ci încă de aptitudinile sale încă neșlefuite*” (1). Trebuie spus că nu doar astăzi, din păcate, accentul moldovenesc reprezenta și atunci, asociat cu anumite prejudecăți, un clișeu. Moldova, astăzi, nu a scăpat de aceste etichete, din păcate nedrepte.

O descriere a perioadei ieșene a lui **Sergiu Celibidache** ne-a fost lăsată și de Profira Sadoveanu, fiica scriitorului Mihail Sadoveanu, în cartea sa de amintiri, publicată în 1970. „*Sergiu Celibidache, subțire și vioi, cu chip smolit și păr sumbru și creț, gesticula energic, bătea step pe cerdac și susținea cu aprindere că numai muzica sincopată este interesantă, că nu-l mai atrag clasicii și că niciodată nu îi va mai cânta.*”

Ajuns în București, Sergiu s-a remarcat imediat și a reușit să-și facă repede prieteni. Unul dintre cunoscuții cu care a rămas prieten toată viața a fost Eugen Trancu-Iași; cei doi s-au cunoscut la București, în perioada facultății, au frecventat diverse cercuri și localuri. Deși nu era ușor de stăpânit, deoarece Sergiu era și o fire ușor narcisistă, căreia îi plăcea să atragă atenția și să se afle în centrul ei prin prezență, spirit și sclipire așa cum descrie Gaby Micălescu, prieten din tinerețe cu dirijorul (2).

Era o fire chibzuită, serioasă și profundă, dar totodată o prezență incomodă, înclinată spre ironii tăioase și remarci neașteptate, care își puneau adesea prietenii în încurcătură. „*Aveam impresia că se considera superior nouă tuturor și că doar ne accepta în jurul lui, disprețuindu-ne*”, își amintește Mircea Berindei, care l-a întâlnit în 1936, adăugând că acesta se afla în cercul său apropiat de prieteni (1).

Trancu-Iași îl descrie ca “*având o înfățișare frumoasă, cu o statură înaltă și impunătoare, cu un păr negru și ondulat, Celibidache vorbea o moldovenească cuceritoare*”. În București își câștigă existența în început prin mici “*ciubucuri*” precum cea de pianist ocazional la diferite evenimente, școli sau petreceri. Se angajează la școala de dans a talentatei coregrafe *Iris Barbura* care îi devine pentru un timp ulterior parteneră de viață. Lucrează ca antrenor de volei: “*Nimeni nu se întreba din ce trăia Sergiu în București. Știau toți cât era de încăpățânat și toți știau că nu avea ce mânca. Dar el trăia, prefera să cânte jazz prin cluburi sau să danseze pentru a câștiga un ban, dar n-ar fi renunțat la ideile lui. Așa a început să prindă viață “fenomenul Celibidache” își amintește bunul său prieten Eugen Trancu-Iași (3).*”

Sergiu și-a urmat vocația, iar plecarea la facultate în Berlin a dovedit stoicismul său. În Germania a trăit destul de greu, mai ales în timpul războiului; limba germană nu o cunoștea și a trebuit să o învețe aproape de la zero, folosind inițial dicționarul. A făcut compromisuri evidente și a acceptat viața în lipsuri pe care i-o impuneau circumstanțele, resimțind și stigmatul de a fi român într-un mediu străin, pentru a ajunge în cele din urmă un important reprezentant al baghetei. În perioada studenției la Berlin, soprana

Carla Helenius fostă colegă de facultate cu el îl descrie ca „*fiind superior chiar și tuturor profesorilor. Punea întrebări transante, făcându-i pe profesori să se bălbaie chiar și numai la auzul lor*”. Sergiu era “*provocator, ironic, dar mai ales dădea dovadă de o inteligență mult superioară celorlalți*”. Totuși, acest comportament sfidător l-a adus în situația de a fi aproape dat afară din facultate (4).

În toamna anului 1966 Petru Comarnescu se află în Italia, având calitatea de comisar al Pavilionului românesc al Bienalei de la Veneția, aici va reprezenta România cu o expoziție retrospectivă a pictorului **Ion Țuculescu**. În acest timp are ocazia să-l viziteze pe dirijorul **Sergiu Celibidache**. Voi reda câteva paragrafe ale acestor memorii păstrate de Petru Comarnescu și publicate mai tarziu post-mortem.

„*Au trecut mai bine de douăzeci de ani. Când am citit în ziarul venețian că miercuri, 9 noiembrie, dă un concert simfonic la Teatro La Fenice, îmi spuneam că m-aș mulțumi să-l văd un sfert de oră, doar ca să-i dau un semn de viață și să aflu câte ceva despre dânsul. Era în pauză, pe la ora 12. M-a primit afectuos, sărutându-mă. Mi-a zis: «Ai slăbit mult, iar eu m-am îngrășat», și a luat convorbirea ca și cum ne-am fi despărțit ieri, nu în urmă cu aproape trei decenii. Mi-a amintit că ne mai văzusem o dată, în timpul războiului, când i-aș fi spus lucruri pe care nu le-a uitat niciodată – probabil aprecieri și previziuni asupra carierei lui, căci eu eram convins atunci că va ajunge un mare compozitor, și nu dirijor.*” (4). Din această descriere putem remarca naturaletă artistului; lipsa de îngâmfare pe care o afișează este o dovadă a înaltelor sale calități umane. Faptul că își amintește acele cuvinte și le evocă în fața celui care l-a mobilizat și ajutat să-și atingă succesul arată că **Celibidache** a purtat o considerație aparte pentru Comarnescu. Nu este de mirare, căci numele lui Comarnescu era extrem de răspândit în anii '30-'40 în ziare, reviste și cenacluri, iar faptul că amândoi erau, la origine, ieșeni constituia încă un temei al apropierii lor.

Autorul consemnează mai departe că “*de Sergiu Celibidache mă leagă o veche prietenie, continuată cam până prin 1946, când am primit de la dânsul ultimele semne de viață și de succes. De atunci nu am mai comunicat și iată că, după 20 de ani, am reluat prietenia ca și cum n-ar fi intervenit o întrerupere atât de*

lungă, fiecare trăind într-o altă lume. S-a purtat cu mine afectuos și în stil mare, pe măsura lui de azi – când unii îl consideră drept cel mai valoros dirijor al lumii – cât și pe măsura afinităților din trecut. Prin 1934–1935 am cunoscut un tânăr venit de la Roman la Iași, mai curând un boem distins. Curând, la Café de Paix, am cunoscut-o și pe prietena lui de atunci, dansatoarea de înaltă ținută intelectuală Iris Barbura, bănețeană, o fată înaltă și frumoasă, care dădea recitaluri de coregrafie mai pretențioase.” (4). Trebuie făcute câteva remarci: dirijorii ca figuri de auctoritate artistică recunoscute internațional au apărut în secolul XX. Practic, Celibidache a avut de înfruntat o competiție uriașă într-un domeniu aflat în plină expansiune. Într-un interviu din anii '90', chiar el recunoștea că, în perioada sa de formare, “*la Berlin existau 10 de dirijori unul mai mare ca celalalt*” (5). Pentru specialiști din întreaga lume, Celibidache rămâne unul dintre cei mai mari și, în felul său, unic. Pentru noi, românii, este considerat cel mai reprezentativ; totuși, în anumite clasamente și liste internaționale ale dirijorilor de referință numele său apare rar sau deloc, fie din tendința de a-l marginaliza, fie din cauza stilului său de lucru considerat de unii despot și excesiv de perfecționist, precum și a opțiunii pentru tempo-uri lente în interpretări.

În continuarea descrierii sale, Comarnescu consemnează: “*nu știu ce studii făcuse la Iași, poate studenție vreun an sau doi. Știu doar că mi s-a impus, a crescut în ochii mei, când mi-a arătat o scrisoare de la faimosul pianist și compozitor american Duke Ellington, pe atunci una dintre cele mai mari celebrități ale jazzului, alături de Louis Armstrong. Și până la această scrisoare îl apreciasem pe Celibidache pentru cunoștințele sale în materie de jazz. (...) Țin minte o plimbare la șosea, când, pe la rondul întâi al șoselei Kiseleff, mi-a vorbit despre intenția de a deveni un compozitor mai complex, fără a se rezuma la jazz: «Așa am ajuns la o sinteză între jazz și Johann Sebastian Bach!»*” (4). Jazz-ul a apărut la începutul secolului al XX-lea, iar **Sergiu Celibidache**, în tinerețe, a fost atras de acest gen muzical, care reprezenta expresia libertății și a creativității (echivalent hippy anilor '60'), mai ales că jazzul îmbină tradiții muzicale africane cu cele europene. Înclinația sa artistică, tinerețea și firea rebelă l-au făcut să se îndrăgostească de această muzică și să-l excludă pe clasic. Pe lângă cei amintiți de Petru Comarnescu, în acea perioadă, Benny Goodman, Jelly Roll Morton sau Fletcher Henderson reprezentau adevărate staruri ale acestui gen muzical.

(Va continua)

Bibliografie

1. Olaru, Stelărel. **Spațiul Celibidache**. București: Editura Omnium, 2025.
2. **În căutarea lui Sergiu Celibidache**, Gaby Michălescu, în dialog cu Fabian Anton, Editura Vremea, 2023.
3. **Celibidache, Sergiu. Scrisori către Eugen Trancu-Iași**. Ediție îngrijită de Fabian Anton. București: Editura Vremea, 2008.
4. **Comarnescu, Petru. Chipurile și privilegiile Europei**. Ediție îngrijită de Traian Filip. Vol. II. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1980.
5. **Celibidache, Sergiu. „În vizită la Sergiu Celibidache”. Interviul acordat unui grup de români, 1994.**- filmare Youtube.

MOMENT ANIVERSAR

Poetul-matematician Viorel Dinescu la împlinirea vârstei de 75 ani

„La împlinirea a 60 de ani, poetul matematician **Viorel Dinescu** se prezenta la judecata creației sale cu două bilanțuri critice: **Arhipelag Stelar...** apoi cu **Dimensiunea ascunsă**, consemnează criticul Teodor Codreanu în prefața volumului de poezii **O sută și una de poezii**, apărută la Editura Academiei Române în 2020. Pe data de 2 aprilie 2026, când împlinește 75 de ani, poetul **Viorel Dinescu** se află în plină eferveșcență creatoare, adăugând la zestrea literară alte volume de poezii, toate cu însușirea de a încanta și a trezi curiozitatea cititorilor. Ultimul volum **Lumina din ecouri** a văzut lumina tiparului în anul 2025, la Editura Muzeului de Istorie Galați.

Din lecturarea operei poetului **Viorel Dinescu** constatăm că nu face parte din categoria poezilor care se mulțumesc să cânte lumea, ci din categoria celor care simt nevoia să o chestioneze, să o zguduie din temelii, să-i descifreze sensurile ascunse.

Versurile nu sunt simple exerciții lirice, ci interogații metafizice, punți fragile între om și divinitate, între efemer și etern, între rațiune și mister.

Personalitate contemplativă, gândește mult înainte de a acționa sau a răspunde, preferă să analizeze situațiile în profunzime, își pune întrebări despre sensul lucrurilor, își examinează propriile gânduri, preocupat de explicarea temelor majore a lumii: existența, moralitatea, rolul omului în lume. În context, personalitatea reflexivă a poetului nu se mulțumește să descrie un apus de soare sau o pasăre, ci vede în ele simboluri și întrebări. Autorul se raportează la lume printr-un amestec de uimire care nu poate fi perceput cu simțurile noastre și cu luciditate critică. Pare mereu conștient de limitele percepției umane și de prezența unui „dincolo” inaccesibil.

Erudit, familiar cu **Biblia**, mitologia greacă, istoria bisericii, științele moderne, nu acceptă dogmele fără a le supune rațiunii. Mistic rațional: crede într-un principiu suprem, dar îl caută mai degrabă în ordinea cosmică decât în miracole sau tradiții religioase;

Tragic și contemplativ, conștient de limitele cunoașterii, este fascinat de misterul existenței.

Este înzestrat cu sensibilitate religioasă și filozofică și chiar dacă nu este un poet religios în sens dogmatic, poemele respiră un sentiment sacru difuz, cu influențe din mistică, cosmologie, filozofie clasică, marcând trecerea de la autoritatea tradiției și a religiei, la autonomia rațiunii și cercetarea științifică. Caută armonia între om și cosmos, pune accent pe metodă, știință și progres, pe virtute și viață bună, prin faptul că pune omul și conștiința în centru creației sale poetice.

Manifestă atenție deosebită pentru semne și detalii. El vede în pietre, păsări, statui, anotimpuri, nu doar obiecte sau fenomene, ci purtători de memorie, mesaje codificate și forțe invizibile.

Oscilează a nu avea încredere în nimic și a se îndoi de toate.

Nu neagă prezența unei ordini supreme, dar e conștient de inaccesibilitatea răspunsului final.

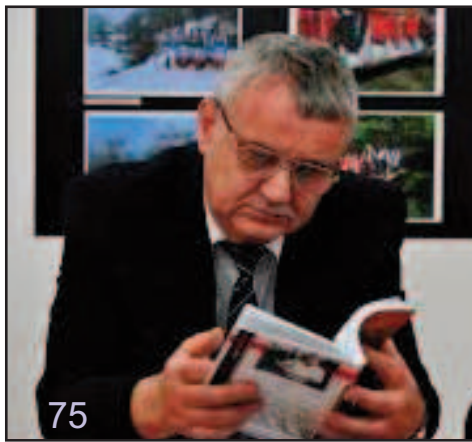
Spirit neliniștit, mereu aflat la granița dintre credință și îndoială, dintre contemplarea ordinii cosmice cu revolta împotriva absurdului existenței, refuză să accepte dog-

mele fără a le supune cercetării critice.

Poemele sale sunt străbătute de o sete de absolut, dar și de o revoltă mocnită împotriva suferinței și absurdului istoriei. Nu este aici ateism, ci mai degrabă o credință tensionată, uneori ironică, alteori plină de melancolie, care amintește de psalmii lui Arghezi, dar filtrată printr-o sensibilitate modernă, marcată de știință, filozofie și conștiința tragicului.

Dialogul cu Dumnezeu la **Viorel Dinescu** este tensionat ca și la Arghezi în psalmii săi. Îl caută pe Dumnezeu cu disperare, dar îl și acuză pentru tăcere și suferință („Vreau să te pipăi și să urlui: Este!”). Dinescu are o atitudine similară, mai ales în „Erezie” sau „În temnița unei legi inexorabile”, unde apar aceleași întrebări răzvrătite: De ce există răul? De ce divinitatea tace? De ce dogma e plină de contradicții? Îl caută pe Dumnezeu dincolo de proiecțiile umane. În „Invocație către Adonai” respinge imaginea convențională a divinității „îns cu barbă, împodobit cu giuvaieruri stelare”, susținând că religiile și profetiile arhaice au „pictat propria apoteoză a omului”, adică au proiectat asupra lui Dumnezeu propriul ideal uman. Această perspectivă amintește de concepția filozofului Ludwig Feuerbach care susține că: „Dumnezeu este proiecția esenței umane în perfecțiune”, adică omul și-a imaginat divinitatea după chipul său idealizat. Totuși spre deosebire de Feuerbach, poetul **Viorel Dinescu**, în poeziile sale, nu negă existența lui Dumnezeu, ci doar curăță percepția de reprezentările false, promovând o credință fără frică, eliberată de dogmă.

Arghezi critică fariseismul religios, iar Dinescu atacă ipocrizia clerului, abuzurile istoriei, absurditatea dogmei (comertul cu indulgențe, familia Borgia). Atât la Arghezi, cât și la **Viorel Dinescu**, nu e vorba de

ateism, ci de credință problematică, tensionată, care oscilează între revoltă și nevoia de sacru. Însă Arghezi e mai teluric, mai aspru, uneori chiar grotesc în imaginile sale (noroi, viemi, putreziciune). **Viorel Dinescu** este mai rațional, mai filozofic, legat de idei abstracte, de știință, de ordinea cosmică.

La Arghezi, conflictul cu divinitatea e personal, existențial. În poezia scrisă de Viorel Dinescu capătă adesea o dimensiune universală, istorică și chiar științifică.

Poetul **Viorel Dinescu** are puncte comune și cu poetul Lucian Blaga care vorbește despre **Marele Anonim**, despre misterul cosmic și centura transcendențială, care nu ne lasă să cunoaștem esența universului. Dinescu simte același mister în „Semper Ignoramus” sau „Amfora vie”, unde omul e o ființă fragilă,

prizonieră a limitelor sale.

În poeziile lui Viorel Dinescu putem identifica câteva nuclee tematice recurente:

-Ordinea ascunsă a lumii. În poezii ca: „Semper ignoramus” sau „Invocație către Adonai”, există ideea unui dirijor sau al unei Legi cosmice, ascunsă privirii umane.

-În „Potopul”, „Trecând prin flăcări” sau „Tăceri foșnitoare”, apare imaginea unei umanități supuse încercărilor, confruntată cu distrugerea, tăcerea sau absența divinității.

-Dialogul cu sacralul. „Invocație către Adonai” este explicită chemarea adresată Divinității, dar tonul este unul de interogație, nu de supunere totală. „Un zeu sfios care visează păsări” prezintă divinitatea nu ca autoritate care pedepsește, ci ca ființă fragilă, visătoare, aproape umanizată.

-Memoria materialului și imaterialului. „Statui vechi în lumina dimineții” și „Imaterialul chip al poeziei” arată obsesia pentru dublul plan: concretul care ascunde un suflet invizibil (statuia, chipul, cuvântul).

-Susține ideea decăderii și renașterii sacralității. În poemul „Statui vechi în lumina dimineții”, poetul evocă soarta unor coloși care după ce au fost învinși de timp, își pierd identitatea și puterea, dar sunt integrați în culturi ulterioare reinvestiți cu putere sacră și, în final, retrași din nou în tăcere. În plan mai larg, tema atinge fragilitatea memoriei colective și nevoia omului de a reinventa mituri, chiar și pe ruinele celor vechi.

-Poetul abordează și tema uitării valorilor simple, într-o lume dominată de război, cruzimi și memorie scurtă, așa cum o face în poemul „Un zeu frumos visează fluturi” în care se prezintă destinul tragic a unui zeu blând și neînțelept care refuză violența și jertfa, protejează frumusețea simplă și viața mărunțică, refuzând jertfa sângeroasă.

Creația lui **Viorel Dinescu** este bogată în imagini poetice cu tonalitate onirică și metafore științifice care de multe ori transformă limbajul matematic (deformație profesională), într-o formă de exprimare poetică, de neliniște existențială, dar și de fascinație față de complexitatea universului. Exemplific poezia „Spațiul Minkovschi” în care combinarea științei cu poezia este extrem de originală, iar acest tip de discurs poetic este rar și rafinat. Limbajul evită clișeele lirice și oferă o viziune inovatoare asupra realității. Folosirea mitului Styx într-un context matematic crează o tensiune lirică subtilă.

Printr-un limbaj rafinat cu metafore originale și mizicalitate discretă reușește să facă o trecere lină de la real la simbolic, sugerând o viziune lirică complexă. Nu personajul spune ceva, ci totul este evocat, astfel că poezia crează o atmosferă, nu o poveste, lăsând loc interpretărilor multiple cu privire la cine este vocea lirică, personaje, tema, stilul și limbajul folosit. Stările, imaginile poetice și metaforele se suprapun, așa cum înțelăm în poezia „Acteon”. Sunt asociații spontane dintre senzații diferite, exemplu: fum albastru (viziune plus materie), „undă-nfricoșată” (materie plus formă).

Poeziile lui trădează un autor care nu trăiește automat, ci conștient; care caută adevăr dincolo de convenții și își pune întrebări incomode, dar

esențiale. Un poet filozof, un om al întrebărilor fundamentale, care nu scrie doar pentru emoție, ci pentru a gândi poezia, care explorează sensul vieții asemenea lui Friderich Nietzsche, care vorbește despre „voinea de sens” asemenea psihologului Viktor Frankl. El se află la confluența dintre religie și știință, mit și raționalitate, eros și thanatos, încercând să construiască o viziune modernă și tragică asupra sacralului și existenței, un intelectual care caută sensul prin adevăr, divinitate sau iluminare.

Întrebări esențiale despre: locul omului în univers; limitele cunoașterii; prezența răului și a suferinței; raportul dintre sacru și profan, sunt motivații fundamentale în creația poetului.

În poezia „Erezie” sau „În temnița unei legi inexorabile” se simte un raționalism critic, dar și o sete de metafizică: autorul nu vrea să distrugă ideea de Dumnezeu, ci să o purifice de dogmă și superstiție, căutând un sens mai profund în ordinea cosmică și în legile rațiunii.

Un leitmotiv al volumului **Zei de pământ** sunt întrebări: despre sensul creației, despre libertatea omului, despre răul din lume și contradicțiile istoriei religioase. Vocea lirică îi permite să-l chestioneze pe Dumnezeu cu îndrăzneală, amintind de Iov, dar și de raționalismul iluminist. Cu toate acestea, poetul, susține fără a nega existența Creatorului, că adevărata divinitate nu e cea a legendelor și a dogmelor, ci forța care se dezvăluie în legile cosmice, în raționalitatea universului, în miracolul vieții.

Stilistic, poetul oscilează între tonul profetic și confesiunea intimă, între viziuni grandioase, galaxii, potopuri, altare străvechi și detalii concrete, uneori crude: războaie, ruguri, inchiziții, batjocura istoriei. Acest amestec de sublim și tragic, de mit și realitate, creează o poezie cu o densitate intelectuală aparte.

Nu lipsește nici ironia, nici sarcasmul, mai ales când autorul denunță ipocrizia clerului, dogmatismul, abuzurile religiei instituționalizate.

În aceste poeme, vocea lirică este deopotrivă profet și acuzator, dar și martor al suferinței colective, conștient de marile iluzii ale omenirii.

În același timp, dincolo de critică și revoltă, există o profundă melancolie metafizică: poetul știe că omul e trecător, prins între „legile inexorabile” ale universului și totuși aspiră spre cunoaștere, spre sens, spre un dialog cu sacralul care transcende orice instituție sau dogmă.

Asfel, portretul autorului se conturază treptat: un poet-filozof, erudit, neliniștit, deopotrivă atras de mit și știință, un spirit critic care nu ezită să conteste, dar care caută neîncetat o ordine ascunsă, o lumină dincolo de haosul lumii.

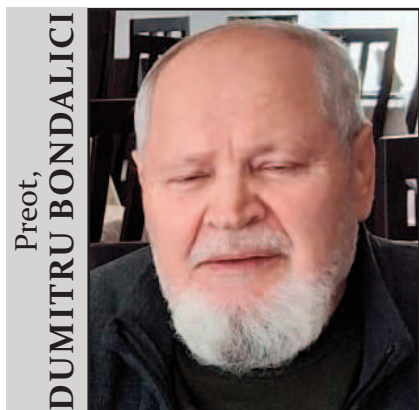
Poezia lui e un spațiu al întrebărilor fundamentale, o punte între raționalitate și mister, între cosmos și intimitatea conștiinței, între suferință și transcendență.

În cele din urmă aceste poeme nu propun răspunsuri definitive.

El lasă deschisă poarta îndoii, dar și a credinței; arată că însăși căutarea e poate cea mai autentică formă de religiozitate.

Într-o lume grăbită și sceptică, această voce poetică ne amintește că marile întrebări nu și-au pierdut niciodată actualitatea.

IOAN BĂRBUNȚOIU

Preot,
DUMITRU BONDALICI

Sfânta Înviere a Mântuitorului

„Căci noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut și am auzit” (F. Ap. 4;20).

Credința în Întrupare, Naștere. Viața cea fără de pată. Minunile. Patimile.

Moartea culminând cu slăvita Înviere, nu o pot avea, doar numai aceia care trăiesc și urmează Evangheliei lui Hristos.

Observăm din cele scrise și rezumate de cei patru Sfinți evangheliști: *Matei, Marcu, Luca și Ioan*, din cartea *Faptele Apostolilor* și din *Epistole*, amănunte care converg către marea minune a Învierii lui Hristos, având evident o sinteză de excepție.

Acesta a murit pe cruce, a fost înmormântat după ritualul din *Vechiul Testament*. Moartea lui Iisus a fost verificată și constată fără dubii de autoritățile romane și cele evreiești. Sinedristul Iosif din Arimateia, om de mare ținută morală, cărturar de elită, devenit ucenic în ascuns, asemenea blândului și credinciosului Nicodim, va cere trupul neînsuflețit, ca să-L îngroape într-un mormânt al său de pe dealul Golgoței: „mormânt nou al său, pe care îl săpase în stâncă”. (Mt. 27:60).

La intervenția lui Caiafa și alți membri ai Sinedriului. Pilat s-a văzut nevoit să-I pecetluiască mormântul, asigurându-i și paza.

După rânduiala Celui de Sus, după o ședere în mormânt de trei zile. Hristos a înviat! În chip minunat va ieși din giulgiu, iar acesta își va păstra forma materiei fizice, imprimându-i chipul... Iisus a ieșit din mormânt trecând prin piatra pecetluită. Piatra fiind destul de mare, a fost dată la o parte de îngeri, după Înviere.

Soldatii romani care au făcut de gardă, s-au înspăimântat de moarte, văzând minunea, de uimire au rămas muți și îngroziți de cele întâmplate.

Ceva mai departe de mormânt, Iisus era în așteptarea celor dragi ca să se bucure și să vestească Învierea. Cele dintâi sosite la mormânt, au fost femeile mironosițe; „Mironosițe, cele ce parfumează cu mirodenii casa regelui”. (I Rg: 8:13).

Cătorva dintre ele, autorii *Sfințelor Evanghelii* le redă numele: Maria Magdalena, Ioana, Maria lui Iacov, Salomeea și altele” (MC 16:1 Le 24:10), pe altele le știm din Sfânta Tradiție: Susana, sora lui Gamaliel, Veronica etc.

Desigur, patimile, moartea și Învierea au fost înscrise în destinul Său pământesc, din momentul în care Dumnezeu Tatăl în Sfatul Treimic a hotărât trimiterea Sa pe pământ, în trup omenesc, că în felul

acesta să ia asupra Lui toate păcatele noastre. Apoi să ne uităm că toate acestea au fost proorocite de mari profeți cu câteva sute de ani înainte.

Isaia (cca. 740-686 î.HR.) cel mai mare prooroc al Vechiului Testament, a descris chipul lui Iisus din timpul patimilor, asemenea unui martor ocular;

„Disprețuit era și cel din urmă dintre oameni; omul durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în seamă. Dar El a luat asupra-Și durerile noastre S-a împovărat. Și noi îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit. de Dumnezeu. Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre.

El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui, noi toți ne-am vindecat... Chinuit a fost, dar S-a supus și nu Și-a deschis gura Sa: ca un miel spre înjunghiere S-a adus și ca o oaie fără glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa. (Isaia 53: 3,4,5,7).

Regele prooroc David (1010-970 î. Hr), în *Psalmul 15*, ne vorbește despre Învierea lui Iisus „Că nu voi lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al Tău să vadă stricăciunea. Cunoscut mi-ai făcut căile vieții; umple-mă-vei de veselie cu fața Ta de frumuseți veșnice mă vei sătura”. (PS. 15; 10, 11).

Proorocul Avacum (cca. 605-540 î. Hr.), avertizase în profeția sa ce se va întâmpla în viitor: „Aruncați privirea printre popoare, fiți cu băgare de seamă și înspăimântați-va, căci se săvârșește în vremea noastră un lucru pe care voi nu l-ați crede, dacă l-ar povesti cineva!” (Avacum 1, 5).

Am putea continua și cu ceilalți prooroci, care vorbesc despre Mântuitorul Iisus Hristos; Daniel (cca. 604-535 î.Hr.); Ieremia (cca 621-580 î Hr.); Iezechiel (cca.593-570), apoi proorocii mici (n. n.) nu pentru că sunt considerați mai mici, ci pentru puținele lor lucrări ce s-au păstrat: Osea, Amos, Miheia, Ioil, Avdie, Iona, Naum, Avacum, Sofonie, Agheu, Zaharia și Meleahi.

Evenimentul Învierii a ajuns până în vremea de astăzi prin martorii care L-au văzut înviat cu ochii lor, unii ne-au lăsat mărturii incotestabile prin lucrările și scrierile din Noul Testament.

De pildă iată ce scria genialul Sf. Ap. Pavel: „Hristos a murit pentru păcatele noastre, a fost îngropat și

a înviat a treia zi, după Scripturi... S-a arătat lui Chefa (n. n. Petru), apoi celor doisprezece, în urmă S-a arătat la peste cinci sute de frați, dintre care cei mai mulți trăiesc până astăzi, iar unii au și adormit; după aceea S-a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor, iar în urma tuturor mi s-a arătat și mie.” (1Cor 15;3-8).

La rândul său Sf. Ap. Petru, în prezența celor unsprezece apostoli și a unei mari mulțimi de oameni adunați în Ierusalim le-a zis „Dumnezeu a înviat pe Acest Iisus căruia noi toți suntem martori”. (F. Ap. 2;32).

Învierea Domnului s-a petrecut în vremea împăratului Tiberiu (14-37 d. Hr.), om capabil, dar vicios până în măduva oaselor, crud și perfid, era fiul Liviei, soția împăratului Octavian Augustus (27 î. Hr-14 d. Hr.), moștenise perfidia mamei sale...

Guvernator al Palestinei, unde S-a născut și propovăduit Iisus-fiind Pontiu Pilat (26-36 d. Hr.), a fost liber, ajuns prin diverse mijloace și merite, general în armata lui Tiberiu, viitorul împărat, în timpul campaniilor din Germania pe Rin. Acest Pilat era căsătorit cu Claudia-Procula, fiica împăratului Tiberiu, dintr-o legătură nu prea clară. Cu toate acestea Pilat preferase să-l slujească pe vicleanul general SEIANUS, adevăratul împărat din umbră, comandantul gărzilor pretoriene...

Evenimentul Învierii a fost atât de copleșitor, de neașteptat, încât așa a rămas și va rămâne până la cea de a doua venire a lui Hristos.

Pentru întreaga omenire a fost și este Cel mai mare eveniment al tuturor timpurilor.

Nașterea lui Hristos, înseamnă intrarea în lume și în istorie a Lui ca Dumnezeu.

Cel aspațial, supraspațial, Cel supratemporal prin care Fiul Său intra în lume, înveșnicind timpul și omul. Prin Nașterea Sa, se face el însuși *Om*, fără să înceteze nici o clipă să fie Dumnezeu.

Astfel trecutul și viitorul primesc adevărata valoare în lumina acestor două evenimente, unice și irepetabile; **Nașterea și Învierea**.

Nu trebuie să uităm nici o clipă că aceste două, nu sunt evenimente istorice obișnuite, naturale, ci ele sunt de sorginte supranaturală, având o relație cu istoria omenirii. Ambele sărbători constituie un perfectum, (n.n. adj.care îndeplinesc totul). De ce? Amândouă s-au petrecut o dată și pentru totdeauna, nu se mai pot repeta, fiecare rămâne cu o noutate și taină absolută dumnezeiască.

Acum înțelegem că minunea minunilor Învierea, desăvârșește ceea ce s-a început prin Taina Întrupării și Nașterii Sale, în peștera umilă din Betleemul Iudeii, în anul 3 î Hr.

Genialul Sf. Ap Pavel+ 67 d. Hr., cel mai înflăcărat martor al Învierii, ucenic strălucit al marelui rabin Gamaliel (n.n. cel mai respectat cărturar la vremea respectivă din tot Israelul), scria în anul 56 d. Hr, „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este atunci și credința noastră”. (1Cor. 15, 14).

Fără acest crucial eveniment al **Învierii lui Hristos**, creștinismul n-ar fi existat.

Evenimentele despre Iisus ar fi fost bagatelizate, în cel mai bun caz, poate consemnate într-o cronică obscură dintr-o țară mică din Orientul Mijlociu și doar atât.

Creștinismul având la bază Evanghelia lui Hristos, prin marea minune a Învierii, reușește ca în 283 de ani, printr-un martiraj de sute și sute de mii de martiri să înlăture un imperiu (n.n. Imperiul Roman), păgân, politeist și criminal.

Reușește printr-o morală desăvârșită să înlăture mai toate abuzurile și nedreptățile săvârșite de împărați, regi, prinți, aristocrați și tot felul de oameni fără Dumnezeu, inoculându-le pacea, egalitatea, iertarea și iubirea prin Evanghelia lui Hristos dată Sfinților Săi Apostoli, martiri, și iarăși martiri, până la Edictul de toleranță din 313 de la Milano.

Așadar **Învierea lui Hristos** dovedește că Mesia, Iisus Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu Cel iubit

Învierea dovedește că întreaga Sa Învățătură e de la Dumnezeu Tatăl.

Învierea dovedește că viața Sa, învățătura și minunile Sale sunt de la Dumnezeu.

Și-a demonstrat dumnezeirea Sa prin zecile de minuni peste minuni, săvârșite în cei trei ani, trei luni și două săptămâni.

Prin **Înviere** devine iarăși Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din Lumină, declanșându-se fenomenul ubicuității (n.n. Într-o milionime de secundă, El poate fi oriunde în Univers).

Învierea înseamnă nemurire, viața veșnică.

Învierea înseamnă pace și bucurie, liniștea conștiinței și sufletului nostru.

Învierea Sa a pornit de la luptă, jertfă, iertare și iubire.

Învierea Sa mai înseamnă Taină adânc izvorâtă din Iubire, Iubire, Iubire, garanție și a nemuririi noastre, adică și noi vom învia.

Sfânta noastră biserică prin mării ei oameni duhovnicești, numesc Sărbătoarea Învierii, „Sărbătoarea sărbătorilor” pentru că

ea ne dezlegă taină vieții și a morții, taina care trece dincolo de mormânt spre veșnicie. Primul cuvânt rostit de Mântuitor în dimineața „Sfintei Învierii”, sfințelor mironosițe a fost „Bucurați-vă!” (Mt. 28, 90), iar Sf. Apostoli, spre seară: „Pace vouă!” (Lc.24, 36).

Hristos a înviat!

**SCRIITORI din
FILIALA BACĂU a U.S.R.**

VIOREL SAVIN
4 APRILIE 1941

GHEORGHI IORGA
18 APRILIE 1954

DORU CIUCESCU
30 APRILIE 1946

**LA
MULTI
ANI!**

Muzeul Formelor Adormite

În poiana cu verdeață, unde soarele răsare,
Se juca un mieluț mic, cu lână de ninsoare.
Avea o steluță-n frunte și ochi ca de mărgean,
Era cel mai vesel suflet din întregul an.

Venea Paștele cel Sfânt, cu clopote de fier,
Iar mieluțul se-ntreba, privind sfios spre cer:
„Oare Domnul, Tatăl Nostru, Cel ce ne-a creat,
Vrea ca eu să fiu pe masă, tăiat și așezat?”.

Atunci o rază caldă, de sus, din veșnicie,
I-a mângâiat botșorul cu multă bucurie:
„Nu, micuțule prieten, tu ești viață și ești dar,
Iubirea nu se scrie cu lacrimi pe altar!”.

„Voi, copii cu suflet moale”, spuse raza mai apoi,
„Paștele e despre viață, despre bun și despre noi.
Nu cereți mieluți la tavă, nu mâncați ce a fost viu,
Căci în ceruri, sus la Tata, niciun loc nu e pustiu”.

Și iepurașul gri, cu urechi ciulite-n vânt,
Sărea de bucurie pe moalele pământ:
„Ce bine e că suntem prieteni sub soare,
Și nimeni nu ne vrea azi așezați în mâncare!”

Iar florile-n câmpie, cu cupa plină-n soare,
Îi spun mieluțului: „Ești binecuvântare!
Noi dăm doar parfum, nu cerem nimic în schimb,
Să împletim cu toții al păcii sfinte nimb”.

Dar priviți și masa, scaunul ori pragul,
Căci în tot ce e mut, se ascunde dregul:
Chiar și lemnul imobil, sau piatra din drum,
Au fost poate ființe, s-au prefăcut în scrum.

Sunt forme adormite în acest mare muzeu,
Păstrând în tăcere suflul lui Dumnezeu.
Să nu le lovim, să le privim cu respect,
Căci totul a fost viață, în chipul cel drept.

Iar eu, mic ca floarea, promit de-acum mereu,
Să fiu un bun prieten, așa cum vrea Dumnezeu.
Nu voi mai fi o gura neagră, un simplu consumator,
Ci voi păzi viața, cu suflet ocrotitor!

Rândul la Lumină

La marginea zării, sub bolta cerească,
Stau îngerii-n rând, ca lumina să crească.
Fiecare cu lampa de aur în mână,
Așteaptă la Masa de taină, stăpână.
„Părinte”, spun ei, cu glas de vioară,
„Dă-ne untdelemn pentru noaptea ce-afară,
Căci s-au stins pe pământ ostenele zilei,
Și-avem de aprins candelile milei”
Iar Tatăl le toarnă în sfinte cupe,
Un foc ce nici moartea nu poate să-l rupă:
Sunt gânduri curate, sunt rugi de la oameni,
Pe care tu, scriitorule, noaptea le sameni.
Când tu pui pe foaie un vis sau un dor,
Dați stelei de sus un nou mărișor!
Căci lampa de înger cu asta se-aprinde:
Cu bunele noastre, cu sfinte cuvinte.
Și-apoi, când sunt pline, pornesc spre amurg,
Să vegheze poezii ce-n slove se scurg.
De-aceea, prietene, scrie cu spor,
Căci tu ești cel care dă viață... stelelor!

CAMELIA OPRÎȚA

ADRIAN SINMEANU

Cartea zilelor noastre

Banii

Bine-a zis cine-a zis că banu-i ochiu' dracului. Căci „pohta ce-o pohtesc” la ei oameni nenumărați și de pretutindeni e nemăsurată în timp și spațiu.

Despre asta fiind vorba și-n cartea* subiect al tabletei acesteia... Desigur, narațiunea-i concretizată-ntr-un caz anume. Ce distruge-n primu' rând o prietenie de ani buni între doi creativi substanțiali. Da' cu firi diferite. Și cu țeluri de viață antagonice. Unu' este om de știință valoros care-și pune geniul, banii și munca în slujba umanității, inventând ceva spectaculos în domeniul nanotehnologiei. Celălalt, un ticălos vrea să-și însușească nemeritat creația primului. Cu orice preț, prin orice mijloace, oricât de odioase. Furtul informatic. Trădarea. Distrugerea. Crima. Numai că norocu' nu-i de partea sa și piere-n ambuscada pusă la cale spre anihilarea-i necesară. Pe scurt, asta-i opului. Atractivă zdravăn și, de ce nu?, plauzibilă. În fond, lumea e destul de mare ca să se-ntâmpale multe-n sânul ei larg și felurit imens...

Iară autoru' nu-i altcineva decât Michael Connelly. Scriitor american, în iunie, septuagenar. Cu un portofoliu de volume care mai de care. Nu le lași din mână, vă asigur. Căci amestecul epic dă la iveală vasta acumulare informativ-creativă aflată-n posesia lui cu folos fericite. E familiarizat cu thrillerul de calitate incontestabilă și de succes garantat.

Scrie fluent și la obiect, cu adecvat colorit și dialoguri potrivite. Menținând adrenalina cetitorului la maximum. Transmite mesaje etico-sociale în format polițist, judiciar binevenit și pe înțelesu' multora. Nu doar al anchetatorilor criminaliști. Așa că orice volum semnat de el nu trebuie ocolit. Ci degrabă citit. Fincă Michael are intuiție, documentare îmbelșugată, subtilitate, echilibru în ceea ce așterne pe foi.

Altfel spus, stil și talent evident...

*Michael Connelly, *Darling Lilly*, Ed. ORIZONTURI, 2004

TINCA TAMAAȘ PAVEL

Trăiri

Căpătâi îmi e credința, ceas închis în rugă sfântă,
Pavază pentru destinul zămislit la scăldătoare,
Un priveghi în neagră noapte când aripă mă alintă

Cu o mângâiere blândă, smirnă în boboc de floare.

Îmi pun haină primenită și maramă de cicoare,
Lepădând gânduri frivole cu trăiri fără credință,
Pașii-i port, în tremurare, către sfântă închinare,
Voind să primesc iertarea, asfințirea în câință.

Mă așez lângă icoane unde sfinții viețuiesc,
Strâng în pumn lumină vie, psalmul citit în vecernii,

Îmi alung dorințe absurde, vorbe care pizmuesc,
Alegând pe veci iubirea, timp cu posturi în utrenii.

Socot timp cu chibzuință anii cu ninsori pe tâmpale,
Rânduiesc în mare taină amintiri și noi speranțe,
Șterg cu colțul de năframă lacrima din ceasuri simple,
Urmând calea luminată prin supliciu de instanțe.

Cred

Cred în îngeri și lumină, rază caldă, trecătoare
Care risipește neguri, timpul încărcat de patimi.
Cred în chipuri împregnate în icoanele sfințite
Și urmez cărarea dreaptă către marea
De credință, împăcare, vis, câință.
Cred în slova tipărită pe îngălbenite file,
Tainice îndemnuri sfinte, lung prolog din vechi dactile

Ce fac clipele facile, făcând din dorinți umile,
Rugă, ceasuri de închinăciune în liturgii matinale,
Ori vecernii-n seri de taină.

Cred în suflet ce tânjește învelit în răni ce dor,
În apusuri întomnate cu nori negri cenușii,
Când prin aspre răsărituri curcubeul doar mijeste.
Dar, nu fug de ziua sorții când va fi

să semnez pagini,
Renunțând la pas prin cetini, dimineți cu zori în glastră

Și acel surâs de față ce-și cânta destin mirific,
Culegând din lanuri flori, note pentru o romanță
Cu sărut tandru de maci.

Nocturnă

Iar colind prin taina nopții,
adunând ploaie de stele,
Să-mi răscumpăr împăcarea irosită-n mii de gânduri
Și o parte din povestea scrisă-n tainice pasteale,
Pentru a visa poetic înșirând pe filă stihuri.

Universul e mirific deschizându-mi ușa bolții
Să îmi dăruie lumina astrilor ce sunt de strajă.
Visătoare, prind curajul de-a căta chemarea sorții
Descântată-n în izvoare, urzită în cânt de vrajă.

Văd comete călătoare,
aripi ce-nconjoară mituri,
Dâre albe strălucinde, croind căi spre împlinire.
Nu mă pierd prin labirintul umbrelor ce trec în cânduri,
Sunt doar zâne protectoare ce-mi scriu ceasuri din menire.

<p>Director: IOAN PRĂJIȘTEANU * Redactor - șef: DUMITRU BRĂNEANU</p>	<p>Consiliul editorial</p> <p>Președinte: CONSTANTIN DRAM</p>	<p>Membri: OVIDIU GENARU VIOREL SAVIN IOAN CULIȚĂ USURELU GRIGORE CODRESCU ION TUDOR IOVIAN DOINA CERNICA CORNEL GALBEN</p>	<p>Director economic: Loredana DĂNILĂ</p> <p>Adresa: str. OITUZ, nr. 32, Bacău</p> <p><i>Telefon: 0741 110 005</i> ISSN 1841-9437</p>
<p>Colaboratori: Prof. univ. dr. ADRIAN DINU RACHIERU Prof. univ. dr. IOAN HOLBAN Conf. univ. dr. IOAN DĂNILĂ Conf. univ. dr. VICTORIA FONARI (Chișinău)</p>	<p>Redactori: DAN ARVĂTESCU, VIOREL DINESCU, LIVIA CIUPERCĂ, DORU CIUCESCU, MIOARA BAHNA, NICOLAE MIHAI, IOAN BĂRBUNȚOIU, GHEORGHE UNGUREANU, ROMULUS-DAN BUSNEA TINCUȚA HORONCEANU ANCA DENISA ȘOGOR</p>	<p>Red-șef adj.: Cristina ȘTEFAN Secretar de redacție: Mihaela BĂBUȘANU Ilustrații revistă: Radu MIHAI CRISTINA ȘTEFAN - ad. SITE; Adresa: str. Oituz, nr. 32, Bacău E-mail: revista_plumb@yahoo.com Distribuție-curierat: Toader Titi ROZNOVANU</p>	

ȘTEFAN DINESCU

(Năvoadele s-au îmbuibat
cu lipitori și viitură.)
Să fie portul vreo escrocherie
dată cu spray, iubita mea?...
Să fie farul vreo perucă?...
Să fie marea un gâldan
cu broaște?...
Iubita mea, vâslesc, vâslesc,
vâslesc!...
Agăț de hârburi felinare.

Cine-i acolo?... Stai că trag!...
De-ar fi un balamuc de soare!...
Vâslesc, vâslesc, vâslesc,
vâslesc!...

Cocostârcii țipă împrejur,
ca o doică soarele mă spală.
Doar cuvântul gârbov și sperjur
sechestrează carnea sub cerneală.

Am cântat mereu după cortină,
veacul mi-a ajuns până la os.
Am cântat mereu după cortină,
întorcând statuile pe dos.

Gâtui-mi-aș cântecul borfaș
din osândă orgă să mă rup!...
Cum să trag izvoarele-n oraș
zeii-n cerul gurii ca să-i pup?...
(din rev. *Ramuri*, nr. 7, 1980)

VOCI (II)

Motto: „Iar voi, care hoinăriți în jurul
acestor morminte,
Socotiți că știți viața.” (*Edgar Lee
Masters*)

EPITAF [1]

M-am plugărit la denie în șanț
cu fața șefului de gară.
Tâmpita s-a umflă
ca vacile-n lucernă.
M-au strâns cu grebla de sub tren
într-o cutie de pantofi.

EPITAF [2]

Mi-au putrezit genunchii
hătânând nepoții.
Nurorile m-au dus la cimitir
într-o cotigă.
În tron ziarele foșneau.

EPITAF [3]

Zdrobind între gingii
doar grohotiș de pâine,
patru biserici v-am zidit.
Nu mi-au spălat Mironosițele
chiloții.
Doar două brațe și-o lopată.
Nici hoț. Nici scamator. Nici delator.

EPITAF [4]

O pălărie jerpelită
și, vai, nădragii unui văr!...
M-au astrucat
într-un gropan.
N-a fost al meu
nici grâul de colivă.

EPITAF [5]

M-au prins la heleşteu
cu merdeul și postava.

Mi-au dat în țeasă cu satârul.
Dinescu scrijeli pe cruce:
„Aici se odihnește un cretin;
muncind ca robul, o mierli
ca prostul; drumețule, închină-te!...
Amin!...”

EPITAF [6]

„Am să fiu poet celebru, mamă,
îns bogat!...”
Tălpile sfârloagelor?...
Strecurătoare!...
Fumam țigară după țigară
din pensioara ta, mamă beteagă,
mamă răbdătoare!...
Azi fleici la un bidon de gaz
se vând psaltirile-mi cu gheare.
(din *Paznic de far*, Craiova, 1979-
1981)

VOCI (III)

Motto: „O poezie poate dura
mai mult decât un imperiu.”
(*Ion Caraion*)

VIS

Parcă se deșiră gheme de greieri,
parcă se mișcă în ziduri
oase pe oase.
Noaptea și-a pierdut conștii
în sufletul meu, vidul scutură
pe case poame zemoase.

Mistreții cu ochii de ceară
caută jir în țipătul meu.
Annabel Lee mărturisește c-aș fi
strop de sânge din rană de zeu.

Cuvintele mi se fărâmițează
pe limbă.
Mi-e teamă în vis și tare urât.
Mâna Menadei, nervoasă,
mi se plimbă pe gât.

MUSAIOS PLÂNGÂND

Cântând și dansând,
ți-au zdrobit sternul,
ți-au sfărâmat picioarele.

Cântând și dansând,
au podit izvoarele
cu sângele tău.

Cântând și dansând,
ți-au zdrențuit carnea,
ți-au dezlipit-o de pe oase.

Cântând și dansând,
limba ți-au smuls-o,
ți-a rămas doar un ciot.

Lumina țâșnea din gura ta
cu sânge, cu cântec cu tot.
(din vol. *Prier*, București, 1988)

MARIN SORESCU

SILVIA
CURELARU IBĂNESCU

pecete

printre petalele de nard,
privesc spre Tine,
o clipire cât un mileniu încape
în ochiul treaz

stăpân peste amiezi
trei degete pecetluiesc amin-ul
cu un strigăt adânc.

dintre tufișuri vulpile pregătite
de pradă așteaptă zorii
și cântecul cocoșului.
nardul înflorește din cruce
sub dangăt de clopot...

în vene miroase a iubire,
cu degete flămânde,
adun firimiturile rămase
de la masa Stăpânului.

sunt fericiți în taină bucăți
din suflet se pecetluiesc!

vinerea ca o rană deschisă

stă înjunghiată sub privirea sufletului
răstignit ca o rană deschisă sub
fiorul lumii, cu buze preschimbate în
rugăciune împletește rădăcini
din piatră cu priviri de cer de pe
lemnul iubirii atinge strigătul înăbușit
în pieptul ars de sete renăscută
din zori stropiți
cu sânge vinerea se pecetluiește!

îmi lipsești
(tatălui meu)

am privit golul rămas în ramă
și am auzit strigătul născut din strigăt

șerpuind ca un tatuaj adâncit în piele
și asprit în ventriculi îmi lipsești!

lumea noastră prinsă între vie și nuc,
povestită între ape și trestii rămâne
o necunoscută citită pe genunchii
pe care nu îi mai pot atinge.

când deschizi cu adevărat ochii

mă tem că buzele arse
și limbile uscate nu se pot înroua,
nici chiar după o ploaie
binecuvântată
rapidă de vară care te face
să închizi geamul, temător...

nu te teme
ropotul ei face ca rodul să crească!

VALEA SIDIM

In memoriam
Marin SORESCU

VOCI (I)

SEMN PĂRUT

Ciutura de la răscruce
zurgălăul o vrăjește,
Calea Robilor pe cruce
nadă-l regăsește.

Orbii îi mărită mierea
cu irodul de safir
și de casă îi oferă
valea cu crispatu-i mir.

Răsărind în vifor verde
pe hotarul de mărgean,
îl complac în așteptarea
absorbită de ocean.
(din vol. *Bucurie*, Craiova, 1973)

Motto: „...căci, să nu uităm,
nu e niciun poet teribilist
de la început până la sfârșit.”
(M. Sorescu, în rev. *Ramuri*, nr. 7,
1980)

Să dăm la doctor studenția
să-i scoată jar din tărăcuță,
cu rime nu plătești chiria
și nici zămărca de vacuță!...

Și să uităm de soacre, de mani
și de copii,
să ungem palimpsestele cu seu,
încercănați și zurbagii să azvârlim
cu bulgări în geam la Dumnezeu!...

În față semaforul, în spate o cotigă,
soldații strigă: „Apă!...”, strigă.
Respectă semafor, respectă
barieră,
chiar dacă luptele se dau
în altă eră!...

Secerând buricele atâtor lei,
să ajungi ciozvărtă știrbilor căței,
să-i rămâi vestală nopții din meceță
tot vișând atacuri doar l
la baionetă!...

Păunului cu gâtul retezat,
arză-m-ar focul, i-am rămas de cart.
Cine-i acolo?... Stai că trag!...
De-ar fi măcar o geamandură!...

Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca

